Ч. 205 (15.016). Львів, пятниця 16. вересня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

По конфіскаті наклад другий

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
Банку Чеських Лєгіонів Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Британський премієр летить до Берхтесґаден

ПОРОЗУМІТИСЯ З ГІТЛЕРОМ У СУДЕТСЬКІЙ СПРАВІ.

Премієр Чемберлен переслав Гітлерові ось яку заяву:

„З огляду на щораз то більше критичну ситуацію, погоджуюся негайно приїхати до Вас, щоби спробувати мирно розвязати справу. Подорож відбуду літаком — завтра рано буду готов до відлету. Прошу мене повідомити, де і коли моглиб Ви мене приняти; буду вдячний за негайну відповідь. Невіль Чемберлен."

Гітлер відповів, що чекає на Чемберлена 15. в. м.

ПРЕМІЄР ЧЕМБЕРЛЕН УЖЕ ВІДЛЕТІВ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Прем. Чемберлен відлетів до Німеччини з летунського майдану в Гестен в год. 8.35. Провели його льорди Галіфакс, Кедоґен, Брокет та Льондондері і німецький амбасадор.

Всідаючи до літака, прем. Чемберлен заявив журналістам:

„Іду до Гітлера, бо здається мені, що в теперішній ситуації розмова з ним може принести корисні наслідки. Моя політика все змагала до того, щоб запевнити мир. Гітлер охоче приняв мою пропозицію: це збільшує в мене надію, що моя візита не залишиться без наслідків."

ЧЕМБЕРЛЕН ПРИЙДЕ ДО БЕРХТЕСҐАДЕН КОЛО 4. ГОДИНИ ПОПОЛУДНІ.

Літак прем. Чемберлена причалить у Мінхені коло 1. години; там буде чекати мін. Рібентроп та амб. Гендерсон. Дальше поїде Чемберлен самоходом або полетить Гітлеровим літаком до Айнрінгу, віддаленого 25 км. від Берхтесґаден, де є приватний летунський майдан Гітлера.

Від ходу розмови буде залежати, чи Чемберлен відіде з Берхтесґаден у пятницю, чи залишиться довше.

ГРАТУЛЯЦІЇ.

Постанова Чемберлена викликала чимале враження, зокрема у британській імперії. Чемберлен дістає звідусіль гратуляційні телеграми, м. ін. від премієрів Канади й Австралії.

Далядіє також хотів летіти до Берхтесґаден?

„Таймс" твердить, що думку лету до Берхтесґаден піддав прем. Далядіє, ще підчас телефонічної розмови у вівторок вечором. Він хотів полетіти разом із Чемберленом, але цей останній звернув увагу, що це не було би побажане, бо тоді Гітлер міг би зажадати, щоб і Мусоліні приїхав на спільну нараду.

„Таймс" підкреслює, що Франція вповні апробує поїздку Чемберлена.

РІБЕНТРОП ВДОВОЛЕНИЙ.

Рібентроп заявив кореспондентові „Дейлі Мейл" Вордові Прайсові: „Постанова Чемберлена дуже мене врадувала. Я переконаний, що безпосередня розмова між шефами обох урядів може мати чимале значіння — не лиш для судетської справи, але й для наладнання німецько-британських взаємин. Я здавна бажав, щоб Гітлер стрінувся з Чемберленом і дуже тішуся, що це моє бажання здійснилося. Високо ціню Чемберлена за його реальний підхід до політичних питань."

„НАЙБІЛЬШ ІСТОРИЧНИЙ ТА ДРАМАТИЧНИЙ ЛЕТ".

Вся британська преса з ентузіязмом приняла виїзд прем. Чемберлена до Німеччини. Всі з признанням підкреслюють, що 70-літній премієр перший раз у життї рішився на подорож літаком, щоб рятувати европейський мир.

Поїздку Чемберлена одобрив не лише ввесь уряд, але й провідники партії праці.

Націоналістична змова в УССР.

ГПУ викрило нову націоналістичну організацію, зложену з членів компартії, з осередком у Вінниці. Арештовано чимало визначних партійців та державних достойників.

У Хмельницькім районі арештовано партійного секретаря Горохова, що кермував повстанчим рухом та організував напади на представників влади.

Перед реорґанізацією французького уряду.

З Парижа наспіла вістка, що прем. Далядіє утворить у найближчому часі уряд на ширшій базі, до якого увійшли би також соціялісти й представники правиці. У цій справі Далядіє перевів уже розмови з кількома політичними провідниками.

Паніка на нюйорській біржі.

У вівторок пізним вечором заломилися всі акції на нюйорській біржі; вони втратили по 5 точок. Це викликало на біржі велике замішання.

Австралія прийме 50.000 жидівських еміґрантів.

Міністер внутрішніх справ австралійського заявив представникові ЖАТ, що Австралія 10 літ прийматиме по 5.000 жидівських еміґрантів.

Ч. 205 (15.016). Львів, пятниця 16. вересня 1938. Оплата почтова uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-45
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телеґр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
Вашку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол
чвертьрічно 15.00 „
піврічно 30.00 „
річно 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Британський премієр летить до Берхтесґаден

ПОРОЗУМІТИСЯ З ГІТЛЄРОМ У СУДЕТСЬКІЙ СПРАВІ.

Премієр Чемберлен переслав Гітлерові ось таку заяву:

„З огляду на щораз то більше критичну ситуацію, погоджуюся негайно приїхати до Вас, щоби спробувати мирно розвязати справу. Подорож відбуду літаком — завтра рано буду готов до відлету. Прошу мене повідомити, де і коли моглиб Ви мене приняти; буду вдячний за негайну відповідь. Невіль Чемберлен."

Гітлер відповів, що чекає на Чемберлена 15. в. м.

ПРЕМІЄР ЧЕМБЕРЛЕН УЖЕ ВІДЛЕТІВ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Прем. Чемберлен відлетів до Німеччини з летунського майдану в Гестен в год. 8.35. Провожали його льорди Галіфакс, Кедоґен, Брокет та Льондондері і німецький амбасадор.

Відходячи до літака, прем. Чемберлен заявив журналістам:

„Їду до Гітлера, бо здається мені, що в теперішній ситуації розмова з ним може принести корисні наслідки. Моя політика все змагала до того, щоб запевнити мир. Гітлер охоче приняв мою пропозицію: це збільшує в мене надію, що моя візита не залишиться без наслідків."

ЧЕМБЕРЛЕН ПРИЙДЕ ДО БЕРХТЕСҐАДЕН КОЛО 4. ГОДИНИ ПОПОЛУДНІ.

Літак прем. Чемберлена причалить у Мінхені коло 1. години; там буде чекати мін. Рібентроп та амб. Гендерсон. Дальше поїде Чемберлен самоходом або полетить Гітлеровим літаком до Айнрінґу, віддаленого 25 км. від Берхтесґаден, де є приватний летунський майдан Гітлера.

Від ходу розмови буде залежати, чи Чемберлен відїде з Берхтесґаден у пятницю, чи залишиться довше.

ҐРАТУЛЯЦІЇ.

Постанова Чемберлена викликала чимале враження, зокрема у британській імперії. Чемберлен дістає звідусіль ґратуляційні телеґрами, м. ін. від премієрів Канади й Австралії.

Даладіє також хотів летіти до Берхтесґаден?

„Таймс" твердить, що думку лету до Берхтесґаден піддав прем. Даладіє, ще підчас телефонічної розмови у вівторок вечором. Він хотів вилетіти разом із Чемберленом, але цей останній звернув увагу, що це не було би побажане, бо тоді Гітлер міг би зажадати, щоб і Мусоліні прибув на спільну нараду.

„Таймс" підкреслює, що Франція вповні апробує поїздку Чемберлена.

РІБЕНТРОП ВДОВОЛЕНИЙ.

Рібентроп заявив кореспондентові „Дейлі Мейлю" Вордові Прайсові: „Постанова Чемберлена дуже мене врадувала. Я переконаний, що безпосередня розмова між шефами обох урядів може мати чимале значіння — не лиш для судетської справи, але й для наладнання німецько-британських взаємин. Я здавна бажав, щоб Гітлер стрінувся з Чемберленом і дуже тішуся, що це моє бажання здійснилося. Високо ціню Чемберлена за його реальний підхід до політичних питань."

„НАЙБІЛЬШ ІСТОРИЧНИЙ ТА ДРАМАТИЧНИЙ ЛЕТ".

Вся британська преса з ентузіязмом приняла виїзд прем. Чемберлена до Німеччини. Всі з признанням підкреслюють, що 70-літній премієр перший раз у житті рішився на подорож літаком, щоб рятувати европейський мир.

Поїздку Чемберлена одобрив не лише ввесь уряд, але й провідники партії праці.

Націоналістична змова в УССР.

ГПУ викрило нову націоналістичну організацію, зложену з членів компартії, з осередком у Вінниці. Арештовано чимало визначних партійців та державних достойників.

У Хмельницькім районі арештовано партійного секретаря Горохова, що кермував повстанчим рухом та організував напади на представників влади.

Перед реорґанізацією французького уряду.

З Парижа наспіла вістка, що прем. Даладіє утворить у найближчому часі уряд на ширшій базі, до якого увійшли би також соціялісти й представники правиці. У цій справі Даладіє перевів уже розмови з кількома політичними провідниками.

Паніка на нюйорській біржі.

У вівторок пізним вечором заломилися акції на нюйорській біржі; вони втратили по 5 точок. Це викликало на біржі велике замішання.

Австралія прийме 50.000 жидівських еміґрантів.

Міністер внутрішніх справ австралійського уряду заявив представникові ЖАТ, що Австралія 10 літ прийматиме по 5.000 жидівських еміґрантів.

Шкоди з недоцінювання національної проблеми.

Львів, 15. вересня 1938.

У змаганнях трьох з половиною міліонів судетських німців зголошується до слова ідея самоозначення тих народів і тих національних відломків, які з тих чи інших причин, найбільше наслідком повоєнних мирових договорів, опинилися в комірнім у чужих, причіпкою до панівних державних націй. Бо і в самій Чехословаччині не одні судетські німці, але також словаки, українці, мадяри та поляки — словом усі „національні меншини" при сучасній догідній для них ситуації зголошують свої права до самостановлення про себе, до співвирішного голосу в державі, якщо ця держава має істнувати.

На прикладі Чехословаччини можна прослідити також етапи, які окремі „національні меншини" у своїх кожночасних змаганнях за національне самоозначення пройшли від 1919. р. до сьогодні. Судетські німці та мадяри опинились у рямцях Чехословаччини просто як спадщина по Австро-Угорщині, закарпатським українцям міжнародньо забезпечили територіяльну самоуправу, такуж саму самоуправу чехи в т. зв. пітсбурськім договорі зобовязалися були дати словакам. Але верховодний у державі чеський нарід, наслідуючи в національному питанні гірші сусідські приклади й не оглядаючись ні на міжнародні договори, ні на власні зобовязання, ні на факт, що три з половиною міліони судетських німців становлять чейже більшість на своїй території, проявляв легкодушну охоту закріпити стан свого верховодства на віки-вічні. Наслідки того бачимо. Вони булиб при дальшім рості національного самопочуття меншин скорше чи пізніше прийшли самі собою навіть тоді, якби й виключити ролю, яку в судетсько-німецькій справі відіграє третя Німеччина, а в мадярській — будапештенський уряд.

Через неполагоду у свому часі справи національних меншин загрожене тепер само державне істнування Чехословаччини. Не виключене, що її не вдасться врятувати навіть анґлійським політичним акушерам, навіть анґлійському премієрові Чемберленові, що саме приїхав з такими намірами до Німеччини.

Показується на чехословацькому взірці, що в ері ростучої на очах національної самосвідомости найменших навіть народів право до життя мають тільки ті багатонаціональні держави, яких істнування забезпечене не насильством, не асиміляційним гоном, не топтанням і легковаженням національних прав своїх меншин, тільки побудоване на гармонійній, повноправній та повновартній співпраці всіх національностей, що цю державу заселюють, як це бачимо у трьохнаціональній Швайцарії.

Сучасна доля Чехословаччини може бути несподіванкою хіба тільки для тих, що не розуміють та не хочуть розуміти динаміки національних рухів у XX. столітті, хоча не в якихсь давніх, історичних часах, а за памяти таки нашого покоління національна справа стала приводом до упадку двох великих монархій: російської та австрійської. І ніщо інше, тільки національні конфлікти коштували море крови

на Балкані, в Ірляндії, в Альзації-Льотарингії і в чимало інших закутинах Европи.

Коли деякі „щасливі посідачі" не звертають уваги на правильне та справедливе вирішення проблеми національних меншин і гадають, що сучасні перипетії Чехословаччини не можуть повторитися при відповідних обставинах деінде, то нагадують собою того господаря, що біжить купити сикавку аж тоді, коли хата вже горить.

На жаль, навіть такі міжнародні установи, як організація Конгресу національних меншин, не мають практичного впливу на долю національних меншин у державах, у яких ті меншини позбавлені людських, громадянських та національних прав. І таким чином, при безсиллі женевської Ліґи Націй, при тільки теоретичній вартости організації Конгресу національних меншин творяться в Европі численні ядра національних конфліктів та неспокоїв — на чехословацький взірець.

Жаль також, що жертвою невміння своєчасно наладнати національні справи у своїй державі може впасти саме культурний та інтелігентний чехословацький нарід, що на всякий випадок нераз давав докази, що йому не чуже зрозуміння проблеми бездержавних народів.

Одначе особлива вага національного питання і незвичайно важне його правильне вирішення саме на межі культурного світу та большевизму. Хто мав би відвагу і яких ужив би він арґументів на те, щоб доказувати, що саме на цьому, такому важному переходовому місці, тобто в Польщі та з Румунії, національне питання вирішено справедливо, як взірець та приманду для тих мілліонів, спрагнених національної волі, що споглядають сюди з того боку кордову? І хто поносить за це вину, що за 18 літ національна проблема шести міліонів українців з цього боку ще більше заплутана, як перед-тим?...

—o—

„Прийшло військо, відійшов парлямент"...

Варшава, 13. вересня 1938.

Варшава сподівалася й очікувала зміни уряду. Сталося інакше: уряд залишився, відійшов парлямент, по якому ніхто не плаче. Ще вчора увечорі, ще нині рано, ба — ще й по обіді, коли варшавські вулиці і площі шуміли від радісних окликів юрби на честь війська, що верталося з маневрів — ніхто не сподівався такої скорої, такої знаменної події великого внутрішньо-державного значіння.

Декрет президента держави про розвязання законодатних палат — усіх заскочив. Не передбачила його чванлива своїми політичними ревеляціями брукова варшавська преса, не сподівався такої події гурт професійних каварняних політиканів, що фабрикують на експорт найбільш емоціональні вістки та сензації. Тому і зрозуміло, що голоси газетярів з надзвичайним виданням, які сповіщали про декрет голови держави — викликали деяке замішання і питання: Що це значить?

Найприкріше заскочила ця „наглa" подія — ясна річ — самих послів і сенаторів. Деякі з них довідалися про свою немилу деґрадацію таки підчас буденних „політичних" підвечірків у кавернях і з сумною резиґнацією могли приймати... кондоленції.

Оця несподіваність рішення найвищого державного чинника — здезорієнтувала прилюдну опінію. Очевидно, важко тут говорити про якусь широку опінію цілого громадянства. Варшавська публика взагалі мало коли цікавиться актуальними політичними подіями, тож і вістка про розвязання законодатних установ перейшла тут без більшого враження. Що цікавіщі варшавяни пристають перед шибами найбільших каварень і з цікавістю приглядаються здемервованим обличчам б. послів і сенаторів, що мов здетронізовані королі засідають у гурті своїх „штабових" приятелів.

Якіж причини і цілі тої непересічної події?

Говорити про них покищо важко і не важко. З одної сторони вичислили їх самі мотиви президентського декрету, з другої ці мотиви власне дали притоку до ріжних політичних інтерпретацій. І так коли нпр. одні бачать у них заповідь цілковитої **тоталізації** державного ладу, то інші схиляються до демократичної інтерпретації заяви президента, вказуючи на особливий мент її появи, останні постанови людовців, загальну ситуацію краю, передвиборчу атмосферу тощо.

Вороги полк. Славека вітають у декреті президента початок нової демократії, прихильники пригадують сьогодні перші візити б. маршала сойму та інциденти, що з них виникли, і не щадять слів песимізму. Річ дивна і незрозуміла: д. мало говорять сьогодні про ролю Озону і його протекторів, а тимчасом він мусів заважити на цій цілій справі, якщо не цілковито, то будь-що-будь значно.

В моменті, коли пишемо ці слова (пізні вечірні години), політична Варшава оперує вже найдивовижнішими поясненнями причин події та будує нові констеляції на політичне завтра.

М. і. багато уваги присвячує політична тутешня каварня **Українській справі і ролі супроти актуальної події.** Вашому кореспондентові заявив м. ін. один з д. добре зорієнтованих польських політиків, що останні **політичні виступи українських парляментаристів** були одним з арґументів сьогоднішнього жесту голови держави. **Нормалізація** — на гадку нашого інформатора — сьогодні остаточно вмерла і якщо ще раз малаб вона народитися, то авторами, чи пак контрагентами її будуть нові люди. Якщоб суспільність нашої держави мала дещо втратити на цій зміні — заявив наш співрозмовець, — то українська його частина понесе, здається, найбільші втрати. Вже сьогодні можу сказати, що нпр. теперішні провідники ВУО з певністю не засядуть більше у фотелях на Вейській"...

*

У хвилині, коли маємо відсилати цю кореспонденцію, на місті появилися нові надзвичайні видання озоново-проурядового „Кур'єра Поранного", в якому читаємо м. ін.: „Розвязання сойму та сенату — це д. важна подія в нашому внутрішньому житті. Президент держави (в мотивах — КТВ) безсумнівно має в гадці памятну ініціятиву маршала Сьміґлого, що весною 1936 р. висунув програму національної консолідації під гаслом оборони Польщі. **Все, що від того часу діється у Польщі — міститься лише в рямах тої** програми. Звертає увагу в декреті президента кінцевий його уступ, де п. президент заявив, що „від нових законодатних палат буде очікувати вияснення становища в справі виборчої ординації до сойму та сенату". Виріжнення тої спеціяльної проблеми вказує на вагу, що її поклав голова держави до справи майбутньої ординації. Розглядатимуть її нові палати. В той спосіб — кінчить „Кур. Пор." — з сьогоднішнім днем ми увійшли в період, коли Польща матиме нагоду виказати свою політичну зрілість".

*

На двірці зустрічаємо знайомих польських опозиційних кореспондентів. На питання: Що нового? — один з них відповів: Ані нічого особливого; у світі — промова Гітлера, а в нас прийшло військо (з манeврів) та відійшов парлямент...

КТВ.

Після нірнберського конґресу.

Берлін, 13. вересня.

Щойно закінчився 10-ий конґрес нім. нац.-соціялістичної партії, що продемонстрував ще більшу в цьому році сконсолідовану силу Німеччини, моральну і військову.

Якщо загально відомою аксіомою є, що більша або менша духова єдність народу творить міць або слабість нації, то Гітлер поставив світ перед твердим монолітом німецької нації, зеднаної та солідарної.

Німецьке військо, сила та орґанізація якого є тим менш оманна, що вона спирається на сильну духово обєднану націю, чарувало своїми вправами захоплених учасників і ґостей Нірнберґу. Там показували нові удосконалення військової техніки — важкі гармати, нові типи літаків і зразкову протиповітряну зброю.

Але не тільки військові вправи, дефіляди німецьких формацій та ріжні промови притягнули цього року увагу світу до Нірнберґа (значіння якого росте кожного разу поруч зі зростом самої Німеччини); світ чекав тепер, що з Нірнберґу прийде до вибуху або до відпруження тої кризи, що охопила Европу в останніх часах.

Військові приготовлення стягування війська, нервові засідання ради міністрів та военних рад у ріжних столицях Европи досягнули свого вершка 12. ц. м. (як відомо, дата, в яку Гітлер, згідно з поміченням людей забобонних, приймав усі свої найважніші рішення) перед кінцевою промовою німецького канцлера. Сподівалися, боялися найгіршого. Одначе коли напружене було становище в самій Німеччині, то найбільше нервовости проявили таки країни колишньої (і майбутньої) Антанти, залякані маривом війни.

Два фронти політичної думки — тотальні держави фашистівські та їх противники — сформувалися в цілому світі. Вони ніяк не можуть прийти до порозуміння, до тривкого миру, між ними мусить дійти до зудару і, здається, нема тої сили чи комбінації, що моглаб цю небезпеку усунути. Тепер залишається тільки питання: коли, де, як і в якій формі цей бій розіграється.

Фашистівський фронт ще не осягнув свого вершка — він розвивається, тоді як його противники, здається, дійшли до кульмінаційної точки. Вчора ми мали провокації в Еспанії, сьогодні судето-німецьку крізу, завтра невідомо що прийде.

Найбільше лякається війни червона Москва, що як це показав литовсько-польський та далеко-східний конфлікт, не всилі активно вести війни і в диверсії інших сподівається закріпити своє становище.

Нірнберські промови Гітлера та Ґебельса яскраво вказали на непримирені їх позиції, при чому Ґебельс старався доказати мирні наміри Німеччини, проти якої веде в ріжних державах інтриґи Москва. Нірнберський конґрес не дав ясної відповіді на все те, чого чекали від нього в Европі і покищо далі йде дипломатична гра, що може принести за собою великі події.

Тарас Чмиль.

Закарпаття

ДЕЛЕҐАЦІЯ ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ У ЧЛЕНІВ ЧЕСЬКОГО УРЯДУ

Мін. Франке висилає надзвичайну комісію.

Перед кількома днями була в нас згадка про те, що спеціяльна делеґація Першої Української Центральної Народньої Ради під проводом голови о. А. Волошина виїхала до Праги, щоб урядовим чинникам представити положення українського народу на Закарпатті і передати українські домагання у справі реалізації автономії. Була згадка про те, що делеґація була у премієра Годжі та міністра освіти Франке.

Авдієнція в міністра Франке тривала дві години. Делеґація повідомила міністра про всі кривди, які заподіяли українському шкільництву панове Хмелярж, Равшер та Меліхар, що є головними чинниками у т. зв. шкільному рефераті. В часі розмови з мін. Франке дійшло до словної перепалки, в часі якої один член делеґації заявив, що якби він був міністром, знав би, як зліквідувати мовний хаос на Закарпатті. На запит мін. Франке, як він це зробив би, член делеґації відповів:

— Я кермувавсяб постановами науки.

Мін. Франке в розмові заявив, що він є за російською мовою у закарпатському шкільництві, але між двома напрямками хотів би дійти до якоїсь „карпаторуської" синтези.

На це делеґація заявила йому, що такою синтезою була т. зв. „панькевичівщина" — спосіб пристособити українську письменну мову до закарпатських обставин — але теперішній шкільний режім це розбив

Делегація навела цілу низку конкретних фактів з нечуваного хаосу у шкільництві на Закарпатті, як теж у справі несправедливих переносин українських учителів і домагалася усунути з Закарпаття спричинників цього стану: Хмеларжа, Равшера і Меліхара. Крім цього делегація запросила мін. Франке на Закарпаття, щоб він на селі особисто переконався, якою мовою говорить наш нарід. Вкінці мін. Франке згодився **вислати надзвичайну комісію на Закарпаття**, що має обєктивно розслідити всі зловживання, кривди і несправедливости та вислухати на місці пошкодованих учителів і скарг батьків та дітей.

Делегація на всіх авдієнціях всюди якнайрішучіше домагалася негайної ревізії чеських шкіл на Закарпатті та видання строгої заборони всім чеським учителям, урядовцям, жандармам, фінансовим сторожам і всім урядам, що мають безпосередній вплив на населення, втягати українські діти до чеських шкіл й агітувати та робити натиск на українських батьків, щоб давали своїх дітей до чеської школи

Чому губернатор це все терпить?

Один з міністрів, вислухавши скарги делегації на теперішню шкільну політику та на поведінку шкільного реферату в Ужгороді, вхопився за голову і запитав:

— Чому губернатор це все терпить? Чому зараз не зажадає дисциплінарки і не вимагає усунути цих панів з проводу шкільного реферату? Він-же має якихсь правних дорадників, щоб йому сказали, що має робити.

Поведінка губернатора Грабара в справі шкільництва на Закарпатті викликала в Празі загальне здивування. Особливо його згода на те, щоб українських дітей записувати до чеської школи в Великих Лучках та щоб іменувати чотирьох чеських професорів до шкільного реферату.

Гріх проти республики.

Міністр Шрамек, коли делегація вручила йому меморіял та навела кілька випадків зловживань, запитався, чи ці випадки подані в меморіялі, і як довідався, що так, обіцяв, що зміст меморіялу подасть до відома на найближчому засіданні ради міністрів, бо вважає гріхом проти республики таку поведінку в теперішню важку пору.

Міністри дивуються...

На авдієнції в міністра справедливости Дерера делегація домагалася, щоб усунути ужгородського прокуратора д-ра Турека, бо він не знає місцевих обставин і мови та ще з інших причин. Делегація відчитала декілька сконфіскованих місць у „Новій Свободі". Це викликало у мін. Дерера й у президії ради міністрів обурення. З другого боку делегація здивувалася, коли довідалася, що українську пресу в Ужгороді конфіскує прокуратор української національности, бо-ж д-р Турек чех. З цього видно, які інформації має чеська центральна влада про те, що діється на Закарпатті.

„Не хочемо мати менше прав, як інші національні меншини."

Делегація у всіх компетентних чинників заявила, що автономна Підкарпатська Русь не може мати менше прав, як інші національні меншини матимуть після нормалізації національних відносин.

ПРИЇЗД МІНІСТРА ЗАДІНИ.

На днях приїде до Ужгороду чехословацький міністр рільництва Задіна, щоб після 20 років приналежности Закарпаття до чехословацької республики! — „простудіювати певні земельні питання". Він буде приймати наші депутації селянських організацій та представників сільських громад. „Нова Свобода" звязує цей приїзд чехословацького міністра з найближчими виборами до сойму і слушно завважує, що перед виборами „питання земельної реформи" все ставало актуальне. Після виборів гострота цього питання притуплювалася, але саме питання не зійшло з політичного обрію... до нових виборів.

„ОБЩЕСТВО ДУХНОВИЧА" Й ОТЦІ ВАСИЛІЯНИ.

Ужгородський москвофільський „Русскій Нар. Голос" написав з приводу відпусту в Мукачеві замітку, домагаючись від оо. Василіян, щоб змінили своє відношення до всього русского в найближчім році і щоб чин св. Василія вернувся на „тотъ путь", яким ішло „Карпаторусское общество Духновича", бо редактор „Р. Н. Голосу" і його кількох читачів не прийдуть більше на відпуст.

Відповідаючи на цей заклик москвофільського органу, ужгородське „Українське Слово" завважує, що ні чин оо. Василіян ні прочани на мукачівський відпуст на заросаний „путь" мадяроно - москвофілів не вернуться. Тих прочан усе більше й більше приходить на відпуст саме тому, що „отці Василіяни вступили на правильну дорогу, виголошують проповіди в новім дусі й чистою, рідною, матірною мовою, а не мішанною, як то було колись". А „Р. Н. Г." зі своїм почотом може лишитися дома, бо його відсутности не завважать...

ПОХОРОН „РУССКОЇ КУЛЬТУРИ" В МУКАЧЕВІ.

„Нова Свобода" з 13. вересня приносить таку вістку: „Красвий зїзд членів „общества Духновича", конгрес русофільських студентів, „день русской культури", празнування 950-літнього ювилею хрещення Руси, святкування ювилею 20-ліття републики й загальні збори общества Духновича. Всі ті москвофільські імпрези стягнули до Мукачева 190, словом: стодевятьдесять людей, тоді, коли „русскіе" очікували принайменше десять тисяч. Вчорашній „день русской культури" був справжнім похороном кацапства на Закарпатті. „Шествіе" городом, в якому взяли участь: три роверисти з трьохцвітними лентами на колесах, за ними 70 скавтів з Королева, Ужгороду й Мукачева, і вкінці машерували недобитки „русскости" в числі 190. Цей „похоронний похід" викликував просто сміх у посторонніх глядачів. Вийшло на світло, що шкільний плебісцит, на який „русскіе" так голосно покликуються, завдав смертельний удар москвофільству між нашим народом".

З польської преси.

Польська преса про розвязання сойму й сенату.

У своому розпорядку про розвязання парламенту президент держави зазначив, що новий сойм має занятися справою зміни виборч. ординації. Виринає питання, чи тільки тією справою. Цікаво, чи той новий сойм після зміни виборчої реформи стріне доля його попередника, чи може він вибиратиме ще й президента держави в 1940-ому і потім уже аж до кінця каденції. У цій справі **„Век Нови"** (з 15-го ц. м.) пише:

„Життя сойму і сенату, що виклюється з найближчих виборів, буде недовге, бо найдальше взимі 1939—40 р. відбудуться нові парляментарні вибори, які дадуть водночас членів для найближчих зборів електорів".

Недвозначне побажання в цьому напрямі висловив К. Чапінський в **„Роботніку"** (ч. 259 з 15. вересня ц. р.) у статті п. н. „Важна хвилина" пишучи про те, що шлях до зміни виборчої ординації, який вибрав президент держави, надто довгий.

„Але може бути **скорочений**, якщо новий сойм відразу, від початку займеться зміною ординації; якщо швидко її полагодить; якщо обмежить своє життя до швидкого полагодження тієї справи. Мусить бути рішуча постанова негайно розвязати цю справу. Саме про цю постанову йде".

П. Чапінський хотів би, щоб новий сойм був ствердженням демократизації країни.

„Розвязання теперішнього сойму **може** бути кроком в напрямі демократизації держа- А цього прагне ціле громадянство; прагнуть особливо працюючі маси робітників, працівників, селян. Річ тільки в тому, щоб за цим першим кроком консеквентно прийшли дальші... Чи прийдуть?"

Цат-Мацкевич у виленському **„Слові"** (ч. 253 з 14-го вересня ц. р.) міркуючи на тему нового сойму ставить питання: „Хто в цьому соймі буде, кого в ньому не буде?" і відповідає:

„Опінія Варшави гадає, що декрет, яким розвязано парлямент, був спрямований у так звану режімову опозицію, тобто в тих співробітників Великого Маршала, що не ввійшли до Озону. В часі вибору полк. Славека маршалом сойму були-ж голоси, що цей вибір приспішить розвязання сойму. Це пророцтво несподівано справдилося. Чи кола, які уважають полк. Славека за свій моральний прапор, станyть до конкуренції з Озоном, чи ні, про це ще передчасно говорити. Чи „Строніцтво Народове" покине своє становище внутрішньої еміґрації, чи вступить у виборчі ряди, цього сьогодні теж не можна пересуджувати... Зате напевно візьме участь у виборах Направа, яку фірмує Озон, майже напевно візьме „Строніцтво Праци" і вкінці дуже можливе, що ППС. Таким чином до сойму ввійдуть широким віяльцем всі люди, яких сьогодні окреслюють як фронт міністра Квятковського. Від „Нової Річипосполитої" через „Ґонец", Озон аж до переферій соціялістів".

Деяке світло на справу участи „Строніцтва Людового" в виборах кинув його орган **„Дзенік Людови"**, який підкресливши, що є деяка суперечність в тому, що новий сойм, який має занятися зміною виборчої ординації, мають вибирати ще на підставі старої ординації, пише:

„Дальший розвиток політичного життя в Польщі цю суперчність без сумніву усуне і чим швидше це прийде, тим скоріше здійсняться слова декрету, яким розвязано сойм і сенат, про покликання до життя палат, що могли би своїй праці дати повніший вислів течій, що нуртують у громадянстві. Не тільки повніший, але зовсім повний! Отже від учорашнього дня гасло зміни виборчої ординації в дусі демократичних постулятів набирає особливої сили і значіння. Боротьба за реалізацію постуляту входить в рішальну фазу".

Консервативний **„Час"** (ч. 253 з 15-го вересня ц. р.) пише:

„Важко ще сьогодні передбачити, чи виборча підстава майбутніх палат буде поширена в усіх напрямках і чи не будуть виправдані побоювання, що її поширять односторонно в напрямі лівиці. А крім цього треба взяти під увагу ще один факт. Виборча ординація до сойму, що досі обовязує, ділить виборчий акт на дві частини: вибір кандидатів і вибір послів зпоміж кандидатів. Кандидатів вибирають виборчі колегії, на яких склад мають рішальний вплив самоуправні тіла. Ці самоуправні тіла від 1935-го року не змінилися. Отже виринає питання, чи при найближчих виборах ці тіла кермуватимуться іншими мотивами, ніж при попередніх виборах".

Загалом беручи всі голоси польської преси у звязку з розвязанням сойму і сенату та майбутніми виборами зводяться до здогадів та запитів, на які покищо ще не знаходять відповіди.

Делегація навела цілу низку конкретних фактів з нечуваного хаосу у шкільництві на Закарпатті, як теж у справі несправедливих перенесень українських учителів і домагалася усунути з Закарпаття спричинників цього стану: Хмеларжа, Раншера і Меліхара. Крім цього делегація запросила мін. Франке на Закарпаття, щоб він на селі особисто переконався, якою мовою говорить наш нарід. Вкінці мін. Франке згодився **вислати надзвичайну комісію на Закарпаття**, що має обєктивно розслідити всі зловживання, кривди і несправедливости та вислухати на місці пошкодованих учителів і горг батьків та дітей.

Делегація на всіх авдієнціях всюди якнайрішучіше домагалася негайної ревізії чеських шкіл на Закарпатті та видання строгої заборони всім чеським учителям, урядовцям, жандармам, фінансовим сторожам і всім урядам, що мають безпосередній вплив на населення, втягати українські діти до чеських шкіл й агітувати та робити натиск на українських батьків, щоб давали своїх дітей до чеської школи

Чому губернатор це все терпить?

Один з міністрів, вислухавши скарги делегації на теперішню шкільну політику та на поведінку шкільного реферату в Ужгороді, вхопився за голову і запитав:

— Чому губернатор це все терпить? Чому зараз не зажадає дисциплінарки і не вимагає усунути цих панів з проводу шкільного реферату? Він-же має якихсь правних дорадників, щоб йому сказали, що має робити.

Поведінка губернатора Грабара в справі шкільництва на Закарпатті викликала в Празі загальне здивування. Особливо його згода на те, щоб українських дітей записувати до чеської школи в Великих Лучках та щоб іменувати чотирьох чеських професорів до шкільного реферату.

Гріх проти республики.

Міністр Шрамек, коли делегація вручила йому меморіял та навела кілька випадків зловживань, запитався, чи ці випадки подані в меморіялі, і як довідався, що так, обіцяв, що зміст меморіялу подасть до відома на найближчому засіданні ради міністрів, бо вважає гріхом проти республики таку поведінку в теперішню важку пору.

Міністри дивуються...

На авдієнції в міністра справедливости Дерера делегація домагалася, щоб усунути ужгородського прокуратора д-ра Турека, бо він не знає місцевих обставин і мови та ще з інших причин. Делегація відчитала декілька сконфіскованих місць у „Новій Свободі". Це викликало у мін. Дерера й у президії ради міністрів зрушення. З другого боку делегація здивувалася, коли довідалася, що українську пресу в Ужгороді конфіскує прокуратор української національности, бо-ж д-р Турек чех. З цього видно, які інформації має чеська центральна влада про те, що діється на Закарпатті.

„Не хочемо мати менше прав, як інші національні меншини."

Делегація у всіх компетентних чинників заявила, що автономна Підкарпатська Русь не може мати менше прав, як інші національні меншини матимуть після нормалізації національних відносин.

ПРИЗД МІНІСТРА ЗАДІНИ.

На днях приїде до Ужгороду чехословацький міністр рільництва Задіна, щоб після 20 років приналежности Закарпаття до чехословацької республики! — „простудіювати перше земельне питання". Він буде приймати наперед депутації селянських організацій та представників сільських громад. „Нова Свобода" звязує цей приїзд чехословацького міністра з близькими виборами до сойму і слушно завважує, що перед виборами „питання земельної реформи" все ставало актуальне. Після виборів спроти цього питання притуплювалася, але саме питання не зійшло з політичного обрію до нових виборів.

„ДЕНЬ ДУХНОВИЧА" Й ОТЦІ ВАСИЛІЯНИ.

Ужгородський москвофільський „Русскій Нар. Голос" написав з приводу відпусту в Мукачеві замітку, домагаючись від оо. Василіян, щоб вияснили своє відношення до всього руського в найближчім році і щоб чин св. Василія вернувся на „тотъ путь", яким ішло досі „русское общество Духновича", бо редакція „Р. Н. Голосу" і його кількох читачів не прийдуть більше на відпуст.

Обмежуючись цей вазив москвофільського органу, ужгородське „Українське Слово" завважує, що ні чин оо. Василіян ні прочани на мукачівський відпуст на зарослий „путь" мадяроно - москвофілів не вернуться. Тих прочан усе більше й більше приходить на відпуст саме тому, що „отці Василіяни вступили на правильну дорогу, виголошують проповіди в новім дусі й чистою, рідною, матірною мовою, а не мішанною, як то було колись". А „Р. Н. Г." зі своїм почотом може лишитися дома, бо його відсутности не завважать...

ПОХОРОН „РУССКОЇ КУЛЬТУРИ" В МУКАЧЕВІ.

„Нова Свобода" з 13. вересня приносить таку вістку: „Красвий зїзд членів „общества Духновича", конгрес русофільських студентів, „день русской культури", празнування 950-літнього ювилею хрещення Руси, святкування ювилею 20-ліття републики й загальні збори общества Духновича. Всі ті москвофільські імпрези стягнули до Мукачева 190, словом: стодевятьдесять людей, тоді, коли „русскіе" очікували принайменше десять тисяч. Вчорашній „день русской культури" був справжнім похороном кацапства на Закарпатті. „Шествіе" городом, в якому взяли участь: три роверисти з трьохцветними лентами на колесах, за ними 70 скавтів з Королева, Ужгороду й Мукачева, і вкінці машерували недобитки „русскости" в числі 190. Цей „похороний похід" викликував просто сміх у посторонніх глядачів. Вийшло на світло, що шкільний плебісцит, на який „русскіе" так голосно покликуються, завдав смертельний удар москвофільству між нашим народом".

З польської преси.

Польська преса про розвязання сойму й сенату.

У свому розпорядку про розвязання парляменту президент держави зазначив, що новий сойм має занятися справою зміни виборч. ординації. Виринає питання, чи тільки тією справою. Цікаво, чи той новий сойм після зміни виборчої реформи стріне доля його попередника, чи може він вибиратиме ще й президента держави в 1940-ому і потім уже аж до кінця каденції. У цій справі **„Век Нови"** (з 15-го ц. м.) пише:

„Життя сойму і сенату, що виклюється з найближчих виборів, буде недовге, бо найдальше взимі 1939—40 р. відбудуться нові парляментарні вибори, які дадуть водночас членів для найближчих зборів електорів".

Недвозначне побажання в цьому напрямі висловив К. Чапінський в **„Роботніку"** (ч. 259 з 15. вересня ц. р.) у статті п. н. „Важна хвилина" пишучи про те, що шлях до зміни виборчої ординації, який вибрав президент держави, надто довгий.

„Але може бути **скорочений**, якщо новий сойм відразу, від початку займеться зміною ординації; якщо швидко її полагодить; якщо обмежить своє життя до швидкого полагодження тієї справи. Мусить бути рішуча постанова негайно розвязати цю справу. Саме про цю постанову йде".

П. Чапінський хотів би, щоб новий сойм був ствердженням демократизації країни.

„Розвязання теперішнього сойму може бути кроком в напрямі демократизації держа- А цього прагне ціле громадянство; прагнуть особливо працюючі маси робітників, працівників, селян. Річ тільки в тому, щоб за цим першим кроком консеквентно прийшли дальші... Чи прийдуть?"

Цат-Мацкевич у виленському **„Слові"** (ч. 253 з 14-го вересня ц. р.) міркуючи на тему нового сойму ставить питання: „Хто в цьому соймі буде, кого в ньому не буде?" і відповідає:

„Опінія Варшави гадає, що декрет, яким розвязано парлямент, був спрямований у так звану режімову опозицію, тобто в тих співробітників Великого Маршала, що не ввійшли до Озону. В часі вибору полк. Славека маршалом сойму були-ж голоси, що цей вибір приспішить розвязання сойму. Це пророцтво несподівано справдилося. Чи кола, які уважають полк. Славека за свій моральний прапор, стануть до конкуренції з Озоном, чи ні, про це ще передчасно говорити. Чи „Стронніцтво Народове" покине своє становище внутрішньої еміграції, чи вступить у виборчі ряди, цього сьогодні теж не можна пересуджувати... Зате напевно візьме участь у виборах Направа, яку фірмує Озон, майже напевно візьме „Стронніцтво Праци" і вкінці дуже можливе, що ППС. Таким чином до сойму ввійдуть широким віяльцем всі люди, яких сьогодні окреслюють як фронт міністра Квятковського. Від „Нової Річипосполитої" через „Гонец", Озон аж до переферій соціялістів".

Деяке світло на справу участи „Стронніцтва Людового" в виборах кинув його орган **„Дзеннік Людови"**, який підкресливши, що є деяка суперечність в тому, що новий сойм, який має занятися зміною виборчої ординації, мають вибирати ще на підставі старої ординації, пише:

„Дальший розвиток політичного життя в Польщі цю суперечність без сумніву усуне і чим швидше це прийде, тим скоріше здійсняться слова декрету, яким розвязано сойм і сенат, про покликання до життя палат, що могли би своїй праці дати повніший вислів течій, що нуртують у громадянстві. Не тільки повніший, але зовсім повний! Отже від учорашнього дня гасло зміни виборчої ординації в дусі демократичних постулятів набирає особливої сили і значіння. Боротьба за реалізацію постуляту входить в рішальну фазу".

Консервативний **„Час"** (ч. 253 з 15-го вересня ц. р.) пише:

„Важко ще сьогодні передбачити, чи виборча підстава майбутніх палат буде поширена в усіх напрямках і чи не будуть виправдані побоювання, що її поширять односторонно в напрямі лівиці. А крім цього треба взяти під увагу ще один факт. Виборча ординація до сойму, що досі обовязує, ділить виборчий акт на дві частини: вибір кандидатів і вибір послів зпоміж кандидатів. Кандидатів вибирають виборчі колегії, на яких склад мають рішальний вплив самоуправні тіла. Ці самоуправні тіла від 1935-го року не змінилися. Отже виринає питання, чи при найближчих виборах ці тіла кермуватимуться іншими мотивами, ніж при попередніх виборах".

Загалом беручи всі голоси польської преси у звязку з розвязанням сойму і сенату та майбутніми виборами зводяться до здогадів та запитів, на які покищо ще не знаходять відповіди.

Микола Бенцаль

НЕСПОДІВАНА СМЕРТЬ НАШОГО АРТИСТА.

У цій хвилині дістала наша Редакція телеграму з Коломиї, що там помер на 47. р. життя на удар серця наш відомий артист Микола Бенцаль. Кілька днів тому ми читали допис з перших вистав нашої нової обєднаної театральної трупи ім. І. Котляревського, що почала свою працю в Коломиї. М. Бенцаль був до останнього часу директором театру ім. І. Тобілевича, що створив спільно з „Загравою“ новий ансамбль з новою назвою і виступав майже в усіх песах.

Вістка про смерть М. Бенцаля — на перший погляд майже неймовірна. До останнього часу всі бачили цього артиста як завсіди — бадьорим, усміхненим, повним запалу до праці. Була це людина молода, не тільки на сцені багато молодша, ніж у дійсности, але і при приватній зустрічі залишала враження молодої. Не знаємо точних дат життя Миколи Бенцаля. Хто збирає їх, як довго артист іще молодий, і ніхто не нагадав навіть його ювилею! Знаємо, що він брав участь у великій війні та в наших визвольних змаганнях і від часу, як поєднав свою долю з рідною сценою, не виходив зі злиднів — невідступних товаришів усіх артистів нашого народнього мандрівного театру.

І як це буває зовсім природно у всіх акторів: найбільшими подіями його життя були його виступи на сцені. Здається, нема містечка в Галичині, де не зналиб Миколи Бенцаля в його ріжних ролях — від уродливих бадьорих парубків до сивоволосих старців, від безжурних співочих птахів оперетки до героїв похмурих і криваевих національних трагедій. М. Бенцаль грав у всіх жанрах нашого театрального репертуару не тільки тому, що артисти наших обмежених кількісно театральних труп не можуть вибирати собі ролі ані спеціялізуватися; він мав справжній хист того ідеального актора наших народніх театрів, що передовсім виконує обовязок і бере на свої плечі якнайтяжчий тягар, не шануючи ні свого здоровля ні навіть самого таланту.

Скаля Бенцалевого репертуару була справді величезна: сьогодні ми бачили його в „Орфею у пеклі“ та „Гейші“, завтра в „Ой не ходи Грицю...“, на третій день у сальоновій чужинній пєсі, то знову в ролі Мазепи чи досвідного старенького дідуся. М. Бенцаль співав, гуляв, мав природний добросердний і козацький гумор, як і вмів добувати із своєї душі тони щирого, сильного патосу, що міг і зворушувати авдиторію. М. Бенцаль не належав до тих великих артистів, що створюють нові могутні типи з сильно зазначеною індивідуальністю і що залишають в уяві глядачів враження на роки, немов би вони зустрілись зі живими людьми чи побачили на мить тіні великих покійників. Він сам знав межі свого таланту і ніколи не був гордий на те, що переходило ці межі. Це була одна з дуже симпатичних рис спільних йому як артистові та людині: він був завсіди природний, щирий, не намагав ні жестами, ні мімікою, ні голосом, а пробував добути із самої душі просте, безпосереднє переживання. Завдяки своїй щирости та природности М. Бенцаль умів промовляти до публики так само, як умів прихиляти до себе своїх товаришів у приватному житті.

Велика скромність, людяність і повне зрозуміння громадського обовязку належали до тих великих і рідких прикмет М. Бенцаля, що зеднували йому загальну симпатію. Завдяки цим прикметам він міг би був при кращих обставинах добитися багато кращого становища і може ще прожити неодин десяток років спокійно та без матеріяльних клопотів. М. Бенцаль був прикладом великого природного таланту, що сам собі все завдячує, таланту, яких у нас так багато пропадає, не діждавшися свого повного розвитку. Смерть М. Бенцаля є великою втратою для нашого театру і викличе щирий жаль між усіма, що мали нагоду з ним ближче чи тільки принагідно познайомитися. — В. Й. П.

Похорони відбудуться в пятницю 16. ц. м. в Коломиї, в год. 14. з дому жалоби при вул. Вільсона ч. 9.

Що писало „Діло“ 50 років тому

Понеділок, 17 (5) вересня 1888.

ВСЕАРОДНЄ ВІЧЕ У ЛЬВОВІ.

Подаючи вістку, що в місяці жовтні відбудеться у Львові всенародне віче, „Діло“ писало:

„Ми пересвідчені, що цю вістку прийме Галицька Русь з радощами. Ми вже від довшого часу вказували на потребу віднови такого всенароднього віча в столиці нашого краю. На денному порядку стоять багатоважні справи, життєві питання, які треба піддати під осуд і вирішення всенароднього віча“.

„РУСИНАМ НЕ ДІЄТЬСЯ В ГАЛИЧИНІ КРИВДА“.

У статті п. н. „Баламутства „Дзєнніка Польского“ — „Діло“ писало:

„Дзєннік Польскі“ з 14-го вересня присвятив руському народові і „Русіном в сеймє“ окрему статтю, якою намагається перевести голословний доказ, що русинам не діється в Галичині така велика кривда, як про те пишуть німецькі і в найновішому часі навіть англійські часописи. Він каже, що русини чейже вільно говорити по руськи в приватному житті, вони мають свої школи (з примусом навчання польської мови), а їх мова вповні рівноуправнена в публичному житті (певно тому, що польська мова є урядовою в цілій Галичині, а руським сторонам на їх подання відповідають суди й уряди правильно по польськи або по руськи латинськими буквами). По думці „Дзєнніка“ толеранція супроти русинів іде навіть так далеко, що „сердечни ґлос брата русіна бива од нас (поляків) натихмяст вислухани (!)...“ Звідки ж беруться ті жалі русинів на гнет? — питається орган шовінізму, представивши рівноправність русинів у ложному світлі, і відповідає собі, що він навів би справжню причину тих нарікань, але боїться прокураторії. Але зі слів „Дзєнніка Польского“ виходить, що джерелом жалів є сам австрійський уряд, що будьтоби підюджує русинів проти поляків від славного 1848 р., в якому „Стадіон їх винайшов“.

Премієр В. Британії переговорює з опозицією.

Премієр Чемберлен приняв провідників соціялістичної та ліберальної опозиції, Етлі та Сінклера, щоб поінформувати їх про останні кроки уряду у звязку з міжнар. положенням.

БРИТІЙСЬКИЙ УРЯД НЕ СКЛИЧЕ ПАРЛЯМЕНТУ НА ДОМАГАННЯ ЛЕЙБУРИСТІВ.

Оголошено лист прем. Чемберлена до провідника лейбуристів Етлі: Премієр не вважає за відповідне скликувати парлямент тепер, але візьме під увагу домагання лейбуристів, коли це буде потрібне.

І. ЧОЛГАН.

Лист на бронзовому колілі.

Дорогий мій та Муз Приятелю!

Кров ударила мені до голови, коли я прочитав у серії Літерат. конкурсу „Діла“ твій знаменитий твір. Кількома кивками пера дав ти мистецьку сильветку поета великих можливостей, про якого критика покищо мовчить, висловив те, що підсвідомо бурлить у самому нутрі його нужденного духа і накреслив осяйну „дорогу до слави“.

Щоб охолонути від враження і радости, що ополумнила моє серце, я взяв свою голову в руки, запхав у цебрик холодної води й довго там її держав. Потім ще довше думав. Чим я зможу Тобі віддячитись?

Хмарки бігли із заходу на схід, хмарки бігли зі сходу на захід, — а я сидів під зеленим, поетичним горіхом і думав. Потім були серпневі дощі, слота, а я сидів і думав. Ще потім хмарки плили з полудня на північ і з півночі на полудне, — а я... і т. д.

І видумав. Із вдячности подарую тобі — теми до чотирьох віршів; а ти вже знатимеш, що з ними зробити! Ліричний вірш, тиж знаєш, повинен бути теплий мов подув весняного вітру, чистий (під оглядом мови й правопису) як гірський струмок, легкий мов погляд незнайомої на вулиці. Це, може хтось сказати, доволі підло з нашої сторони торгувати прилюдно ідеями. Та ми можемо відповісти літературним моралістам, що в сьогоднішніх часах ніякої нової ідеї нема під сонцем (дивись: Бен-Акіба) і молодому поетові доводиться іти у сліди великого Магомета та його гори: не хоче поетична думка прийти до голови, так треба голові прийти до думки.

Покидаю тепле місце на сонці, яке своїм звеличникам дає стільки фізичних і інтелектуальних вітамін (дивись: Діоген) і стаю під вищезгаданим горіхом мов пружкий олень, набираючи фізичного й інтелектуального творчого розгону (дивись статті у „Змагу“). Потім сідаю, розпростираю на бронзовому колілі (від оріхового олійку) кусень білої картки і починаю:

1. ЯРМАРОК У МЕЛЬНИЦІ.

Може краще „Ярмарок рим“, але це пахне Тувімом. Хоча — ціла Мельниця власне пахне Тувімовими земляками.

Отже запах віршу вже є. Ціле містечко — це ринок. Кругом потужні куби домів (поправді це нужденні хатини) над ними синьою скапує сонце (гарне порівняння!)

А мельницький ярмарок клекоче екзотикою півдня. Смагляві дядьки обганяються від жидів, а конята від мух.

Вздовж „корса“ порозсідались жінки та перекупки. Чорні очі і румяні щоки тонуть у морі кавунів, гарбузів, помідорів, морель, навіть винограду. Здається, що найкращі овочі та найгарніші жінки подільської раси зливаються у ріжнотонну рапсодію кольорів.

Рефлексія: поет ковтає слинку.

2. ВЕСІЛЛЯ — НЕ З ЛЕПКОГО.

Контраст: давно і тепер. Узяти в руки Лепкого „Оттак собі“, прочитати „Фільософа“ й опинитись на сьогоднішньому попівському весіллі.

„Плебанія“ — давня, згорблена, покрита мохом і диким виноградом. Сьогодні тут весілля. Та не грають гучно цигани, не сидять три дні при картах декани з гір, не наливає „імярек“ пива... Весілля триває усього одну ніч.

За вечерою починаються тости; вони ще не перевелися. Але й таких у Лепкого не прочитаєте; по сеніорі та якомусь панотцеві, що цитує Гетого, починають „молоді“: б. політвязень, далі „укінчений“ богослов, товариш молодого, який покищо веде крамницю зі шкірами, ще один і ще один. Ось дружба, усміхнений весело начеб то не він приїхав на триденну відпустку з... Бригілок. Тільки молодий піяніст, брат „молодого“ і дружби підносить угору чарку й прориває зворушливі промови (не диво — женитись нині треба мати відвагу!) темпераментно:

— Запемо ту справу!

Цим рефреном можна кінчити кожну строфу цієї сентиментально-побутової поезійки.

3. ВІДГУКИ МАНДРІВ.

Поезія мандрівницько-юнацька. Блакитний каюк. Зелені хвилі. Широкий Дністер. Золоте сонце. Молоді мандрівники. Сім хлопців і одна дівчина — русява Марта.

Десь подуви шаркого вітру, шепіт очерету і плавнів. Близько — плюскіт хвиль. Ще ближче — стукіт сердець. Стара історія: молодий, прегарно збудований технік і дівчина. За ними поплили інші.

З мандрівницького вірш може вийти любовний. Опалений на чоколяду молодий хлопець з грудною кліткою Ероля Фліна і русява дівчина, якої купальний стрій складається з трьох стяжок.

4. СОНЯШНІ ІДИЛІЇ.

Тут пляжа, плаж — як каже О. Вишня — мужеська, а там жіноча. Жовті соняшники мрійливо коливають головами. Недалеко — саджавка (де жабі по око), наш купальний басейн. На боці ставок. Пахнуть мочені коноплі.

На небі золотим соняшником — сонце. А в жилах пливе ліниво кров. І мріється:

...Десь співають гори, співають сосни. Шумить Прут, переливаються тонами скрипка і саксофон. І — „вона“, з тьмяним поглядом очей. Які були у неї очі: блакитні чи зелені?...

Товариш пляжі читає „Танечницю з Пібасту“, сам у штанцях з прозорої матерії — халяву зіру. Потім холоднокровно забиває муху й задумується.

І богослов та медик зідхають згідно:

— Господи милосерний, пощо дав Ти нам Еву?

P. S. Ні, я роздумався. Не можу дати Тобі цих плодів мого духа, бо сам лагоджу до друку збірку експресіоністично-екзотичних віршів „Від Заліщик до Гонолюлю“. Зате, прошу, пришли мені свої ліпші речі, я трохи переладжу і піде. А якщоб Ти використав мої ідеї, то далебі побю тебе на темній вулиці і подам справу до Т-ва письменників... А так дістанеш від мене книжку з каліграфічним написом: „Богдрові Жарському — Іляріон Латка“

† Микола Бенцаль

НЕСПОДВАНА СМЕРТЬ НАШОГО АРТИСТА.

У цій хвилині дістала наша Редакція телеграму з Коломиї, що там помер на 47. р. життя на удар серця наш відомий артист Микола Бенцаль. Кілька днів тому ми читали допис з перших вистав нашої нової обєднаної театральної трупи ім. І. Котляревського, що почала свою працю в Коломиї. М. Бенцаль був до останнього часу директором театру ім. І. Тобілевича, що створив спільно з „Загравою" новий ансамбль з новою назвою і виступав майже в усіх пєсах.

Вістка про смерть М. Бенцаля — на перший погляд майже неймовірна. До останнього часу всі бачили цього артиста як завсіди — бадьорим, усміхненим, повним запалу до праці. Була це людина молода, не тільки на сцені багато молодша, ніж у дійсности, але і при приватній зустрічі залишала враження молодої. Не знаємо точних дат життя Миколи Бенцаля. Хто збирає їх; як довго артист іще молодий, і ніхто не нагадав навіть його ювилею! Знаємо, що він брав участь у великій війні та в наших визвольних змаганнях і від часу, як поєднав свою долю з рідною сценою, не виходив зі злиднів — невідступних товаришів усіх артистів нашого народнього мандрівного театру.

І як це буває зовсім природно у всіх акторів: найбільшими подіями його життя були його виступи на сцені. Здається, нема містечка в Галичині, де не знали б Миколи Бенцаля в його ріжних ролях — від уродливих бадьорих парубків до сиволосих старців, від безжурних співочих птахів оперетки до героїв похмурих і крицевих національних трагедій. М. Бенцаль грав у всіх жанрах нашого театрального репертуару не тільки тому, що артисти наших обмежених кількісно театральних труп не можуть вибирати собі ролі ані спеціялізуватися; він мав справжній хист того ідеального актора наших народніх театрів, що передовсім виконує обовязок і бере на свої плечі якнайтяжчий тягар, не щадючи ні свого здоровля ні навіть самого таланту.

Склад Бенцалевого репертуару була справді величезна: сьогодні ми бачили його в „Орфею у пеклі" та „Гейші", завтра в „Ой не ходи Грицю...", на третій день у сальоновій чужинній пєсі, то знову в ролі Мазепи чи досвідного старенького дідуся. М. Бенцаль співав, гуляв, мав природний добросердний і козацький гумор, як і вмів добувати із своєї душі тони широго, сильного патосу, що міг і зворушувати авдиторію. М. Бенцаль не належав до тих великих артистів, що створюють нові могутні типи з сильно зазначеною індивідуальністю і що залишають в уяві глядачів враження на роки, немов би вони зустрілись зі живими людьми чи побачили на мить тіні великих покійників. Він сам знав межі свого таланту і ніколи не був гордий на те, що переходило ці межі. Це була одна з дуже симпатичних рис спільних йому як артистові та людині: він був завсіди природний, щирий, не намагав ні жестами, ні мімікою, ні голосом, а пробував добути із самої душі просте, безпосереднє переживання. Завдяки своїй ширости та природности М. Бенцаль умів промовляти до публики так само, як умів прихиляти до себе своїх товаришів у приватному житті.

Велика скромність, людяність і повне зрозуміння громадського обовязку належали до тих великих і рідких прикмет М. Бенцаля, що зєднували йому загальну симпатію. Завдяки цим прикметам він міг би був при кращих обставинах добитися багато кращого становища і може ще прожити неодин десяток років спокійно та без матеріяльних клопотів. М. Бенцаль був прикладом великого природного таланту, що сам собі все завдячує, таланту, яких у нас так багато пропадає, не діждавшися свого повного розвитку. Смерть М. Бенцаля є великою втратою для нашого театру і викличе щирий жаль між усіма, що мали нагоду з ним ближче чи тільки принагідно познайомитися. — В. Й. П.

*

Похорони відбудуться в пятницю 16. ц. м. в Коломиї, в год. 14. з дому жаболи при вул. Вільсона ч. 9.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Понеділок, 17 (5) вересня 1888.

ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ У ЛЬВОВІ.

Подаючи вістку, що в місяці жовтні відбудеться у Львові всенародне віче, „Діло" писало:

„Ми пересвідчені, що цю вістку прийме Галицька Русь з радощами. Ми вже від довшого часу вказували на потребу відбови такого всенародного віча в столиці нашого краю. На денному порядку стоять багатоважні справи, життєві питання, які треба піддати під осуд і вирішення всенародного віча".

„РУСИНАМ НЕ ДІЄТЬСЯ В ГАЛИЧИНІ КРИВДА".

У статті п. н. „Баламутства „Дзенніка Польского" — „Діло" писало:

„Дзеннік Польскі" з 14-го вересня присвятив руському народові і „Русіном в сеймє" окрему статтю, якою намагається перевести голословний доказ, що русинам не діється в Галичині така велика кривда, як про те пишуть німецькі і в найновішому часі навіть англійські часописи. Він каже, що русини чейже вільно говорити по руськи в приватному житті, вони мають свої школи (з примусом навчання польської мови), а їх мова вповні рівноуправнена в публичному житті (певно тому, що польська мова є урядовою в цілій Галичині, а руським сторонам на їх подання відповідають суди й уряди правильно по польськи або по руськи латинськими буквами). По думці „Дзенніка" толеранція супроти русинів іде навіть так далеко, що „сердечни глос брата русіна бива од нас (поляків) натихмяст виелухани (!)..." Звідки-ж беруться ті жалі русинів на гнет? — питається орган шовінізму, представивши рівноправність русинів у ложному світлі, і відповідає собі, що він навів би справжню причину тих нарікань, але боїться прокураторії. Але зі слів „Дзенніка Польского" виходить, що джерелом жалів є сам австрійський уряд, що будьтоби підюджує русинів проти поляків від славного 1848 р., в якому „Стадіон їх винайшов".

Премієр В. Британії переговорює з опозицією.

Премієр Чемберлен приняв провідників соціялістичної та ліберальної опозиції, Етлі та Сінклера, щоб поінформувати їх про останні кроки уряду у звязку з міжнар. положенням.

БРИТІЙСЬКИЙ УРЯД НЕ СКЛИЧЕ ПАРЛЯМЕНТУ НА ДОМАГАННЯ ЛЕЙБУРИСТІВ.

Оголошено лист прем. Чемберлена до провідника лейбуристів Етлі: Премієр не вважає за відповідне склткувати парлямент тепер, але візьме під увагу домагання лейбуристів, коли це буде потрібне.

І. ЧОЛГАН.

Лист на бронзовому колінї.

Дорогий мій та Муз Приятелю!

Кров ударила мені до голови, коли я прочитав у серії Літерат. конкурсу „Діла" твій знаменитий твір. Кількома кивками пера дав ти мистецьку сильветку поета великих можливостей, про якого критика покищо мовчить, висловив те, що підсвідомо бурлить у самому нутрі його нужденного духа і накреслив осяйну „дорогу до слави".

Щоб охолонути від враження і радости, що ополумянила моє серце, я взяв свою голову в руки, запхав у цебрик холодної води й довго там її держав. Потім ще довше думав. Чим я зможу Тобі віддячитись?

Хмарки бігли із заходу на схід, хмарки бігли зі сходу на захід, — а я сидів під зеленим, поетичним горіхом і думав. Потім були серпневі дощі, слота, а я сидів і думав. Ще потім хмарки плили з полудня на північ і з півночі на полудне, — а я... і т. д.

І видумав. Із вдячности подарую тобі — теми до чотирьох віршів; а ти вже знатимеш, що з ними зробити! Ліричний вірш, тиж знаєш, повинен бути теплий мов подув весняного вітру, чистий (під оглядом мови й правопису) як гірський струмок, легкий мов погляд незнайомої на вулиці. Це, може хтось сказати, доволі підло з нашої сторони торгувати прилюдно ідеями. Та ми можемо відповісти літературним моралістам, що в сьогоднішних часах ніякої нової ідеї нема під сонцем (дивись: Бен-Акіба) і молодому поетові доводиться іти у сліди великого Магомета та його гори: не хоче поетична думка прийти до голови, так треба голові прийти до думки.

Покидаю тепле місце на сонці, яке своїм звеличником дає стільки фізичних і інтелектуальних вітамін (дивись: Діоген) і стаю під вищезгаданим горіхом мов пружний олень, набираючи фізичного й інтелектуального творчого розгону (дивись статті у „Змагу"). Потім сідаю, розпростираю на бронзовому колінї (від оріхового олійку) кусень білої картки і починаю:

1. ЯРМАРОК У МЕЛЬНИЦІ.

Може краще „Ярмарок рим", але це пахне Тувімом. Хоча — ціла Мельниця власне пахне Тувімовими земляками.

Отже запах віршу вже є. Ціле містечко — це ринок. Кругом потужні куби домів (поправді це нуждені хатини) над ними цинобром скапує сонце (гарне порівняння!)

А мельницький ярмарок клекоче екзотикою півдня. Смагляві дядьки обганяються від жидів, а конята від мух.

Вздовж „корса" порозсідались жінки та перекупки. Чорні очі і румяні щоки тонуть у морі кавунів, гарбузів, помідорів, морель, навіть винограду. Здається, що найкращі овочі та найгарніші жінки подільської раси зливаються у ріжнотонну рапсодію кольорів.

Рефлексія: поет ковтає слинку.

2. ВЕСІЛЛЯ — НЕ З ЛЕПКОГО.

Контраст: давно і тепер. Узяти в руки Лепкого „Оттак собі", прочитати „Фільософа" й опинитись на сьогоднішньому попівському весіллі.

„Плебанія" — давня, згорблена, покрита мохом і диким виноградом. Сьогодні тут весілля. Та не грають гучно цигани, не сидять три дні при картах декани з гір, не наливає „Імрек" пива... Весілля триває усього одну ніч.

За вечерою починаються тости; вони ще не перевелися. Але й таких у Лепкого не прочитаєте; по сеніорі та якомусь панотцеві, що цитує Гетого, починають „молоді": б. політвязень, далі „укінчений" богослов, товариш молодого, який покищо веде крамницю зі шкірами, ще один і ще один. Ось дружба, усміхнений весело наче б то не він приїхав на триденну відпустку з... Бриґідок. Тільки молодий піяніст, брат „молодого" і дружби підносить угору чарку й проривае зворушливі промови (не диво — женитись нині треба мати відвагу!) темпераментно:

— Запємо ту справу!

Цим рефреном можна кінчити кожну строфу цієї сентиментально-побутової поезійки.

3. ВІДГУКИ МАНДРІВ.

Поезія мандрівницько-юнацька. Блакитний каюк. Зелені хвилі. Широкий Дністер. Золоте сонце. Молоді мандрівники. Сім хлопців і одна дівчина — русява Марта.

Десь подуви шаркого вітру, шепіт очерету і плавнів. Близько — плюскіт хвиль. Ще ближче — стукіт сердець. Стара історія: молодий, прегарно збудований технік і дівчина. За ними поплили інші.

З мандрівницького вірш може вийти любовний. Опалений на чоколяду молодий хлопець з грудною кліткою Еролл Фліна і русява дівчина, якої купальний стрій складається з трьох стяжок.

4. СОНЯШНІ ІДИЛІЇ.

Тут пляжа, пляж — як каже О. Вишня — мужеська, а там жіноча. Жовті соняшники мрійливо коливають головами. Недалеко — саджавка (де жабі по око), наш купальний басейн. На боці ставок. Пахнуть мочені коноплі.

На небі золотим соняшником — сонце. А в жилах пливе лінивo кров. І мріється:

...Десь співають гори, співають сосни. Шумить Прут, переливаються тонами скрипка і саксофон. І — „вона", з тьмяним поглядом очей. Які були у неї очі: блакитні чи зелені?..

Товариш пляжі читає „Танечницю з Пібоди", сам у штанцях з прозорої матерії — калитту", сам у штанцях з прозорої матерії — калиту, Потім холоднокровно забиває муху й задумується.

І богослов та медик зідхають згідно:

— Господи милосердний, пощо дав Ти нам Еву?

P. S. Ні, я роздумався. Не можу дати Тобі цих плодів мого духа, бо сам лагоджу до друку збірку експресіоністично-екзотичних віршів „Від Заліщик до Гонолюлю". Зате, прошу, пришли мені свої ліпші речі, я трохи переляпаю і пішлю. А якщоб Ти використав мої ідеї, то вважай: побю тебе на темній вулиці і подам справу до Т-ва письменників... А так дістанеш від мене книжку з каліграфічним написом: „Богдрові Жарському — Іларіон Латка".

Жіноча сторінка.

Як запобігти тому лихові?

Так якось воно складається, що з початком шкільного року нашими найпекучішими темами є теми про школу, школярів та взагалі молодь та її сьогоднішні звичаї. Та для матерей ніколи ті теми не будуть одноманітними і не набриднуть, а незаміжнім жінкам колись може також доведеться мати з тими справами діло, отже і вони нехай вибачать, що на нашій „Жіночій Сторінці“ присвячуємо тим темам може забагато місця.

Тими днями довелось мені виїздити ранішнім поїздом зі Львова. Ранок був похмурий і холодний. Перепадав і дрібний дощ. На двірці Підзамча великий рух. Один поїзд щойно прийшов до Львова, а другий за пару хвилин надійде з головного двірця. Велику почекальню ремонтують і вся публика тиснеться в невеличкому закутку, бо нікому не хочеться виходити на холод і вітер навіть на критий перон.

Серед того гамору і штовханини найбільше звертають на себе увагу шкільні діти. Вже нераз і минулої зими доводилось мені спостерігати цих бідолах, що змушені до Львова доїздити з ближчих і дальших сіл ранішніми поїздами. Поїзди приїздять так рано, що до школи ще нема як іти, бо вона ще замкнена, а перечекати нема де і вони тиснуться в душних, нездорових двірцевих почекальнях. Одні — щасливіші, захопили собі місце коло столиків і пишуть чи повторюють шкільні вправи, другі гамірливо сперечаються чи весело гомонять між собою, треті... грають в карти чи нераз в темнім кутку побачите і лекцію куреня!.. Безнадійний образ, що примушує тих, що молодь люблять і цікавляться її майбутнім глибоко задуматись над цим явищем. Кожну матір чи батька напевно навіяв би правдивий жах, якби вони мали змогу приглянутись тому всьому серед чого змушена перебути годину, а то й довше кожного дня їх дитина.

Який моральний вплив такого середовища на молоду істоту хіба ясно кожному. Чого наслухаються дівчатка і хлопчики від старших товаришок і товаришів та взагалі в такому оточенні від випадкових сусідів можна легко додуматись. Яким спокусам вони підлягають, куди їх може завести врешті таке товариство про це страшно й подумати. А думати треба і знайти якийсь ратунок теж треба. На жаль, ми не маємо впливів ані на управу залізниць, яка моглаб постаратись про окрему почекальню для шкільної молоді, ані на інші уряди, яких обовязком булоб те питання якось розвязати. Може тут моглаб щось зробити батьківські кружки чи інші подібні організації? Може малаб до того що сказати і наша „Рідна Школа“, бо мушу ще завважити, що саме оця доїздна молодь переважно наша, бож доїздить з наших сіл і коли прислухатись мові то це майже в сто відсотках попереджується? А може й церква наша моглаб тут теж трохи дітьми поцікавитись? В інших народів такими справами не тільки цікавляться, але й опікуються також жіночі організації. В кожному разі над тою справою слід би поважно призадуматись і найліпше булоб, колиб її обміркували всі зацікавлені разом та знайшли спільними силами якийсь ратунок.

Але коли це буде і чи буде взагалі? Наближається дощова осінь, зимові холоди і описані картини стають щораз сумнішим явищем.

Х. К.

Балачки про моду.

ОСІННІ КАПЕЛЮХИ.

Перша їх ознака цього року — криси. Таких люблених минулими роками „точків“ видно мало. Криси невеличкі і переважно опущені спереду, піднесені ззаду. Денце (голівка) дуже високе і часто у формі стіжка. Нераз таке денце аж перебільшено високе і тоді його загинають на один бік. Головною оздобою осінніх капелюхів є стяжка, нераз багато і фантазійно вязана. Також трапляються помпоники з бавовняних, шовкових чи інших ниток, є також і стебнування. Париж живе ще враженнями недавніх відвідин англійської королівської пари, а це відбивається і на моді капелюхів. Особливо Шотляндія дає багато ріжних ідей для осінньої моди. Є чимало шотляндських беретів з різнокольоровими круглими кокардками над вухом і вузенькі шотляндські шапочки в тороком шалерелі також прикрашують голівки багатьох парижанок. Фільцові спортові капелюхи дуже часто кратковані на зразок шотляндських матерій, або бодай прибрані плетеними з фільці шотляндськими стяжками.

Спеціяльна новина цьогорічного осіннього сезону прибирання вже осінніх капелюхів футром. Футро взагалі є великою модою цього року і взимі буде правдивою руїною для нашого скромного буджету. Прибиратимемо ним не тільки плащі при комірі та на рукавах, але й сукні та капелюхи.

Рита.

—o—

Чи знаєте Ви, кілько є неписьменних у Вашій громаді? Чи Ви особисто причинилися до того, щоб вони стали письменні та свідомі? В допомогу стане Вам книжечка-буквар із читанкою „ДО СОНЦЯ“, що її видала „Просвіта“ в ціні 50 сот. за примірник. Придбайте собі її як-стій! УЧІТЬ НЕПИСЬМЕННИХ!

Спершу до лікаря, потім до вчителя.

З початком нового шкільного року добре є запровадити діти до лікарських оглядин, щоб ствердити, чи вони добре фізично підготовлені на [illegible] школу. Спеціяльно у школярів нових повинен лікар передовсім ствердити, чи їх конструкція дозволяє їм вже цього року ходити до школи, чи може ліпше, щоб іще рік посиділи дома і зміцнили свої сили, щоб нарік могли вже висиджувати по кілька годин у лавках. Такою перешкодою для відвідування школи є загальне ослаблення, і воно може мати ріжні причини, або інший хоробливий стан, який може в школі погіршитися. Багато дітей має скривлений хребетний стовп ще з дитячих літ, але є багато таких що щойно в школі від похилого сидження цей хребетний стовп викривляють. Інші знову терпять на короткозорість, яка в школі без відповідної лікарської опіки помітно погіршується. Часто бачимо у школі дітей непосидючих, що не вміють зосередити своєї уваги. Є це переважно діти нервово подразнені, перемучені або врешті такі, що мають в шлунку галапасів.

У всіх тих випадках треба передовсім усунути причину хвороби. Нервові діти часто перед виходом з дому до школи мають блювоту. Не страшім їх школою, не примушуймо їх їсти! Зверніть також увагу вчителя, щоб зумів собі їх лагідною поведінкою зєднати.

Найбільшим посміховищем у школі є діти, що гикаються або що не вміють вимовляти деяких букв. І це можна завчасу за радою лікаря усунути. Не треба також забути за затяжні недуги, які в початках нераз батьки та учителі переочують. Є це сухоти й серцеві недуги. Такі діти повинні бути ввесь час під лікарською опікою. Далі батьки повинні подбати, щоб їх дитина була вчас щіплена проти дифтерії, бо в школі можна далеко лекше заразитися.

Є ще багато хоробливих станів, що через школу можуть погіршитися, як їх своєчасно не лікувати. Тому зверніться на початку шкільного року до лікаря, який вам дасть добрі поради.

Лю-Ко.

Практичні поради.

ЧИСТИМО ДИТЯЧУ ОДЕЖУ.

Ніде не нищать діти стільки одежі як у школі. Справа не тільки в блискучих мов дзеркало спідничках та штанятах, якими дітвора дбайливо витирає лавки і не тільки у протертих на ліктях рукавах, але у загальнім знищенні всього матеріялу дитячого убрання. Тут найгіршим ворогом є шкільний порох та ріжні плями від чорнила, тушу, атраментового олівця, фарб, зіпила тощо. Ось чому щоденне докладне вичищення дитячого одягу є надзвичайно корисною справою, коли хочемо довше той одяг заощадити.

Привчуймо дітей, аби відразу по повороті зі школи відразу переодягались до домашнього одягу. Це необхідне також і з погляду гігієнічного. Дитяча одежа в школі пройде не тільки порохом, але і потом та набереться прикрого запаху. Ось чому шкільний одяг треба щоденно добре виморошити та вичистити спочатку сухою, а потім і вогкою щіткою. По вичищенню повісимо на дерев'янім вараменку і за ніч одежа вирівняється та не виглядатиме такою зімнятою.

Плями треба відчищувати поки свіжі. На плями від болота чи навіть і невідомого походження беремо лише щітку і мило та теплу воду з додатком амоняку. Плями від товщу усуваємо при помочі бензини, коли йде справа про вовняну суконку. Намочимо шматинку в бензині і тим занечищене місце витремо. Щоб пляма ще не побільшилась треба перед чищенням бензиною добре пошкоджений одяг вичистити щіткою, а крім того припильнуємо, щоб матерія була цілковито суха. Плями від фарби, якою лаковані двері чи вікна усуваємо терпентиновим олійком. Плями теру натремо спочатку маслом, потім відчищуємо бензиною. Смолу чи віск зішкрабаємо обережно ножем, потім сполочемо терпентиною.

Хроніка.

З КЛЮБОВОГО ЖИТТЯ.

Клюб „Нової Хати“ й „Труду“ вже почав наново свої сходини. Перші відбулись 5. ц. м. і згуртували гарне число гостей. Всі були раді стрінутись і погуторити по вакаціях. Тому і не відчули прикро, що заповіджена американська гостя спізнилась. Спершу обмінювались власними враженнями, пізніш вислухали оповідання п. Ірини Павликовської про виставу народнього мистецтва в Данцігу.

П. Анна Процюк із Шікаго, що прибула трохи пізніше, вибачалась, що не володіє так свобідно мовою, щоб моглаб промовляти. Зрештою її більше цікавить наше тутешнє життя і вона хотілаб від нас щось довідатись. Присутні старались її інформувати і на свобідній гутірці мило проминув вечір.

Останній понеділок був присвячений подорожнім враженням. **Д-р Марта Рудницька** говорила про **„Французьку провінцію і французьке море“**. Предсідниця взяла участь в університетському курсі в Тур. Там, на французькій провінції мала змогу приглянутись краще життю-буттю французів, що їх зрештою знає вже з попередніх своїх поїздок. Її помічення були дуже цікаві. Показується, що пересічний француз та пересічна французька сім'я зовсім інакше виглядає, як це в нас звикли думати. Їхній побут далеко більш замкнений і патріярхальний, ніж у нашій пересічній родині. Д-р М. Рудницька провела також довший час над французьким морем, у Трувіль. Захоплювалась архітектурою Нормандії, що придержується стародавніх питомих форм. З приємністю згадує нормандців, як веселий, дотепний і трохи легкодушний тип французів. Свої враження доповнювала образками з тих околиць. Присутні ставили ще безліч питань. Хотілось якнайбільше почути про цю сонячну країну, де так приємно живеться. Референтка старалась задоволити загальну цікавість й розказала також про свій побут у Парижі. Вечір проминув дуже оживлено.

—o—

Жіноча сторінка.

Як запобігти тому лихові?

Так якось воно складається, що з початком шкільного року нашими найпекучішими темами є теми про школу, школярів та взагалі молодь та її сьогоднішні звичаї. Та для матерей ніколи ті теми не будуть одноманітними і не набриднуть, а незаміжнім жінкам колись може також довелеться мати з тими справами діло, отже і вони нехай вибачать, що на нашій „Жіночій Сторінці" присвячуємо тим темам може забагато місця.

Тими днями довелось мені виїздити ранішнім поїздом зі Львова. Ранок був похмурий і холодний. Перепадав і дрібний дощ. На двірці Підзамче великий рух. Один поїзд щойно прийшов до Львова, а другий за пару хвилин надійде з головного двірця. Велику почекальню ремонтують і вся публика тиснеться в невеличкому закутку, бо нікому не хочеться виходити на холод і вітер навіть на критий перон.

Серед того гамору і штовханини найбільше звертають на себе увагу шкільні діти. Вже нераз і минулої зими доводилось мені спостерігати цих бідолах, що змушені до Львова доїздити з ближчих і дальших сіл ранішніми поїздами. Поїзди приїздять так рано, що до школи ще нема як іти, бо вона ще замкнена, а перечекати нема де і вони тиснуться в душних, нездорових двірцевих почекальнях. Одні — щасливіші, захопили собі місце коло столиків і пишуть чи повторюють шкільні вправи, другі гамірливо сперечаються чи весело гомонять між собою, треті... грають в карти чи нераз в темнім кутку побачиш і дещо куреня!.. Безнадійний образ, що примушує тих, що молодь люблять і цікавляться її майбутнім глибоко задуматись над цим явищем. Кожну матір чи батька напевно навіяв би справжній жах, якби вони мали змогу приглянутись тому всьому серед чого змушена перебути годину, а то й довше кожного дня їх дитина.

Який моральний вплив такого середовища на молоду істоту хіба ясно кожному. Чого научаться дівчатка і хлопчики від старших товаришок і товаришів та взагалі в такому оточенні від випадкових сусідів можна легко додуматись. Яким спокусам вони підлягають, куди їх може завести врешті таке товариство про це страшно й подумати. А думати треба і знайти якийсь рятунок теж треба. На жаль, ми не маємо впливів ані на управу залізниць, яка моглаб постаратись про окрему почекальню для шкільної молоді, ані на інші уряди, яких обовязком булоб те питання якось розвязати. Може тут моглаб щось зробити батьківські кружки чи інші подібні організації? Може малаб до того що сказати і наша „Рідна Школа", бо мушу ще зазначити, що саме оця доїздна молодь переважно наша, бож доїздить з наших сіл і коли приглянутись мові то це майже в сто відсотках português... A може й церква наша моглаб тут теж трохи дітьми поцікавитись? В інших народів такими справами не тільки цікавляться, але й опікуються також жіночі організації. В кожному разі над тою справою слід би поважно призадуматись і найліпше булоб, колиб її обміркували всі зацікавлені разом та знайшли спільними силами якийсь рятунок.

Але коли це буде і чи буде взагалі? Наближається дощова осінь, зимові холоди і описані картини стають щораз сумнішим явищем.

Х. К.

Балачки про моду.

ОСІННІ КАПЕЛЮХИ.

Перша їх ознака цього року — криси. Таких люблених минулими роками „точків" видно мало. Криси невеличкі і переважно опущені спереду, піднесені заду. Денце (голівка) дуже високе і часто у формі стіжка. Нераз таке денце аж перебільшено високе і тоді його загинають на один бік. Головною оздобою осінніх капелюхів є стяжка, нераз багато і фантазійно вязана. Також трапляються помпоники з бавовняних, шовкових чи інших ниток, є також і стебнування. Париж живе ще враженнями недавніх відвідин англійської королівської пари, а це відбивається і на моді капелюхів. Особливо Шотляндія дає багато різних ідей для осінньої моди. Є чимало шотляндських береток з різнокольоровими круглими кокардками над ухом і вузенькі шотляндські шапочки з торочком напереді також прикрашують голівки багатьох парижанок. Фільцові спортові капелюхи дуже часто кратковані на зразок шотляндських матерій, або бодай прибрані плетеними з фільцу шотляндськими стяжками.

Спеціяльна новина цьогорічного осіннього сезону прибирання вже осінніх капелюхів футром. Футро взагалі є великою модою цього року і вона буде правдивою руїною для нашого скромного буджету. Прибиратимемо ним не тільки плащі при комірі та на рукавах, але й суконки та капелюхи

Рита.

—o—

Чи знаєте Ви, кілько є неписьменних у Вашій громаді? Чи Ви особисто причинилися до того, щоб вони стали письменні та свідомі? В допомогу стане Вам книжечка-буквар із читанкою „ДО СОНЦЯ", що її видала „Просвіта" в ціні 50 сот. за примірник. Придбайте собі її як-стій! УЧІТЬ НЕПИСЬМЕННИХ!

Спершу до лікаря, потім до вчителя.

З початком нового шкільного року добре є запровадити діти до лікарських оглядин, щоб ствердити, чи вони добре фізично підготовлені в дорогу школу. Спеціяльно у школярів початкових повинен лікар передовсім ствердити, чи їх конструкція дозволяє їм вже цього року ходити до школи, чи може ліпше, щоб іще рік побули дома і вкріпили свої сили, щоб нарік могли вже висиджувати по кілька годин у лавках. Тим передумовою для відвідування школи є загальне ослаблення, і воно може мати різні причини або інший хворобливий стан, який може в школі погіршитися. Багато дітей має скривлений хребетний стовп ще з дитячих літ, але є також такі що щойно в школі від похилого сидження свій хребетний стовп викривляють. Інші можуть терпіть на короткозорість, яка в школі без відповідної лікарської опіки помітно погіршується. Часто бачимо у школі дітей неповних, що не вміють зосередити своєї уваги, і це переважно діти нервово подразнені, неспокійні або врешті такі, що мають в шлунку хронічні недомагання.

У всіх тих випадках треба передовсім усунути причину хвороби. Нервові діти часто перед виходом з дому до школи мають блювоту. Не спішім із школою, не примушуймо їх їсти! Зверніть також увагу вчителя, щоб зумів собі їх лагідною поведінкою зєднати.

Найбільшим посміховищем у школі є діти, що гикаються або що не вміють вимовляти деяких букв. І це можна завчасу за радою лікаря усунути. Не треба також забути за затяжні недуги, які в початках нераз батьки та учителі переочують. Є це сухоти й серцеві недуги. Такі діти повинні бути ввесь час під лікарською опікою. Далі батьки повинні подбати, щоб їх дитина була вчас щіплена проти дифтерії, бо в школі можна далеко лекше заразитися.

Є ще багато хоробливих станів, що через школу можуть погіршитися, як їх своєчасно не лікувати. Тому звертіться на початку шкільного року до лікаря, який вам дасть добрі поради.

Лю-Ко.

Практичні поради.

ЧИСТИМО ДИТЯЧУ ОДЕЖУ.

Ніде не знищать діти стільки одежі як у школі. Справа не тільки в блискучих моє дзеркало спідничках та штанятах, якими дітвора дбайливо витирає лавки і не тільки у протертих на ліктях рукавах, але у загальним нищенні всього матеріялу дитячого убрання. Тут найгіршим ворогом є шкільний порох та різні плями від чорнила, тушу, атраментового олівця, фарб, лінила тощо. Ось чому щоденне докладне вичищення дитячого одягу є надзвичайно корисною справою, коли хочемо довше той одяг заощадити.

Привчуймо дітей, аби відразу по повороті зі школи відразу переодягались до домашнього одягу. Це необхідне також і з погляду гігієнічного. Дитяча одежа в школі пройде не тільки порохом, але і потом та набереться прикрого запаху. Ось чому шкільний одяг треба щоденно добре випорошити та вичистити спочатку сухою, а потім і вогкою щіткою. По вичищенню повісимо на деревлянім вішаку і за ніч одежа вирівняється та не виглядатиме такою зімнятою.

Плями треба відчищувати поки свіжі. На плями від болота чи навіть і невідомого походження беремо лише щітку і мило та теплу воду з додатком амоняку. Плями від товщу усуваємо при помочі бензини, коли йде справа про вовняну суконку. Намочимо шматинку в бензині і тим занечищене місце витремо. Щоб пляма ще не побільшилась треба перед чищенням бензиною добре пошкоджений одяг вичистити щіткою, а крім того припильнуємо, щоб матерія була цілковито суха. Плями від фарби, якою лаковані двері чи вікна усуваємо терпентиновим олійком. Плями теру натремо спочатку маслом, потім відчищуємо бензиною. Смолу чи віск зішкрабаємо обережно ножем, потім сполочемо терпентиною.

Хроніка.

З КЛЮБОВОГО ЖИТТЯ.

Клюб „Нової Хати" й „Труду" вже почав наново свої сходини. Перші відбулись 5. ц. м. і згуртували гарне число гостей. Всі були раді стрінутись і поговорити по вакаціях. Тому і не відчули прикро, що заповіджена американська гостя спізнилась. Спершу обмінювались власними враженнями, пізніш вислухали оповідання п. Ірини Павликовської про виставу народнього мистецтва в Данцігу.

П. Анна Процюк із Шікаго, що прибула трохи пізніше, вибачалась, що не володіє так свобідно мовою, щоб моглаб промовляти. Зрештою її більше цікавить наше тутешнє життя і вона хотілаб від нас щось довідатись. Присутні старались її інформувати і на свобідній гутірці мило проминув вечір.

Останній понеділок був присвячений подорожним враженням. **Д-р Марта Рудницька** говорила про **„Французьку провінцію і французьке море"**. Прелєґентка взяла участь в університетському курсі в Тур. Там, на французькій провінції мала змогу приглянутись краще життю-буттю французів, що їх зрештою знає вже з попередніх своїх поїздок. Ці помічення були дуже цікаві. Показується, що пересічний француз та пересічна французька сімя зовсім інакше виглядає, як це в нас звикли думати. Їхній побут далеко більш замкнений і патріярхальний, ніж у нашій пересічній родині. Д-р М. Рудницька провела також довший час над французьким морем, у Трувіль. Захоплювалась архітектурою Нормандії, що придержується оправдених питомих форм. З приємністю згадує нормандців, як веселий, дотепний і трохи легковажний тип французів. Свої враження доповнювала образками з тих околиць. Присутні ставили ще безліч питань. Хотілось якнайбільше почути про цю сонячну країну, де так приємно живеться. Референтка старалась заспокоїти загальну цікавість й розказала також про свій побут у Данції. Вечір проминув дуже оживлено.

—o—

Сторінка без політики.

Як виглядає „лінія Мажінота".

Французи викопали 12 міліонів метрів землі.

Так багато пишуть ріжні закордонні часописи та наші про славну французьку оборонну лінію Мажінота, що справді цікаво знати, як ця лінія в дійсности виглядає. Дістати точні інформації про те не вдалося нікому. Цеж зовсім зрозуміле, коли зважити, що тайну цієї лінії дбайливо береже французький генеральний штаб. Адже розвязка тайни „лінії Мажіно" зовсім обезцінювала би її вартість. Усе таки ріжні часописи подають у загальних нарисах опис цих новітніх укріплень, продуманих аж до найменших подробиць. Деякі загальні дані, як виглядають ці велитенські французькі укріплення подаємо в цій статті.

Східний кордон Франції замикає смуга укріплень, яка на півночі спирається на бельгійськім кордоні, на полудні сягає до сніжних верхів Альп. Це т. зв. „лінія Мажіно". Для точности треба згадати, що по протилежному боці таку саму фортифікаційну лінію збудували теж німці. Ці обі лінії грають чи не вирішну ролю в політиці сучасної Европи.

Головні становища відпору.

Почнемо від справжніх оборонних укріплень, які в дійсности зовсім зливаються з тереном та майже невидні. Ці укріплення творять гарматні становища і гнізда скорострілів, ослонені сталевими оборонними панцирями, які мають форму ворушних веж. У дійсності ці вежі — це „бльокгавзи", що сягають глибоко в землю і мають такі відпорні стелі, що вони повинні видержати три стрільна 500 мм. моздірів, що вдаряли би в одно й те саме місце. Ці бльокгавзи сягають кільканацять метрів у землю та запевнюють безпечні схови для обслуги гармат і скорострілів.

Так забезпечені оборонці можуть видержати найтяжче бомбардування, при чому кожна вежа може ригати вогнем на всі боки, обстрілюючи при тому навіть найближчі цілі, значить найближчі вежі. Тому теж коли ворог зуміє якимсь чином здобути котрусь із веж, тоді його негайно засиплять тисячі стрілен з усіх сусідніх та дальших веж.

Вежі лучаться зі собою при допомозі спеціяльних електричних уладжень, які творять непрохідну сітку дротів. Перед газовим нападом „лінія Мажіно" борониться в той спосіб, що внутрі панує більше тиснення, як назовні й це стримує доступ газів.

Гармати й скоростріли пристають щільно до своїх стрільниць. Їх обслуга стріляє, послугуючися лиш даними, що їх подають старшини приміщені в окремих обсерваціях. Самі гармаші нічого не бачать.

Панцирні вежі та стрільниці мають спеціяльні уладження, які витискають назовні гази, що призбируються зі стрільного пороху підчас вистрілів.

При будові „лінії Мажіно" використали якнайкраще досвід Вердену, значить приписи на бетон, який витримав пробу німецьких гармат.

Лінія стеж.

Перед тою головною оборонною лінією, розкинена лінія малих сховів, в яких може приміститися невеличка залога. Це т. зв. „лінія стеж". Ті схови можуть помістити по 12 людей. Головне завдання „лінії стеж" стримати ворога три дні, значить до часу, аж французьке командування пізнає головний напрям ворожого наступу. Після виконання цього завдання залога тієї першої лінії має відступити на головну лінію відпору, користуючися спеціяльно уладженими підземними переходами.

Так приблизно виглядають у загальних нарисах надземні уладження тієї кількасот кільометрів довгої твердині, якого залога має на шапках гордий напис оборонців Вердену: „Переходу нема!"

Підземні міста.

Найважніші частини „лінії Мажінота" скриваються під землею і творять щось гейби підземні твердині-міста. Підземні твердині викликують могутнє враження серед тих, які їх відвідують (таких небагато було). Вони доходять до кількасот метрів глибини (імовірно 325 м.). Поодинокі поверхи лучаться зі собою численними підоймами (віндами) і сходами. Під землею містяться обширні і добре освітлені касарні для залоги, яка виконує службу в оборонних уладженнях. Підчас миру залога, доволі нечисленна, одначе вилосконалена у твердинній обороні, має свої кватири поза справжніми укріпленнями, бо постійний побут у підземеллях був би надто томлячий.

Кошти.

Кілько коштує ця велитенська оборонна твердиня? Про розміри робіт наикраще говорить те, що від 1929 р. до 1936 р. викопали 12 міліонів кубічних метрів землі. Підземні галерії рівні віддалі Парижа від Лієж. При укріпленнях зужили 50.000 сталевих плит. Всі укріплення коштували казочну суму 7 міліярдів франків. Як кажуть, цю лінію розбудовують у північнім та полудневім напрямі, щоб забезпечити Францію перед імовірним наступом Німеччини через Швайцарію, або Бельгію.

„Лінія Мажіно" має постійне поготівля і заскочити її несподіваним наступом просто неможливо з уваги на сторожкість та обережність залоги і тривкість оборонних уладжень.

Напроти французької лінії Мажінота виросла по німецькому боці в останніх двох роках рівнобіжна лінія німецьких оборонних уладжень, що над ними, як заявив у своїй нірнберській промові маршал Геринг працювало кількасот тисяч німецьких робітників. Можна теж сподіватися, що німецькі уладження своєю прецизністю та точністю й оригінальністю зовсім не гірші від французьких. Також і Совіти творять на польському кордоні низку укріплень, щось у роді лінії Мажінота.

Бочкарі академики.

Місто Бон, один із найстарших французьких центрів винярського промислу лежить у самому серці Бургундії. В тому місті збереглися деякі середневічні традиції, зокрема досі існує там корпорація майстрів - бочкарів. Щоб зберегти деякі роди вин та виноградних наливок треба їх рішуче розливати в бочки, що їх виробляють у Боні. Тамошні майстри мають свого роду монополь та їх вироби справді високо цінять.

Бонські ветерани вчать свого бочкарського мистецтва молодь і таким чином ремесло переходить із батька на сина. Бонські бочкарі вживають досьогодні таких самих старих інструментів, як у середневічні часи. Емблемою корпорації є малий топірець до тесання бочок. Його звичайно малюють на стяжці у міських барвах Бону.

Корпорація бочкарів вибирає теж і почесних членів. Цю почесть мають тепер три французькі академики, які точно приїжджають на корпораційні празники і справді гордяться назвою „почесних бонських бочкарів".

—oo—

Завіщання матері.

Недалеко Дакеу (Франція) розбився недавно літак, при чому згинув летун полковник Анрі Тур та його жінка. Вони залишили двох синів: 13-літнього Роберта і 6-літнього Жана Люї.

Пані Тур часто літала зі своїм мужом. 30. м. м. її муж мав летіти до Дакеу, щоб узяти участь у відкритті майдану. Полковник Тур запропонував жінці, щоб вона полетіла з ним, на що вона радо погодилася. Одначе тому, що вона мала якесь важке прочуття, чи з іншої причини п-і Тур написала твердим і спокійним почерком лист і в ньому останню волю:

„Якщо Анрі і я помремо разом та мої сини втратять одночасно батька й матір, прошу наших приятелів Фелікса Пра та сотника Лешера подбати про виховання Роберта й Жана Люї.

Хай їх виховують по християнськи та підготовляють до одної з військових шкіл: морської, або летунської політехніки.

Хай мої сини стануть старшинами і служать батьківщині в рядах армії, як їх батько і мій муж. Моє найгарячіше бажання було би, якщо самі цього схочуть, щоб вони служили в летунстві.

—o—

Проти бріджа.

Агенція Райтера повідомляє з Калькути, що член індуських національних зборів Ляльке[…] Навальрай зголосив таку резолюцію:

„Національні збори доручують віцекорол[…] заборонити брідж на цілій території Індії. Ця гра сильно поширилася по цілому краю і перестала бути звичайною розвагою, як запевнюю[…] прихильники тієї гри. У гостинницях та прилю[…]них місцях грають дуже часто у великі гроші [і] таким чином брідж перемінився у звичайну азар[т]лову гру. Всі азардові гри в Індіях заборонені, тому теж не вільно робити вийнятків для бріджа".

Очевидно резолюція Навальрая не пере[…], бо бріджем в Індії справді всі захоплюються. Сам Навальрай не грає у бріджа, одначе більшість членів пристрасно займається цією грою. Деякі з них уже навіть захоплюються новинкою: брідж у пяти кольорах.

—o—

Циркова драма.

З Альжиру повідомляють про таке:

Цирк Дарія, який розбив свої шатра на головній площі міста Ля Каль, давав свою інавгураційну виставу. Найбільшим успіхом користувалася серед публики молода акробатка міс Гаррісон.

Коли прийшла черга на її виступ, публика вже заздалегідь уладила їй бурхливий при[…] Та артистка не виходила. Коли вона задовго не зявлялася, директор кинувся в її домик на колесах, що стояв біля цирку.

В цьому менті залунав вистріл, що його […] всім добре почули відвідувачі цирку. Міс Гаррісон пострілила себе у груди і її відвезли у [важ]кому стані до лічниці. На запит чому вона наложила на себе руку, вона відповіла:

— Життя надоїло...

Очевидно, що циркову виставу мусіли перервати.

—o—

Кістяки потоплених жінок
СУЛТАНСЬКОГО ГАРЕМУ.

Підчас пристаневих робіт, що їх переводили в Золотім Розі у Стамбулі, знайшли на [мор]ськім дні 11 кістяків, зашитих у шкіряні мішки обтяжені важкими каменюками.

Слідство виявило, що були це виключно жіночі кістяки в віці від 20—40 літ і що вони пролежали у воді коло 30 літ.

Нема сумніву, що це кістяки нещасних о[да]лісок султана Абдуль Гаміда, який за найменший непослух велів їх топити в морі.

Старші люди, які памятають часи [того] жорстокого тирана, пригадують собі, що […] пропадали з гарему ріжні жінки. Урядово […] проголошували, що їх викинули з гарему [і] що вони вернулися до своїх батьків. Та [...] вже й тоді не сумнівався, що нещасні [жінки] стрінула інша доля.

—o—

ВЕСЕЛЕ

КОЛИ ЖІНКА НАЙМЕНШЕ ГОВОРИТЬ

— Коли твоя жінка найменше говорить?
— У лютім.
— Чому?
— Бо тоді найкоротший місяць.

На виставі авт.

— Так, той віз мені подобається, [...] тільки, що я вже саме купив трамваєву кар[ту].

Сторінка без політики.

Як виглядає „лінія Мажінота".

Французи викопали 12 міліонів метрів землі.

Так багато пишуть ріжні закордонні часописи та наші про славну французьку оборонну лінію Мажінота, що справді цікаво знати, як ця лінія в дійсности виглядає. Дістати точні інформації про те не вдалося нікому. Цеж зовсім зрозуміле, коли зважити, що тайну цієї лінії дбайливо береже французький генеральний штаб. Адже розвязка тайни „лінії Мажіно" зовсім обезцінювала би її вартість. Усе таки ріжні часописи подають у загальних нарисах опис цих новітніх укріплень, продуманих аж до найменших подробиць. Деякі загальні дані, як виглядають ці велитенські французькі укріплення подаємо в цій статті.

Східний кордон Франції замикає смуга укріплень, яка на півночі спирається на бельгійськім кордоні, на полудні сягає до сніжних верхів Альп. Це т. зв. „лінія Мажіно". Для точности треба згадати, що по протилежному боці таку саму фортифікаційну лінію збудували теж німці. Ці обі лінії грають чи не вирішну ролю в політиці сучасної Европи.

Головні становища відпору.

Почнемо від справжніх оборонних укріплень, які в дійсності зовсім зливаються з тереном та майже невидні. Ці укріплення творять гарматні становища і гнізда скорострілів, ослонені сталевими оборонними панцирями, які мають форму ворушних веж. У дійсності ці вежі — це „бльокгаузи", що сягають глибоко в землю і мають такі відпорні стелі, що вони повинні видержати три стрільна 500 мм. моздірів, що вдаряли би в одно й те саме місце. Ці бльокгаузи сягають кільканацять метрів у землю та запевнюють безпечні схови для обслуги гармат і скорострілів.

Так забезпечені оборонці можуть видержати найтяжче бомбардування, при чому кожна вежа може ригати вогнем на всі боки, обстрілюючи при тому навіть найблизчі цілі, значить найблизчі вежі. Тому теж коли ворог зуміє якимсь чином здобути котрусь із веж, тоді його негайно засиплять тисячі стрілен з усіх сусідніх та дальших веж.

Вежі лучаться зі собою при допомозі спеціяльних електричних уладжень, які творять непрохідну сітку дротів. Перед газовим нападом „лінія Мажіно" борониться в той спосіб, що внутрі панує більше тиснення, як назовні й це стримує доступ газів.

Гармати й скоростріли пристають щільно до своїх стрільниць. Їх обслуга стріляє, послуговуючися лиш даними, що їх подають старшини приміщені в окремих обсерваціях. Самі гарматчі нічого не бачать.

Панцирні вежі та стрільниці мають спеціяльні уладження, які витискають назовні гази, що призбируються зі стрільного пороху підчас вистрілів.

При будові „лінії Мажіно" використали якнайкраще досвід Вердену, значить приписи на бетон, який витримав пробу німецьких гармат.

Лінія стеж.

Перед тою головною оборонною лінією, розкинена лінія малих сховів, в яких може приміститися невеличка залога. Це т. зв. „лінія стеж". Ті схови можуть помістити по 12 людей. Головне завдання „лінії стеж" стримати ворога три дні, значить до часу, аж французьке командування пізнає головний напрям ворожого наступу. Після виконання цього завдання залога тієї першої лінії має відступити на головну лінію відпору, користуючися спеціяльно уладженими підземними переходами.

Так приблизно виглядають у загальних нарисах належні уладження тієї кількасот кільометрів довгої твердині, якого залога має на шапках гордий напис оборонців Вердену „Переходу нема!"

Підземні міста.

Найважніші частини „лінії Мажінота" скриваються під землею і творять щось гейби підземні твердині-міста. Підземні твердині викликують могутнє враження серед тих, які їх відвідують (таких небагато було). Вони доходять до кількасот метрів глибини (імовірно 325 м.). Поодинокі поверхи лучаться зі собою численними підоймами (віндами) і сходами. Під землею містяться обширні і добре освітлені касарні для залоги, яка виконує службу в оборонних уладженнях. Підчас миру залога, доволі нечисленна, одначе вилосконалена у твердинній обороні, має свої кватири поза справжніми укріпленнями, бо постійний побут у підземеллях був би надто томлячий.

Кошти.

Кілько коштує ця велитенська оборонна твердиня? Про розміри робіт найкраще говорить те, що від 1929 р. до 1936 р. викопали 12 міліонів кубічних метрів землі. Підземні галерії рівні віддалі Парижа від Лієж. При укріпленнях зужили 50.000 сталевих плит. Всі укріплення коштували казочну суму 7 міліярдів франків. Як кажуть, цю лінію розбудовують у північнім та полудневім напрямі, щоб забезпечити Францію перед імовірним наступом Німеччини через Швайцарію, або Бельгію.

„Лінія Мажіно" має постійне поготівля і заскочити її несподіваним наступом просто неможливо з уваги на сторожкість та обережність залоги і тривкість оборонних уладжень.

Напроти французької лінії Мажінота виросла по німецькому боці в останніх двох роках рівнобіжна лінія німецьких оборонних уладжень, що над ними, як заявив у своїй нірнберській промові маршал Ґерінґ працювало кількасот тисяч німецьких робітників. Можна теж сподіватися, що німецькі уладження своєю прецизвістю та точністю й оригінальністю зовсім не гірші від французьких. Також і Совіти творять на польському кордоні низку укріплень, щось у ролі лінії Мажінота.

Бочкарі академики.

Місто Бон, один із найстарших французьких центрів винярського промислу лежить у самому серці Бурґундії. В тому місті зберіглися деякі середневічні традиції, зокрема досі істнує там корпорація майстрів - бочкарів. Щоб зберегти деякі роди вин та виноградних наливок треба їх рішуче розливати в бочки, що їх виробляють у Боні. Тамошні майстри мають свого роду монополь та їх вироби справді високо цінять.

Бонські ветерани вчать свого бочкарського мистецтва молодь і таким чином ремесло переходить із батька на сина. Бонські бочкарі вживають досьогодні таких самих старих інструментів, як у середневічні часи. Емблемою корпорації є малий топірець до тесання бочок. Його звичайно малюють на стяжці у міських барвах Бону.

Корпорація бочкарів вибирає теж і почесних членів. Цю почесть мають тепер три французькі академики, які точно приїжджають на корпораційні празники і справді гордяться назвою „почесних бонських бочкарів".

—oo—

Завіщання матері.

Недалеко Дакеу (Франція) розбився недавно літак, при чому згинув летун полковник Анрі Тур та його жінка. Вони залишили двох синів: 13-літнього Роберта і 6-літнього Жана Люї.

Пані Тур часто літала зі своїм мужом. 30. м. м. її муж мав летіти до Дакеу, щоб узяти участь у відкритті майдану. Полковник Тур запропонував жінці, щоб вона полетіла з ним, на що вона радо погодилася. Одначе тому, що вона мала якесь важке прочуття, чи з іншої причини п-і Тур написала твердим і спокійним почерком лист і в ньому останню волю:

„Якщо Анрі і я помремо разом та мої сини втратять одночасно батька й матір, прошу наших приятелів Фелікса Пра та сотника Лешера подбати про виховання Роберта й Жана Люї.

Хай їх виховують по християнськи та підготовляють до одної з військових шкіл: морської, або летунської політехніки.

Хай мої сини стануть старшинами і служать батьківщині в рядах армії, як їх батько і мій муж. Моє найгарячіше бажання було би, якщо самі цього схочуть, щоб вони служили в летунстві.

—o—

Проти бріджа.

Агенція Райтера повідомляє з Калькути, що член індуських національних зборів Лялькенд Навальрай зголосив таку резолюцію:

„Національні збори доручують віцекоролеві заборонити брідж на цілій території Індії. Ця гра сильно поширилася по цілому краю і перестала бути звичайною розвагою, як запевнюють прихильники тієї гри. У гостинницях та прилюдних місцях грають дуже часто у великі гроші й таким чином брідж перемінився у звичайну азардову гру. Всі азардові гри в Індіях заборонені; тому теж не вільно робити вийнятків для бріджа".

Очевидно резолюція Навальрая не перейде, бо бріджем в Індії справді всі захоплюються. Сам Навальрай не грає у бріджа, одначе більшість членів пристрасно займається цією грою. Деякі з них уже навіть захоплюються новинкою: брідж у пяти кольорах.

—o—

Циркова драма.

З Альжиру повідомляють про таке:

Цирк Дарія, який розбив свої шатра на головній площі міста Ля Каль, давав свою інавґураційну виставу. Найбільшим успіхом користувалася серед публики молода акробатка міс Ґрісон.

Коли прийшла черга на її виступ, публика вже заздалегідь уладила їй бурхливий привіт. Та артистка не виходила. Коли вона задовго не зявлялася, директор кинувся в її домик на колесах, що стояв біля цирку.

В цьому менті залунав вистріл, що його всім добре почули відвідувачі цирку. Міс Ґрісон прострілила себе у груди і її відвезли у важкому стані до лічниці. На запит чому вона наложила на себе руку, вона відповіла:

— Життя надоїло...

Очевидно, що циркову виставу мусіли перервати.

—o—

Кістяки потоплених жінок
СУЛТАНСЬКОГО ГАРЕМУ.

Підчас пристаневих робіт, що їх переводили в Золотім Розі у Стамбулі, знайшли на морськім дні 11 кістяків, зашитих у шкіряні мішки обтяжені важкими каменюками.

Слідство виявило, що були це виключно жіночі кістяки в віці від 20—40 літ і що вони пролежали у воді коло 30 літ.

Нема сумніву, що це кістяки нещасних одалісок султана Абдуль Гаміда, який за найменший непослух велів їх топити в морі.

Старші люди, які памятають часи того жорстокого тирана, пригадують собі, що вечорами пропадали з гарему ріжні жінки. Урядово тоді проголошували, що їх викинули з гарему та що вони вернулися до своїх батьків. Та кожний вже й тоді не сумнівався, що нещасні жінки стрінула інша доля.

—o—

ВЕСЕЛЕ

КОЛИ ЖІНКА НАЙМЕНШЕ ГОВОРИТЬ

— Коли твоя жінка найменше говорить?
— У лютім.
— Чому?
— Бо тоді найкоротший місяць.

На виставі авт.

— Так, той віз мені подобається, шкода тільки, що я вже саме купив трамвайну карту.

до парляменту та вірний приятель України. Познайомившись з українським питанням ще в 1919 р. пастор Суле від того часу не минав ніякої нагоди сказати своє слово в користь поневоленої України. Він постійно брав участь в усіх українських маніфестаціях і був діяльним членом паризького товариства вивчення України. Як голова комісії закордонних справ Суле мав великий вплив у парляменті і не минав ніякої можливости пошкодити большевикам. Він умер несподівано і в нестарому ще віці. Його смерть є великою втратою для популяризації українського питання у Франції. (Офінор).

— Підчас нападу божевілля зранив 33 особи. В середмістю Бомбаю появився 60-літній мужчина з племени верховинців, які замешкують князівство Непалю, який у приступі божевілля (амок) зранив важко 33 особи. Божевільний помер незадовго від ран підчас бійки з прохожими. Згідно з договором В. Британії з кн. Непалю мешканці цього князівства можуть носити білу зброю без дозволу. Слід згадати, що згідно з традицією верховинців мужчина з цього племени витягнувши книжал, не може його вложити назад без зранення когонебудь. Дуже часто верховинці, які не можуть зранити своїх неприятелів, ховають книжали, легко зранивши себе наперед у руку.

— Хто виграв на льотерії. В нинішнім тягненні Держ. Клас. Льотерії впали між ін. такі більші виграі: 15.000 зол. на ч. 9864. 10.000 зол. на ч. 4495 83950 103779. 5.000 зол. на ч. 85161 102459. 2.000 зол. на ч. 75883 83875 84218 91714 95114 10553 109708 117417 125820 142347 144819 150855 1.000 зол. на ч. 3110 5472 10143 10572 11089 31892 33478 37585 41377 49034 53979 55919 56990 61787 69825 73254 81283 86495 87253 93471 100304 104930 104754 110695 110957 111777 115943 115326 128 320 141726 144444 146497 147745 148224.

— Замісць вінка на могилу бл. п. п-ні Климентини з Авдиковських Лисинецької, своєї колишньої великої Добродійки, склав д-р **Василь Сімович** на дар „Просвіті" 25 зол.

— Цікаві находки з III—V в. в околицях Керча. В околицях м. Керча на Криму наукова експедиція натрапила на цікаві находки з III, IV і V. віку перед Христом. Це останки грецького цвинтарища і сліди римської осади. Археольоги віднайшли теж руїни старинної святині з добре збереженими дорійськими капітелями і відломками кольорового мармуру, з якого будували жертвенні столи. Археольоги знайшли теж багато шкляної і глиняної посуди, гарну вазу, кілька монет з римських часів і прегарно збережене теракотове погруддя. Це дуже цікавий документ, бо вказує, як далеко на схід сягали впливи старинної грецької і римської культури.

— Львівська хроніка. При вул. Купелевій ч. 4 дійшло в четвер 15. ц. м. до суперечки між будівельними робітниками: 29-літнім Василем Лінтманом та Йосифом Несторовським за дошку. Підчас суперечки Несторовський зранив ножем Літмана в околиці серця і він негайно помер.— При вул. Ягайлонській авто зударилося з міським автобусом, що має ушкоджений болотник.

— „Заробив" три тижні арешту. Стефан Пиранник мав відсидіти три дні в арешті. За 3 зол. цю кару за нього відсидів його приятель Атаназій Білична, який зголосився замісць С. Пиранника. Біличак відсидів уже два дні, але третього дня виявилося його правдиве імя й оба станули перед самбірським судом, який засудив обох на 3 тижні безоглядного арешту. За три зол. і два дні арешту Біличак заробив ще три тижні.

— Стада вовків появилися у лісах кремянецького повіту і загризли кілька коней, що паслися на краю ліса недалеко Угерська.

— Збірний договір у банках. Міністерство суспільної опіки затвердило збірний договір, заключений з банковими підприємствами в Польщі. Новий збірний договір передбачує найнижчу платню 200 зол., 13-у платню і автоматичні аванси.

— Великі маневри на Волині почались в четвер 15. ц. м. Уже від кількох днів міста, містечка і села на Волині переповнені відділами піхоти, кінноти, артилерії, саперів, летунства і панцирної зброї. Червоні і блакитні вирушили зі Стубли та Путилівки і на численних горбах дійшло до першого зудару противників. Червоні відкинули блакитних поза ріку Стублу. Дальший наступ червоних стримала кіннота блакитних і тепер боєва акція відбувається на 40-кільометровім відтинку ріки Стубли.

Масові арештування в Судетах.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє з Егеру, що в цілих Судетах жандармерія з політичною поліцією переводить масові арештування службовиків судетсько-німецької партії.

Чимало німців переодягнено силоміць у військові однострої та вивезено у глибину держави.

ВИНЯТКОВИЙ СТАН ОБОВЯЗУЄ ВЖЕ В 12-ОХ ОКРУГАХ.

Празький уряд розтягнув винятковий стан також на округи Ґрасліц та Йоахімсталь — тепер він уже обіймає 12 судетських округ.

СУДЕТСЬКІ НІМЦІ ВИПОВІДАЮТЬ ПОСЛУХ ЧЕСЬКІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ВЛАДІ.

Військова влада візвала в ріжних околицях Чехословаччини резервістів під зброю. Німці бойкотують наказ і не зголошуються до війська.

——o——

ЕНДЕКИ ЗБОЙКОТУЮТЬ ВИБОРИ ДО СОЙМУ І СЕНАТУ?

Польська преса пише, що в середу 14. ц. м. відбулася нарада провідників „Стронніцтва Народового" у справі виборів до сойму і сенату. Зближені кола до цієї партії запевняють, що головна управа „С. Н." рішила однодушно не брати участи у виборах до сойму і сенату.

ПРЕСОВІ СПРАВИ ПРИДІЛЕНІ ДО СПЕЦІЯЛЬНОГО БЮРА.

ПАТ повідомляє, що пресові справи у президії ради міністрів приділено до бюра спеціяльних доручень, на чолі якого є дир. Мечислав Лепецький.

——o——

Початок дискусії у раді Ліги Націй.

Швеція та Голяндія не визнають лігових санкцій.

На вівтірковому засіданні ради Ліги Націй почалась пополудні дискусія над діяльністю Ліги в минулому році.

Перший промовляв шведський міністр закордонних справ Сандлер, який ствердив, що Ліга Націй не могла довести до розброєння ні запобігти війнам; всі важніші події виривалися зпід впливів Ліги. Тому шведський уряд уважає, що санкційна система не має для нього обовязуючого характеру і домагається дефінітивного висвітлення справи 16. статті та ревізії пакту Ліги.

Опісля голяндський міністр закорд. справ Патійн заявив, що продовж останніх десяти років виявилося, **що успішне стосування санкцій неможливе. Голяндський уряд повідомляє, що санкції не мають для нього обовязуючого характеру.**

У бюрі Зборів Ліги розвинулася дискусія над тим, яка комісія має занятися дискусією над реформою 16. (санкційної) статті пакту. Справу передано політичній комісії.

ПРЕМ. ЧЕМБЕРЛЕН У НІМЕЧЧИНІ.

Прем. Чемберлен прилетів літаком до Мінхену в год. 12.30 вполудне.

23-ОХ УБИТИХ, ПОНАД 200 РАНЕНИХ.

Судето-німецька партія оголосила комунікат в Егер, що в останніх сутичках у Судетах згинуло 16 німців і 7 чехів. Число ранених німців перевищає 200 осіб.

✝ Посмертні згадки.

КАРЛО СКОЧДОПОЛЬ.

У Станиславові помер 6. ц. м. Карло Скочдополь, церковний маляр, у 77-ому році життя. Похорон відбувся 8. ц. м. В. И. П.!

— Смерть представника найменшої республіки. В Римі помер несподівано гр. Манасей ді Колетате, надзвичайний посол найменшої республики Сан Маріно при Апостольській Столиці. Сан-Маріно — це незалежна республика в Італії недалеко Ріміні і має свого дипльоматичного представника при Апостольській Столиці. *

— Колективізація між кочовиками. Північну частину Красноярської области над берегами Ледового Океану замешкує племя кочовиків евенків. Єдиним заняттям цього племени було ловецтво в лісах сибірської тайги. Тепер совітська влада переводить колективізацію між цими кочовиками. У нових колективах совіти примушують евенків працювати на ріллі. В байкальськім районі Совіти оселили 22 родини згаданих кочовиків, у чунськім районі 41, відобравши їм зброю.

— Дві летунські катастрофи. Недалеко Клюжа в Румунії зударилися підчас лету два військові літаки. Один летун згинув, другий врятувався при допомозі легкопаду. — Недалеко Пітешті мусів осісти примусово військовий румунський літак і вбив селянку, яка працювала на полі. Літак сильно ушкоджений, оба летуни важко ранені.

— Сильна буря на Чорнім Морі. Внаслідок сильної бурі, що панує на Чорнім Морі, затонув рибацький човен недалеко Тульчі в Румунії. Залога: чотирьох рибаків і жінка втонули у хвилях моря.

— Залізнича і корабельна катастрофа. На шляху Білгород—Сараєво зударився на станції Ужицка Пожеґа поспішний поїзд з вантажним поїздом. У катастрофі згинуло пять осіб. Число ранених точно невідоме. — Недалеко Нюпорт в Англії зударилися два кораблі: шведський і японський наслідком густої мряки й оба затонули. Залогу врятував бельгійський корабель.

— Нову наркозу для недужих, які піддаються важким операціям, винайшов — як пише совітська преса — совітський учений проф. Юдін по кількарічних експериментах. Совітська преса пише, що нова наркоза нешкідлива для організму людини і викликує глибокий сон без якихнебудь прикрих наслідків, прокинувшись зі сну.

— Нема людей до загального спису населення. Совітський статистичний уряд, що мав перевести загальний спис населення, опинився в дуже важкому положенні, бо не зважаючи на інтенсивні пошукання знайшов дотепер ледви 35.3 прц. людей, які надаються до цієї роботи. До 15. ц. м. статистичний уряд повинен був завербувати 15.633 осіб на керманичів районів, де будуть робити підсумки загального спису. Дотепер згаданий уряд завербував ледви 6111 людей на керманичів, себто 39 прц.

— Масові саботажі на совітських залізницях. В останніх часах совітська влада викрила низку невдатних актів саботажів на залізничних шляхах. На ростовськім залізничім шляху ГПУ викрило три замахи на поїзди, але замаховців не знайшло. В середущій Азії на туркестансько-сибірському залізничому шляху **диверсанти попересували зворотниці, щоб довести до зудару поїздів, що в останній хвилині ударемнено. І в цьому випадку ГПУ не спіймало замаховців.**

— Самохід повис на віковім дубі. В північній Швеції трапилася невидана самохідова катастрофа. Пасажирський самохід, що їхав з великою скорістю, впав на гострому закруті на барієру і полетів у пропасть. Спадаючи зачіпив колами об конарі велитенського кількасотлітнього дуба і тому пять пасажирів не потовклося. Подорожні провели ніч між конарями дуба і щойно рано закликали на допомогу дооколичних селян, які шнурами спустили їх на землю. Самохід стягнули на землю щойно зрубавши дуба.

— Страйк театральних службовиків. У кількох театрах у Лодзі дійшло до конфлікту між дирекцією та технічним персоналом. Службовики театрів домагаються звороту обезпеченевих вкладок, що їх відтягали їм згори та винагороди за т. зв. вільні дні з минулого сезону, коли то вони працювали 7 днів у тижні.

Римокатолицькі урочистости в Луцьку.

З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ ПАСТИРСТВА ЄПИСКОПА А. ШЕЛЬОНЖКА.

Згадані урочистости відбулися згідно з о[illegible] програмою. В останніх днях зайшла [illegible] зміна: приїзд нунція Ф. Кортесі пе[illegible] з 10. на 11. вересня поїздом (замість [illegible] разом з кард. Гльондом).

Польська преса, навіть та, що має окрему [illegible], присвячену Волині, подала в порів[illegible] з широкими заповідженнями дуже коро[illegible] вістки, промовчуючи здебільша число зі[illegible] людей. Бо справді, свято вийшло значно [illegible], ніж загально очікувано. Зрештою, [illegible] дивуватися. Понад 80 відс. населен[illegible] належить до православного віроісповідання. Додайте до цього греко-католиків, є[illegible] (лютеран), ріжних сектантів і жидів [illegible] ще під увагу, що й цей незначний [illegible] римо-католиків дуже розпорошений, [illegible] стане вам ясно, що зібрати очікувані десят[illegible] тисяч прочан було справою нелегкою. А ко[illegible] додати, що ще завязлася й волинська при[illegible] дощ, що почав падати ввечорі в суботу, [illegible] дня у неділю, то стане цілковито зро[illegible] число прочан — к. 6—8 тисяч, врахову[illegible] сюди вже й маси школярів.

Цікаво, що покищо ми не зустрічали вісток у польській пресі про промову кс. Токаржевського з Ковля, яку розголошували мегафони. А шкода. Цю проповідь варто булоб опублікувати. І напевно найбільше зацікавилисяб нею українці. Головний мотив її:

— Волинь мусить бути римо-католицька й польська (національно).

Слід ще відмітити, що президент міста оголосив заздалегідь, що всі повинні прикрасити свої доми державними прапорами (а тихі інтерпретатори відозви президента ще додали в категоричній формі, що всі деревця й матерія мусять бути нові), — і ремісники та крамниці заробили немалі гроші. Чому некатолики мусіли прикрасити свої доми прапорами з нагоди чисто костельних римо-католицьких урочистостей, президент не підтримав ніяким покликом на якісь закони чи розпорядки.

Не менше дивне, що деякі війти вимагали від православних священників, щоб вони вийшли в церковних ризах назустріч римо-католицьких достойників у часі їх переїзду, хоч існує обіжник вищої церковної влади, щоб вони взагалі цього не робили. З.

——o——

Чудернацька вістка.

ЧИЄ ЦЕ ПОБОЖНЕ БАЖАННЯ?

„Ілюстровани Курієр Цодзенни" з 16. ц. м. [illegible] повідомляє за полуднево-східною пресовою агенцією „Нурт" зі Львова, що у звязку [illegible] Преосв. Коциловського на довший здо[illegible] відпочинок, його заступство обійме вій[illegible] капелян о. Ільків, б. посол до сойму, [illegible] теольог", теперішній декан польського війська греко-католицького обряду на [illegible] округу. Ця справа — пише „ІКЦ" — [illegible] з погляду польської державної рації, бо [illegible], що о. Ільків, опинившись на ста[illegible] греко-католицького єпископа в Галичині (в оригіналі: Малопольсце — прим. Ред.), впли[illegible] багато успішніше на нормалізацію польсько-українських (в оригіналі: руських — прим. Ред.) взаємин, між сепаристичні українські ко[illegible]. Тому „ІКЦ" звернувся безпосередньо до о. [illegible], який перебуває тепер у Лодзі, і дістав від нього відповідь, що він нічого конкретного [illegible] сказати. Похвалився тільки, що перед кількома тижнями приняв його Ексц. Митрополит Шептицький і командант О. К. ген. Ляңгнер. Цю вістку кінчить „ІКЦ" так: „Вкінці слід згадати, що о. Ільків працює від кількох років у Лодзі як декан польського війська та здобув собі признання для вислідів своєї праці і між польським громадянством і між урядовими та військовими колами. Відомо теж, що нунцій Апостольської Столиці у Варшаві о. архієпископ Кортесі висловлював нераз своє признання для праці о. капеляна Ількова".

*

До цієї чудернацької вістки „ІКЦ" можемо від себе зазначити тільки одно: Преосв. Коциловський прийшов уже вповні до здоровля і небавком вертається з Відня до Перемишля, де зрештою діє також єпископ-помічник, Преосв. Лакота. Ця вістка „ІКЦ" вказує на те, що за нею криється очевидно чиєсь побожне бажання. Чиє — легко догадатися...

Повстання судетських німців.

[illegible] радіостанція, подаючи огляд [illegible], ствердила, що останні ви[illegible] в Судетах мають характер повстання. Поліція, жандармерія та військові відділи в багатьох місцевостях кріваві бої з німецькими повстанцями, озброєними у кріси, скорострільи та гранати.

Всі огнища повстання за винятком одного зліквідовано, але дух повстання ще не зламаний. Уряд пильно слідкує за ситуацією і зробить необхідні кроки, щоб спинити повстання.

[illegible] 20 особи згинуло, 75 ранених.

[illegible] ПОЛІЦІЯ ПРИСТУПОМ ЗДОБУЛА ЦЕНТРАЛЬНІ БЮРА СУДЕТСЬКОЇ ПАРТІЇ.

[illegible] Інформаційне Бюро повідомляє: [illegible] вечором поліція, вживаючи [illegible], намагалися перевести ревізію в готелі „Вікторія", де є головний [illegible] судетської партії. Партійна [illegible] боронилася, тоді поліція об[illegible]; один поліційний агент [illegible]. При ревізії найдено лиш одну стару рушницю.

[illegible] ревізії у партійних бюрах у го[illegible] „Довода" згинув один партійний службовик.

[illegible] НІМЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ПРАВА САМООЗНАЧЕННЯ.

[illegible] подає з Праги, що судетсько[illegible] партія оголосила в Аш резо[illegible] з домаганням права самоозначення для судетських німців.

15-ОХ ЧЕСЬКИХ ЖАНДАРМІВ ЗГИНУЛО У ФАЛЬКЕНАВ.

У Габешпірку (округа Фалькенав) дійшло до сутички між комуністами й німцями, які опісля заатакували станицю жандармерії, забираючи відтіля 2 скоростріли й муніцію. З Фалькенав зрештою надіхала жандармерія на самоходах та бронеавта; дійшло до битви. Згинуло 15 чеських жандармів та невідоме число німців.

ПЕРЕСТРІЛКА МІЖ СУДЕТСЬКИМИ НІМЦЯМИ ТА ГРАНИЧНОЮ СТОРОЖЕЮ ПРИ ПЕРЕХОДІ КОРДОНУ.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє: Населення пограничних сіл дальше масово переходить до Німеччини. М. ін. 200 німців з Красліц намагалися перейти до Німеччини, але чеська гранична сторожа їх спинювала. Дійшло до перестрілки, в якій згинув один чеський жандарм та один митний сторож.

Служба безпеки судетських німців узяла під охорону чеську граничну сторожу з родинами та відвела їх до Красліц.

По широкому світі.

Болгарія святкувала день св. Симеона, покровителя Болгарії, іменника престолонаслідника та свято рільничих товариств. У Софії зібралося 12.000 селян.

Італійське міністерство освіти стягнуло всі шкільні підручники, яких авторами є жиди.

Британський король вернувся зі замку Бальмораль до Відня.

З листів до Редакції.

Прошу Хвальну Редакцію „Діла" помістити на своїх сторінках отсі мої рядки:

Хвальній Управі Українського Театру „Нова Сцена" в Ужгороді.

Не зважаючи на мої дотеперішні приватні письменні протести Управа Українського Театру „Нова Сцена" промовчує далі у пресі моє співавторство музичної комедії „Неофавстіяда", яку згаданий театр має тепер у своєму репертуарі. (Проголошено в „Ділі" ч. 202 з 13. IX. ц. р. як передрук з „Нової Свободи"). Примушений зареагувати цим разом публично, прохаю Хвальну Управу доручити п. М. Чирському і п. М. Аркасові виелімінувати негайно з вищезгаданої муз. комедії частину музики, якої автором є я і на будуче в ніякому випадку моєї музики в „Неофавстіяді" не виконувати.

Ціла справа цього мого співавторства (з немилим посмаком пізнішої „інвазії" п. М. Аркаса, як другого автора музики до „Неофавстіяди" (якої повно-спектаклевим композитором був я ще в р. 1931), для мене така образлива і неприємна, що вважаю моє теперішнє рішуче становище одиноким для розвязання цілої низки майбутніх конфліктів. Рівночасно повідомляю, що переведення п. М. Чирським і п. М. Аркасом мого домагання буде провірювати чехословацький представник міжнародного союзу авторів і композиторів, зі всіми правними консеквенціями. З глибокою пошаною

В. Балтарович, Львів, вул. Бляхарська 11/III.

НОВИНКИ.

— **Управа Української Студентської Громади в Познані** подає до відома студентам (кам), що від 15. IX. 1938. р. винаймила домівку при вул. Граничній 1, м. 1. Рівночасно просить усіх товаришів (ок) винаймати кімнати в дільниці Лазаря (вул. Малецького, Снядецького, Фоша). Харчівня буде відкрита 20. IX. 1938. р.

— **Дружина Княгині Ольги** подає до відома, що домівка централі перенеслася від 15. вересня ц. р. на вул. Сикстуську ч. 46, тел. 220-25. Секретаріят урядує кожного дня крім неділі і свят від год. 8 рано до год. 3. попол. Президія приймає в год. 12—13.

— **Нові жіночі часописи.** „Громадянка" — оце назва нового жіночого двотижневика, що зачне виходити від 1. жовтня ц. р. Видавати його буде Жіноча Видавнича Кооператива „Союз Українок", яка по довгих заходах дістала вкінці належного дозволу. „Громадянка" призначена для жіноцтва інтелігентських кол; буде це часопис із суспільно-політичним напрямом, головним його завданням буде кристалізація громадянсько-ідеольогічних прямувань українського жіноцтва. „Громадянка" міститиме теж статті на теми виховні, літературні, мистецькі і т. і., загалом буде зясовувати ролю українського жіноцтва в житті нації та його вклад у національну культуру. В жовтні появиться теж другий часопис для українського жіноцтва популярного характеру, призначений у першу чергу для селянок. Ціна обох часописів буде низька („Громадянка" 1 зол. місячно, популярний часопис 1 зол. за квартал). Редакція й адміністрація обох часописів міститься при вул. Сикстуській ч. 46.

— **Прогулька до Крилоса.** В середу 21. вересня ц. р. (гр. кат. свято) уладжує українське туристично-краєзнавче т-во „Плай" у Львові прогульку до Крилоса. Кошти переїзду автобусом в обі сторони 6.70 зол. від особи. Зголошення з оплатою приймається найпізніше до понеділка 19. вересня в год. 12—13 в домівці при вул. Чарнецького 26 партер на ліво, а в год. 16—18 в канцелярії д-ра К. Паньківського (Чарнецького 26, II п. тел. 255-42).

— **Смерть пастора Суде, приятеля України.** В Парижі помер пастор Суде, довголітній посол

Римокатолицькі урочистости в Луцьку.

З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ ПАСТИРСТВА ЄПИСКОПА А. ШЕЛЬОНЖКА.

Згадані урочистости відбулися згідно з оголошеною програмою. В останніх днях зайшла лише одна зміна: приїзд нунція Ф. Кортесі перенесено з 10 на 11. вересня поїздом (замість автом, разом з кард. Гльондом).

Польська преса, навіть та, що має окрему сторінку, присвячену Волині, подала в порівнянні з широкими заповідженнями дуже короткі вістки, промовчуючи здебільша число зібраних людей. Бо справді, свято вийшло значно скромніше, ніж загально очікувано. Зрештою, тому дивуватися. Понад 80 відс. населення Волині належить до православного віроісповідання. Додайте до цього греко-католиків, євангеликів (лютерані), ріжних сектантів і жидів і візьміть ще під увагу, що й цей незначний відсоток римо-католиків дуже розпорошений, то стане вам ясно, що зібрати очікувані десятки тисяч прочан було справою нелегкою. А коли додати, що ще завязався й волинська придорожній дощ, що почав падати ввечорі в суботу, і падав цілий день у неділю, то стане цілковито зрозуміле число прочан — к. 6—8 тисяч, враховуючи сюди вже й маси школярів.

Цікаво, що покищо ми не зустрічали вісток у польській пресі про промову кс. Токаржевського з Ковля, яку розголошували мегафони. А шкода. Цю проповідь варто булоб опублікувати. І напевно найбільше зацікавилисб нею українці. Головний мотив її:

— Волинь мусить бути римо-католицька й польська (національно).

Слід ще відмітити, що президент міста оголосив заздалегідь, що всі повинні прикрасити свої доми державними прапорами (а тихі інтерпретатори відозви президента ще додали в категоричній формі, що всі деревця й матерія мусять бути нові), — і ремісники та крамниці заробили немалі гроші. Чому некатолики мусіли прикрасити свої доми прапорами з нагоди чисто костельних римо-католицьких урочистостей, президент не підтримав ніяким покликом на якісь закони чи розпорядки.

Не менше дивне, що деякі війти вимагали від православних священників, щоб вони вийшли в церковних ризах назустріч римо-католицьких достойників у часі їх переїзду, хоч істнує обіжник вищої церковної влади, щоб вони взагалі цього не робили. З.

—o—

Чудернацька вістка.

ЧИЄ ЦЕ ПОБОЖНЕ БАЖАННЯ?

„Ілюстровани Курієр Цодзєнни" з 16. ц. м. ч. 256 повідомляє за полудневo-східною пресовою агенцією „Нурт" зі Львова, що у звязку з виїздом Преосв. Коциловського на довший здоровний відпочинок, його заступство обійме військовий капелян о. Ільків, б. посол до сойму, „видатний теольоґ", теперішній декан польського війська греко-католицького обряду на львівську округу. Ця справа — пише „ІКЦ" — важна з погляду польської державної рації, бо ми стоїмо, що о. Ільків, опинившись на становищі греко-католицького єпископа в Галичині (в оригіналі: Малопольсце — прим. Ред.), вплинув би багато успішніше на нормалізацію польсько-українських (в оригіналі: руських — прим. Ред.) взаємин, ніж сепаристичні українські кола. Тому „ІКЦ" звернувся безпосередньо до о. Ількова, який перебуває тепер у Лодзі, і дістав від нього відповідь, що він нічого конкретного не може сказати. Похвалився тільки, що перед кількома тижнями приняв його Експ. Митрополит Шептицький і комендант О. К. ген. Лянгнер. Цю вістку кінчить „ІКЦ" так: „Вкінці слід згадати, що о. Ільків працює від кількох років у Лодзі як декан польського війська та здобув собі признання для вислідів своєї праці і між польським громадянством і між урядовими та військовими колами. Відомо теж, що нунцій Апостольської Столиці у Варшаві о. архієпископ Кортесі висловлював нераз своє признання для праці о. капеляна Ількова".

*

До цієї чудернацької вістки „ІКЦ" можемо від себе зазначити тільки одно: Преосв. Коциловський прийшов уже вповні до здоровля і небавком вертається з Відня до Перемишля, де зрештою діє також єпископ-помічник, Преосв. Лакота. Ця вістка „ІКЦ" вказує на те, що за нею криється очевидно чиєсь побожне бажання. Чиє — легко догадатися...

Повстання судетських німців.

Празька радіостанція, подаючи огляд положення, ствердила, що останні випадки в Судетах мають характер повстання. Поліція, жандармерія та військо вели в багатьох місцевостях кріваві бої з німецькими повстанцями, озброєними у кріси, скоростріли та гранати.

Всі огнища повстання за винятком одного зліквідовано, але дух повстання ще не знищений. Уряд пильно слідкує за подіями і зробить необхідні кроки, щоб спинити повстання.

Досьогодні 24 особи згинуло, 75 ранених.

ЧЕСЬКА ПОЛІЦІЯ ПРИСТУПОМ ЗДОБУЛА ЦЕНТРАЛЬНІ БЮРА СУДЕТСЬКОЇ ПАРТІЇ.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє: В середу вечором поліція, вживаючи панцерників, намагалася перевести ревізію в готелі „Вікторія", де є головний осідок судетської партії. Партійна сторожа боронилася, тоді поліція обстріляла готель; один поліційний агент згинув. При ревізії найдено лиш одну стару рушницю.

Під час ревізії у партійних бюрах у готелі „Донау" згинув один партійний службовик.

СУДЕТСЬКІ НІМЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ПРАВА САМООЗНАЧЕННЯ.

Агенції подають з Праги, що судетсько-німецька партія оголосила в Аш резолюцію з домаганням права самоозначення для судетських німців.

15-ОХ ЧЕСЬКИХ ЖАНДАРМІВ ЗГИНУЛО У ФАЛЬКЕНАВ.

У Габешпірку (округа Фалькенав) дійшло до сутички між комуністами й німцями, які опісля заатакували станицю жандармерії, забираючи відтіля 2 скоростріли й муніцію. З Фалькенав надіхала жандармерія на самоходах та бронеавта; дійшло до битви. Згинуло 15 чеських жандармів та невідоме число німців.

ПЕРЕСТРІЛКА МІЖ СУДЕТСЬКИМИ НІМЦЯМИ ТА ГРАНИЧНОЮ СТОРОЖЕЮ ПРИ ПЕРЕХОДІ КОРДОНУ.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє: Населення пограничних сіл дальше масово переходить до Німеччини. М. ін. 200 німців з Красліц намагалися перейти до Німеччини, але чеська гранична сторожа їх спинювала. Дійшло до перестрілки, в якій згинув один чеський жандарм та один митний сторож.

Служба безпеки судетських німців узяла під охорону чеську граничну сторожу з родинами та відвела їх до Красліц.

По широкому світі.

Болгарія святкувала день св. Симеона, покровителя Болгарії, іменика престолонаслідника та свято рільничих товариств. У Софії зібралося 12.000 селян.

Італійське міністерство освіти стягнуло всі шкільні підручники, яких авторами є жиди.

Британський король вернувся зі замку Бальмораль до Відня.

З листів до Редакції.

Прошу Хвальну Редакцію „Діла" помістити на своїх сторінках отсі мої рядки:

Хвальній Управі Українського Театру „Нова Сцена" в Ужгороді.

Не зважаючи на мої дотеперішні приватні письменні протести Управа Українського Театру „Нова Сцена" промовчує далі у пресі моє співавторство музичної комедії „Неофавстіяда", яку згаданий театр має тепер у свому репертуарі. (Проголошено в „Ділі" ч. 202 з 13. IX. ц. р. як передрук з „Нової Свободи"). Примушений зреагувати цим разом публично, прохаю Хвальну Управу доручити п. М. Чирському і п. М. Аркасові виелімінувати негайно з вищезгаданої муз. комедії частину музики, якої автором є я і на будуче в ніякому випадку моєї музики в „Неофавстіяді" не виконувати.

Ціла справа цього мого співавторства (з немилим посмаком пізнішої „інвазії" п. М. Аркаса, як другого автора музики до „Неофавстіяди" (якої повно-спектаклевим композитором був я ще в р. 1931), для мене така образлива і неприємна, що вважаю моє теперішнє рішуче становище одиноким для розвязання цілої низки майбутніх конфліктів. Рівночасно повідомляю, що переведення п. М. Чирським і п. М. Аркасом мого домагання буде провірювати чехословацький представник міжнародного союзу авторів і композиторів, зі всіми правними консеквенціями. З глибокою пошаною

В. Балтарович, Львів, вул. Бляхарська 11/III.

НОВИНКИ.

— **Магазин постелі Р. Джала** — Львів, Хорущини 5, поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. Приймає піря до прання. Тел. 294-81 1186 —100

— **Зближається гостра зима.** З цієї нагоди повідомляємо, що нововідчинене молоде українське опалове підприємство поручає всій українській клієнтелі вугілля, кокс і дерево на найдогідніших умовинах. М-р Семен Штайн і Володимир Сидорак, вул. Жовківська ч. 38, (біля церкви о. Василіян). 1951 1—3

— **Контакт** зі світом удержите, коли будете слухати радієвих передач із радіо-приймачів найстаршої української фабрики батерійних радіоприймачів Екомп, Львів, ул. Сикстуська 29, тел. 203-30. 1639 1-?

— **Управа Української Студентської Громади в Познані** подає до відома студентам (кам), що від 15. IX. 1938. р. винайміла домівку при вул. Граничній 1, м. 1. Рівночасно просить усіх товаришів (ок) винаймати кімнати в дільниці Лазаря (вул. Малецького, Сняцецького, Фоша). Харчівня буде відкрита 20. IX. 1938. р.

— **Дружина Княгині Ольги** подає до відома, що домівка централі перенеслася від 15. вересня ц. р. на вул. Сикстуську ч. 46, тел. 220-25. Секретаріят урядує кожного дня крім неділі і свят від год. 8 рано до год. 3. попол. Президія приймає в год. 12—13.

— **Нові жіночі часописи.** „Громадянка" — оце назва нового жіночого двотижневика, що зачне виходити від 1. жовтня ц. р. Видавати його буде Жіноча Видавнича Кооператива „Союз Українок", яка по довгих заходах дістала вкінці на нього дозвіл. „Громадянка" призначена для жіноцтва інтеліґентських кол; буде це часопис із суспільно-політичним напрямом, головним його завданням буде кристалізація громадянсько-ідеольоґічних прямувань українського жіноцтва. „Громадянка" міститиме теж статті на теми виховні, літературні, мистецькі і т. і., загалом буде зясовувати ролю українського жіноцтва в житті нації та його вклад у національну культуру. В жовтні появиться теж другий часопис для українського жіноцтва популярного характеру, призначений у першу чергу для селянок. Ціна обох часописів буде низька („Громадянка" 1 зол. місячно, популярний часопис 1 зол. за квартал). Редакція й адміністрація обох часописів міститься при вул. Сикстуській ч. 46.

— **Прогулька до Крилоса.** В середу 21. вересня ц. р. (гр. кат. свято) уладжує українське туристично-краєзнавче т-во „Плай" у Львові прогульку до Крилоса. Кошти переїзду автобусом в обі сторони 6.70 зол. від особи. Зголошення з оплатою приймається найпізніше до понеділка 19. вересня в год. 12—13 в домівці при вул. Чарнецького 26 партер на ліво, а в год. 16—18 в канцелярії д-ра К. Паньківського (Чарнецького 26, II п. тел. 255-42).

— **Смерть пастора Суле, приятеля України.** **В Парижі помер пастор Суле, довголітній посол**

до парляменту та вірний приятель України. Познайомившись з українським питанням ще в 1919 р. пастор Суле від того часу не минав ніякої нагоди сказати своє слово в користь поневоленої України. Він постійно брав участь в усіх українських маніфестаціях і був діяльним членом паризького товариства вивчення України. Як голова комісії закордонних справ Суле мав великий вплив у парляменті і не минав ніякої можливости пошкодити большевикам. Він умер несподівано і в нестарому ще віці. Його смерть є великою втратою для популяризації українського питання у Франції. (Офінор).

— **Підчас нападу божевілля зранив 33 особи.** В середмістю Бомбаю появився 60-літній мужчина з племени верховинців, які замешкують князівство Непалю, який у приступі божевілля (амок) зранив важко 33 особи. Божевільний помер незадовго від ран підчас бійки з прохожими. Згідно з договором В. Британії з кн. Непалю мешканці цього князівства можуть носити білу зброю без дозволу. Слід згадати, що згідно з традицією верховинців мужчина з цього племени витягнувши кинжал, не може його вложити назад без зранення когонебудь. Дуже часто верховинці, які не можуть зранити своїх неприятелів, ховають кинжали, легко зранивши себе наперед у руку.

— **Хто виграв на льотерії.** В нинішнім тягненні Держ. Кляс. Льотерії впали між ін. такі більші вигри: 15.000 зол. на ч. 9864. 10.000 зол. на ч. 4495 83950 103779. 5.000 зол. на ч. 85161 102459. 2.000 зол. на ч. 75883 83875 84218 91714 95114 10553 109708 117417 125820 142347 144819 150855 1.000 зол. на ч. 3110 5472 10143 10572 11089 31892 33478 37585 41377 49034 53979 55919 56990 61787 68825 73254 81283 86495 87253 93471 100304 104930 104754 110695 110957 111777 115943 115326 128 320 141726 144444 146497 147745 148224.

— **Замісць вінка на могилу бл. п. п-ні Климентини з Авдиковських Лисинецької**, своєї колишньої великої Добродійки, склав д-р **Василь Сімович** на дар „Просвіті" 25 зол.

— **Цікаві находки з III—V в. в околицях Керча.** В околицях м. Керча на Кримі наукова експедиція натрапила на цікаві находки з III, IV і V. віку перед Христом. Це останки грецького цвинтарища і сліди римської осади. Археольоги віднайшли теж руїни старинної святині з добре збереженими дорійськими капітелями і відломками кольорового мармуру, з якого будували жертвенні столи. Археольоги знайшли теж багато шкляної і глиняної посуди, гарну вазу, кілька монет з римських часів і прегарно збережене теракотове погруддя. Це дуже цікавий документ, бо вказує, як далеко на схід сягали впливи старинної грецької і римської культури.

— **Львівська хроніка.** При вул. Купелевій ч. 4 дійшло в четвер 15. ц. м. до суперечки між будівельними робітниками: 29-літнім Василем Лінтманом та Йосифом Несторовським за дошку. Підчас супречки Несторовський зранив ножем Літмана в околицю серця і він негайно помер.— При вул. Ягайлонській авто зударилося з міським автобусом, що має ушкоджений болотник.

— **„Заробив" три тижні арешту.** Стефан Пираник мав відсидіти три дні в арешті. За 3 зол. цю кару за нього відсидів його приятель Аталазій Біличак, який зголосився замісць С. Пираника. Біличак відсидів уже два дні, але третього дня виявилося його правдиве імя й оба станули перед самбірським судом, який засудив обох на 3 тижні безоглядного арешту. За три зол. і два дні арешту Біличак заробив ще три тижні.

— **Стада вовків** появилися у лісах кремянецького повіту і загризли кілька коней, що паслися на краю ліса недалеко Угерська.

— **Збірний договір у банках.** Міністерство суспільної опіки затвердило збірний договір, заключений з банковими підприємствами в Польщі. Новий збірний договір передбачує найнижчу платню 200 зол., 13-у платню і автоматичні аванси.

— **Великі маневри на Волині** почались в четвер 15. ц. м. Уже від кількох днів міста, містечка і села на Волині переповнені відділами піхоти, кінноти, артилерії, саперів, летунства і панцирної зброї. Червоні і блакитні вирушили зі Стулби та Путилівки і на численних горбах дійшло до першого зудару противників. Червоні відкинули блакитних поза ріку Стулбу. Дальший наступ червоних стримала кіннота блакитних і тепер боєва акція відбувається на 40-кільометровім відтинку ріки Стулби.

✝ Посмертні згадки.

КАРЛО СКОЧДОПОЛЬ.

У Станиславові помер 6. ц. м. Карло Ско[...]дополь, церковний маляр, у 77-ому році жит[...]. Похорон відбувся 8. ц. м. В. Й. П.!

— **Смерть представника найменшої республ[...]** В Римі помер несподівано гр. Манасей ді Ко[...]тате, надзвичайний посол найменшої р[е]публики Сан Маріно при Апостольсь[кій] Столиці. Сан-Маріно — це незалежна респуб[лі]ка в Італії недалеко Ріміні і має свого дипльо[ма]тичного представника при Апостольській Ст[о]лиці.

— **Колективізація між кочовиками.** Півні[чну] частину Красноярської области над берега[ми] Ледового Океану замешкує племя кочовик[ів] евенків. Єдиним заняттям цього племени б[у]ло ловецтво в лісах сибірської тайги. Тепер сов[ітська] влада переводить колективізацію між [ци]ми кочовиками. У нових колективах совіти [при]мушують евенків працювати на ріллі. В байк[аль]ськім районі Совіти оселили 22 родини згад[аних] кочовиків, у чунськім районі 41, відобравши [їм] зброю.

— **Дві летунські катастрофи.** Недалеко К[...] в Румунії зударилися підчас лету два війс[ькові] літаки. Один летун згинув, другий врятув[ався] при допомозі легкопаду. — Недалеко Пі[...] мусів осісти примусово військовий румун[ський] літак і вбив селянку, яка працювала на полі [...] так сильно ушкоджений, оба летуни важко [ра]нені.

— **Сильна буря на Чорнім Морі.** Внасл[ідок] сильної бурі, що панує на Чорнім Морі, зат[онув] рибацький човен недалеко Тульчі в Румунії [...]лога: чотирьох рибаків і жінка втонули у [хви]лях моря.

— **Залізнича і корабельна катастрофа.** [На] шляху Білгород—Сараєво зударився на ст[анції] Ужицка Пожеґа поспішний поїзд з вантаж[ним] поїздом. У катастрофі згинуло пять осіб. Чи[сло] ранених точно невідоме. — Недалеко Н[...] в Англії зударилися два кораблі: шведськ[ий] з японським наслідком густої мряки й оба [за]тонули. Залогу врятував бельгійський кораб[ель].

— **Нову наркозу** для недужих, які підда[ють]ся важким операціям, винайшов — як п[ише] совітська преса — совітський учений проф. [...]дін по кількарічних експериментах. Совіт[ська] преса пише, що нова наркоза нешкідлива [для] організму людини і викликує глибокий сон [без] якихнебудь прикрих наслідків, прокиную[чись] зі сну.

— **Нема людей до загального спису насел[ен]ня.** Совітський статистичний уряд, що ма[є пе]ревести загальний спис населення, опинив[ся в] дуже важкому положенні, бо не зважаючи [на] інтенсивні пошуканки знайшов дотепер [...] 35.3 прц. людей, які надаються до цієї ро[боти]. До 15. ц. м. статистичний уряд повинен [був] звербувати 15.633 осіб на керманичів р[айонів] де будуть робити підсумки загального с[пису]. Дотепер згаданий уряд звербував ледви [...] людей на керманичів, себто 39 прц.

— **Масові саботажі на совітських зал[ізни]цях.** В останніх часах совітська влада ви[крила] низку невдатних актів саботажів на залі[зничих] шляхах. На ростовськім залізничім [...] ГПУ викрило три замахи на поїзди, але [зама]ховців не знайшло. В середущій Азії на [ту]кестансько-сибірському залізничому [...] диверсанти попересували зворотниці, щоб [до]вести до зудару поїздів, що в останній [хви]лі ударемнено. І в цьому випадку ГПУ не [ви]крило замаховців.

— **Самохід повис на віковім дубі.** В [...]ній Швеції трапилася невидана самохідна [ка]тастрофа. Пасажирський самохід, що [...] великою скорістю, впав на гострому [...] на барієру і полетів у пропасть. Спада[ючи] зачіпив колами об конарі велитенського [...] сотлітнього дуба і тому пять пасажирів [не] потовклося. Подорожні провели ніч між [кона]ми дуба і щойно рано закликали на до[помогу] дооколичних селян, які шнурами спус[тили їх] на землю. Самохід стягнули на землю [...] зрубавши дуба.

— **Страйк театральних службовиків.** У [...]ких театрах у Лодзі дійшло до конфлік[ту між] дирекцією та технічним персоналом. Служ[бови]ки театрів домагаються звороту обезпе[чень] вкладок, що їх відтягали їм згори та [...] винагороди за т. зв. вільні дні з минуло[го се]зону, коли то вони працювали 7 днів у ти[жні].

Масові арештування в Судетах.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє з Еґеру, що в цілих Судетах жандармерія з політичною поліцією переводить масові арештування службовиків судетсько-німецької партії.

Чимало німців переодягнено силомиць у військові однострої та вивезено у глибину держави.

ВИНЯТКОВИЙ СТАН ОБОВЯЗУЄ ВЖЕ В 12-ОХ ОКРУГАХ.

Празький уряд розтягнув винятковий стан також на округи Ґрасліц та Йоахімсталь — тепер він уже обіймає 12 судетських округ.

СУДЕТСЬКІ НІМЦІ ВИПОВІДАЮТЬ ПОСЛУХ ЧЕСЬКІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ВЛАДІ.

Військова влада візвала в ріжних околицях Чехословаччини резервістів під зброю. Німці бойкотують наказ і не зголошуються до війська.

—o—

ЕНДЕКИ ЗБОЙКОТУЮТЬ ВИБОРИ ДО СОЙМУ І СЕНАТУ?

Польська преса пише, що в середу 14. ц. м. відбулася нарада провідників „Стронніцтва Народового" у справі виборів до сойму і сенату. Зближені кола до цієї партії запевнюють, що головна управа „С. Н." рішила однодушно не брати участи у виборах до сойму і сенату.

ПРЕСОВІ СПРАВИ ПРИДІЛЕНІ ДО СПЕЦІЯЛЬНОГО БЮРА.

ПАТ повідомляє, що пресові справи у президії ради міністрів приділено до бюра спеціяльних доручень, на чолі якого є дир. Мечислав Лепецький.

—o—

Початок дискусії у раді Ліґи Націй.

Швеція та Голяндія не визнають ліґових санкцій.

На вівторковому засіданні ради Ліґи Націй почалась пополудні дискусія над діяльністю Ліґи в минулому році.

Перший промовляв шведський міністер закордонних справ Сандлер, який ствердив, що Ліґа Націй не могла довести до розброєння ні запобігти війнам; всі важніші події вирвалися з-під впливів Ліґи. Тому шведський уряд уважає, що санкційна система не має для нього обовязуючого характеру і домагається дефінітивного висвітлення справи 16. статті та ревізії пакту Ліґи.

Опісля голяндський міністер закорд. справ Патійн заявив, що продовж останніх десяти років виявилося, що успішне стосування санкцій неможливе. Голяндський уряд повідомляє, що санкції не мають для нього обовязуючого характеру.

У бюрі Зборів Ліґи розвинулася дискусія над тим, яка комісія має занятися дискусією над реформою 16. (санкційної) статті пакту. Справу передано політичній комісії.

ПРЕМ. ЧЕМБЕРЛЕН У НІМЕЧЧИНІ.

Прем. Чемберлен прилетів літаком до Мінхену в год. 12.30 вполудне.

23-ОХ УБИТИХ, ПОНАД 200 РАНЕНИХ.

Судето-німецька партія оголосила комунікат в Еґер, що в останніх сутичках у Судетах згинуло 16 німців і 7 чехів. Число ранених німців перевищає 200 осіб.

магаються теж продовження збірного договору на цей сезон. Інспекторат праці посередничить у полагодженні конфлікту.

— **Кара смерти за схоплення дітей.** Перед судом у Трані в південній Італії відбулася розправа проти чотирьох мешканців села Мольфета, які весною ц. р. схопили 5-літню дочку багатого селянина Де Вірджіліо, щоб вимусити окуп від нього. Колиж Вірджіліо віддав справу в руки поліції, злочинці вбили дочку в жахливий спосіб. Цей злочин викликав в цілій Італії велике враження. Суд засудив усіх 4-ох злочинців на кару смерти

Дописи.

ГОРОДЕЧЧИНА.

Ювилейне свято „Просвіти“ в Любіні Вел. Коли їдете зі Львова до Самбора й кинути оком у бік Любіня Великого, де високо в небо стріляє вежа місцевого костела й на горизонті зарисовуються червоні дахи купецького заведення, можна подумати, що тут живуть тільки ті, які звязані з з одним чужим нам купецьким заведенням та костелом. Але коли зайдете до Любіня Великого то довідаєтеся, що в тій оселі поляки творять заледви одну пяту частину населення та що українці на добру голову переросли їх, і то під кожним оглядом. З наших установ є в Любіні Великім читальня „Просвіти“, що має сьогодні понад 300 членів та бібліотеку з 500 томів, „Сільський Господар“, що є власником величавого „Народнього Дому“, кружок „Рідної Школи“ і т-во „Орли“. Церковне Брацтво, що обіймає поверх 300 жінок, відграває теж поважну ролю. Всі згадані установи почали працювати та діяти в селі властиво щойно недавно, а „Просвіта“, хоч і святкувала в неділю 11. н. м. 40-ліття своєї діяльности, почала реалізувати на ділі своє велике завдання в Любіні Вел. аж заледви трьох років, коли обрано головою п. Лигу та підібрано відповідних людей до праці. Мешканці Любіня Великого — це в більшості бідні, дрібноземельні селяни; довкруги-ж Любіня розсілися три великі фільварки, що захопили всю найкращу землю. Власник теперішнього купецького заведення, граф Бровіцький, заснував у Любіні своє панування — як то каже наша пословиця — „хитро-мудро, невеликим коштом“. Під різними видами забрав від наших селян землю, міняючи її за „кращу“. Щойно коли на бувших грунтах наших непевніших хліборобів уруховлено заведення, яке приносить теперішньому властителеві кожного року величезні приходи, село зорієнтувалося, чому то пан граф був такий щедрий і давав людям при заміні по два і три й більше моргів орної землі за їхні „мокляки“ — але вже було за пізно. Незорієнтованість та помилку слід вписати на карб несвідомости під ту пору Любіня Великого. Такої штуки пан граф тепер уже в Любіні не зміг би; але дійсности не змінимо. А та дійсність така, що нашим селянам на орній землі пана графа не стає хліба на переднівку, а пану графові трісно тяжко від грошей, що їх тягне з мокляків, де раніше росло тільки кисле сіно, якого не хотіла їсти й худобина тварина... Але Любінь Вел. не попав з цього приводу в розпуку. Біда притиснула людей і примусила шукати виходу. Майже 150 осіб доїздить кожного дня з села до Львова з молоком, багато живе з фірманки та з того, що держать у себе бідніших лікувальників. Чільну ролю в селі відіграває церква, в якій душпастирює тепер о. д-р Цегельський, син о. шамб. Цегельського. Це дійсно душпастир-громадянин, який живе тільки для народу, піклуючися його моральною справою з печаливістю батька. А в Любіні Великім приємно складні відносини між українцями й поляками. Бо ось напр. між трьома живучими ще сьогодні основниками-засновниками читальні „Просвіти“ в Любіні Вел. є один латинник, а підчас академії, що відбулася в 40-ліття місцевої читальні та 70-ліття основання Матірного Т-ва „Просвіта“, диригував мужеським хором з Любіня Малого теж українець-латинник. І який це був — не посоромився виступити й у Львові! Святочно-просвітянське свято вийшло дуже вдачно й на довго залишиться в памяті мешканців Любіня Вел. та тих гостей, що його бачили. Навіть підчас зливного дощу дефілювали перед трибуною на майдані дефіляди серед зразкової дисципліни. Ніхто не вихилися з ряду, бо цілою амбіцією любінчан показати судень і заохота — за мала перешкода у світі! Академію відбули в просторій салі Народнього Дому. Виступи хорів важко когонебудь вирізнювати, бо обидва хори зробили незабутнє враження. Співали хори з Керниці, Любіня Малого та Любіня Великого. Між точками виконувала орхестра з Керниці, що грала мелодії українських пісень та збірна деклямація про Крути. Зворушливі були теж моменти, коли один з основників читальні, місцевий старенький селянин, дякував і просив широких слухачів, як він радіє, що діждався моменту, коли після 40 літ праці „Просвіта“ перестала бути тією та зробила його таким, про яке колись мріяв був зрість. Промовляв теж о. сов. Цар, що ще присутнім був на перших основних зборах читальні „Просвіти“ в Любіні; він і побажав любінчанам дальших успіхів у праці. Після цього зложили привіти відпоручники всіх місцевих установ та деякі гості. На святі був відпоручник Матірного Т-ва „Просвіта“ у Львові п. Яр. Курдидик, що в коротких бадьорих словах охарактеризував працю „Просвіти“ на наших землях та завдання, які стоять ще перед нами та які очолює наша цьогорічна Ювилятка. Академію закінчено многоліттєвім та національним гимном. Побажатиб Любіневі Великому, щоб після цього величавого свята працював далі у себе пильно і став прикладним осередком для цілої округи. А треба признати, що в Любіні є кому працювати, треба тільки трохи доброї волі й охоти до праці.

ПІДГАЄЧЧИНА

Підгаєччина — „Просвіті“. Дня 28. серпня п. р. відбулося ювілейне свято в честь „Просвіти“ у Волиці, пов. Підгайці, з такою програмою: процесійний похід з церкви в Голгочах (чвірками) у супроводі орхестри з Вербова та двох хорів з Голгіч, панахида на цвинтарі у Волиці (відслужив о. сов. В. Стадник) та проповідь, похід на громадську площу, дефіляда і відкриття свята, виступи хорів з Вербова і з Голгіч та чотири деклямації, живі шахи (гурток молоді з Волиці), „Напад татар“ і живий образ, промова делегата філії дир. М. Зеленяка. Слід замітити, що село Волиця в більшости польське, але просвітянське свято випало — за допомогою Вербова і Голгіч — величаво і причинилося значно до підбадьорення місцевих українців. Українські доми були в день свята прикрашені ювілейними наліпками „Просвіти“. Того самого дня вшанували ювілей „Просвіти“ спільним святом читальні у Бурканові-Лесківці і Бурканові-Куті. На програму зложилися: похід з орхестрою з читальняного дому на громадську пасту, дефіляда і промова делегата Ол. Голубяка, виступи хору з Бурканова-Лескавка під управою п. Гаміляки і хору з Барканова-Кута під управою о. Є. Антоновича, рецитація дівочого доросту та деклямацій. І тут прикрашено вікна домів ювілейними наліпками.

З подібною програмою відсвяткували тієї самої неділі ювілейне свято Шумляни, де промову виголосив заступник голови філії м-р О. Яворський. Це село колись дуже занедбане, тепер виявляє щораз більшу свідомість. Місцеві товариства — читальня, кружок „Р. Школи“ і кооператива „Надія“ прислали спільний привіт Матірній Просвіті-Ювилятці.

ЗОЛОЧІВЩИНА.

Золочівщина — Просвіті“. Дня 24. м. м. вшанували „Просвіту“ гарним ювілейним святом **Золочів-Шляхи.** Свідомі громадяни, головно молодь, прислали з цієї нагоди до Матірної „Просвіти“ привіт з 62 підписами, а долучені до привіту гарні світлини, які будуть своєчасно вміщені в просвітніх виданнях, ілюструють зразкове виконання програми, на яку зложилися продукції хорів, деклямації (м. ін. дитячі), рецитації та промови. Дня 28. м. м. відсвяткувало ювілей „Просвіти“ Закомар'є, пов. Золочів, з такою програмою: По Службі Божій, що її відправив о. зав. Вол. Безручко при співі запрошеного хору з Підлисся пішов процесійний обхід під проводом найстарших місцевих просвітян на цвинтар, де зложено вінці на могилі першого великого просвітянина Закомаря о. Данила Танячкевича і померлих виділових читальні. На цвинтарі відправлено панахиду, а о. Безручко виголосив прегарну проповідь, підкреслюючи, що люди вмирають, але дух „Просвіти“ й її робітників живе і буде жити. По відправі ювілейного молебня пішов похід під Народній Дім, де голова читальні, Іван Баландюк, відчитав привіт „Просвіті“, якого всі вислухали в поставі „позір“. На другу частину торжества зложилися виступи хору під орудою Кирила Турчаль, промова голови читальні, при чому память померлих членів ушановано двохвилинною мовчанкою, а деклямацій і рецитацій хлопців і дівчат та з танку „тумак“ (Павло Петрина). У святі взяла участь також читальня з Гумниськ. Закінчено свято відспіванням національного гимну. До уладження цього гарного свята причинився багато студ. богословія Яр. Особа. Під привітом „Просвіті“, який прислали до Матірного Товариства, підписалося 147 громадян і громадянок Закомаря. З привітом прислано також дві світлини зі свята.

ЗАЛІЩИКИ.

Показ рідного промислу в Заліщиках відбудеться в днях від **20. до 23. IX. ц. р.** а не — як було оголошено — від 18.—21. IX. Тому українські фірми, які досі не зголосили своїх експонатів, мають змогу це ще зробити і взяти активну участь у показі, який заповідається дуже гарно.

З кіна.

КІНО „КАСІНО“: „МОДЕЛЬКА“.

Фільма з Джон Крофорд, що любить драматично-зворушливі ролі енергійних дівчат, які серед злиднів уміють пробивати собі дорогу в житті і зі Спенсером Трасі не менше енергійним, добрим і чесним типом. Є це історія бідної дівчини, що тяжко заробляє як моделька на утримання безробітної родини і виходить досить неоглядно заміж за гарного моряка, не добачуючи великих хиб його характеру. Цікава сцена шлюбу в ресторані з наскрізь американськими побутовими подробицями, цікава знайомість з самодільником-мільонером добродушним і безоглядно чесним, який уміє мовчати, помагати людям у потребі і витримати „шляхотну лінію“ поведінки. Фільма не має ефектовних сцен ні краєвидів, тільки кілька останніх моделів жіночої моди, зате має чимало психольогічних моментів, що нагадують добру сценічну драму

Спорт.

ЧОРНІ — УКРАЇНА

В неділю 18. ц. м. відбудуться на грищі Чорних змагання України за першенство Округової Ліги з Чорними. Обі дружини — це досі мистець і віцемистець Округової Ліги. Дружина України виступить до цих змагань скріплена двома знаменитими змагунами й маємо повну надію, що доложить усіх сил, щоб гідно зреабілітуватися за минулонедільну слабу гру з Погонею. Ці змагання відбудуться **точно в год. 15.45.** В год. 14. відбудуться змагання резерв України і Чорних за мистецтво А-кл.

НАКОЛЕСНИЦЬКИЙ БІГ ЗА ЧАШУ „ДІЛА“ Й О. СТЕФАНОВИЧА.

В неділю 18. ц. м. відбудуться заходом С. Т. Україна дві наколесницькі імпрези: Біг на 100 км. за переходову чашу Ред. „Діла“ трасою Львів—Пісочна—Львів, для змагунів ліценціонованих і для всіх інших наколесників на 70 км. за переходову чашу ф-ми О. Стефанович трасою Львів—Миколаїв—Львів. Змагання за чашу „Діла“ відбуваються вже вдруге, минулорічний переможець М. Степаник. За чашу О. Стефановича поїдуть наші наколесники вже втретє: у 1929 р. здобув її Р. Яримович (Україна) і в 1937 р. С. Клак (Зоря). У цих змаганнях можуть брати участь змагуни — члени всіх українських клюбів, як теж українські наколесники без клюбової приналежности. Організатор імпрези — С. Т „Україна“ взиває всіх українських наколесників Львова і Краю до масової участи. Зголошення щоденно в год. 7—9 веч. в домівці Т-ва при вул. Л. Сапіги 40. І. Для учасників обох бігів подбали організатори відповідні памяткові і практичні нагороди уфундовані українськими установами та фірмами. Старт у год. 8. рано біля грища Чорних за Стрийською рогачкою.

——oo——

ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ К. Л. К ТА II. СПОРТОВІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ РЕМІСНИЧО-РОБІТНИЧОЇ ТА КУПЕЦЬКОЇ МОЛОДІ.

На місяць вересень припадає час великих спортових змагань. Українські змагуни після цілорічної праці над собою складають тепер іспит із своїх вмілостей та набутого знання.

Минулої неділі були ми свідками цікавих осідельських ігрищ, де впав один український рекорд (400 м — 55.2) та багато осідельських рекордів. В найближчу суботу й неділю 17. і 18. ц. м. будуть змагатися зі собою легкоатлети К. Л. К. Карпатський Лещетарський Клюб згуртував довкруги себе велику частину наших визначних змагунів і рекордистів із Гаврилюком, Мартиновичем, Шеретилом, Гнатейком та іншими на чолі. Тому можна сподіватися, що на змаганнях К. Л. К. вони осягнуть гарні вислідн.

Ці змагання цікавіші ще й тим, що будуть вони останньою пробою сил перед сензаційною стрічею репрезентацій К. Л. К. і Сокола, у дні 25. ц. м.

Програма

легкоатлетичних змагань К. Л. К. і II. спортових змагань української ремісничо-робітничої та купецької молоді:

Субота 17. вересня ц. р. год. 15-та: Передбіги 100 м. мужчин; передбіги 60 м. жінок; скок угору мужчин; стусан кулею жінок; 5.000 м. мужчин; передбіг 400 м. мужчин; мет диском мужчин; скок удовжінь з місця жінок; гінці 4x100 м. мужчин; гінці 4x60 м. жінок.

Неділя 18. вересня ц. р. год. 8.15 рано: Елімінації лисавкового турніру копаного мяча; дефіляда; передбіги 100 м. ремісничої молоді; півфінали 100 м. мужчин; скок удовжінь мужчин; мет диском жінок; фінал 60 м. жінок; 1.500 м. мужчин; скок із жердкою мужчин; 2.000 м. навпростець ремісничої молоді; передбіги 200 м. мужчин; дружинний марш на 5 км. рем. молоді; півфінали 100 м. реміс. молоді; скок угору жінок; стусан кулею мужчин; 200 м. жінок; гінці 4x200 м. юніорів; півфінали лисавкового турніру.

Неділя 18. вересня ц. р. год. 15-та: Фінал 100 м. мужчин і ремісничої молоді; мет ратищем мужчин; скок удовжінь жінок; 3.000 м. реміс. молоді; 100 м. жінок; трискок мужчин; фінал 400 м. муж.; мет ратищем жінок; фінал 200 м. мужчин; гінці 4x100 м. жінок; гінці 800 x 400 x 200 x 100 м. мужчин; фінал лисавкового турніру копаного мяча.

магаються теж продовження збірного договору на цей сезон. Інспекторат праці посередничить у полагодженні конфлікту.

— **Кара смерти за схоплення дітей.** Перед судом у Трані в південній Італії відбулася розправа проти чотирьох мешканців села Мольфета, які весною ц. р. схопили 5-літню дочку багатого селянина Де Вірджіліо, щоб вимусити окуп від нього. Колиж Вірджіліо віддав справу в руки поліції, злочинці вбили дочку в жахливий спосіб. Цей злочин викликав в цілій Італії велике враження. Суд засудив усіх 4-ох злочинців на кару смерти

Дописи.

ГОРОДЕЧЧИНА.

Ювилейне свято „Просвіти" в Любіні Вел. Коли їдете зі Львова до Самбора й кинути оком у бік Любіня Великого, де високо в небо стріляє вежа місцевого костела й на горизонті вирисовуються червоні дахи купецького заведення, можна подумати, що тут живуть та діють тільки ті, які звязані з з оцим чужим нам купецьким заведенням та костелом. Але коли заїдете до Любіня Великого то довідаєтеся, що в тій оселі поляки творять заледви одну пяту частину населення та що українці на добру голову переросли їх, і то під кожним оглядом. З наших установ є в Любіні Великім читальня „Просвіти", що має сьогодні понад 300 членів та бібліотеку в 500 томів, „Сільський Господар", що є власником величезного „Народнього Дому", кружок „Рідної Школи" і т-во „Орли". Церковне Брацтво, що обнимає понад 800 жінок, відграває теж поважну ролю. Всі згадані установи почали працювати та діяти в селі властиво щойно недавно, а „Просвіта", хоч і святкувала в неділю 11. ц. м. 40-ліття своєї діяльности, почала реалізувати на ділі своє велике завдання в Любіні Вел. від заледви трьох років, коли обрало головою п. Лигу та підібрано відповідних людей до праці. Мешканці Любіня Великого — це в більшості бідні, дрібноземельні селяни; довкруги-ж Любіня розсілися три великі фільварки, що захопили всю найкращу землю. Власник теперішнього купецького заведення, граф Броніцький, завдячує у Любіні своє панування — як то каже наша пословиця — „хитро-мудро, невеликим коштом". Під різними видами забрав від наших селян землю, міняючи її на „кращу". Щойно коли на бувших ґрунтах наших легковірних хліборобів урухомлено заведення, що приносить теперішньому власникові кожного року величезні приходи, село зорієнтувалося, чому то пан граф був такий щедрий і давав людям при заміні по два а то й більше моргів орної землі за їхні „мокляки" — але вже було за пізно. Незорієнтованість та помилку слід зачислити на карб несвідомости під ту пору Любіня Великого. Такої штуки пан граф тепер уже в Любіні не втяв би; але дійсности не змінити. А та дійсність така, що нашим селянам на орній землі пана графа не стає хліба на переднівку, а пану графові тріщать кишені від грошей, що їх тягне з мокляків, де родилося колись тільки кисле сіно, якого не хотіла їсти жадна тварина... Але Любінь Вел. не попав з цього приводу в розпуку. Біда притиснула людей і примусила шукати виходу. Майже 150 осіб доїздить кожного дня з села до Львова з молоком, багато живе з фірманки та з того, що держать у себе бідніших лікувальників. Чільну ролю в селі відіграває церква, в якій душпастирем тепер о. д-р Цегельський, син о. шамб. Цегельського. Це дійсно душпастир-громадянин, який живе тільки для народу, піклуючися його моральною сторінкою з печаливістю батька. А в Любіні Великім [illegible] складні відносини між українцями й поляками. Оба вир. між трьома живучими ще сьогодні основниками-членами читальні „Просвіта" в Любіні Вел. є один літниник, а підчас академії, що відбулася в 40-ліття місцевої читальні та 70-ліття оснування матірного Т-ва „Просвіта", диригував мужеським хором з Любіня Малого теж українець-літниник. І якби то хор був — не постидався б виступити й у Львові! Взагалі просвітянське свято вийшло дуже вдачно й на довго залишиться в памяті мешканців Любіня Вел. та тих гостей, що його бачили. Навіть підчас вдалого походу відбувалася перед трибуною на майдані дефіляда серед примірної дисципліни. Ніхто не важився виступати з рядів, бо [illegible] амбіція любінчан показати сусідам, що вони і велико[illegible] — це мала перешкода у святі! [illegible] відбулась у просторій салі Народнього Дому. Серед виконавців важко когонебудь виріжнювати, бо [illegible] незабутнє враження. Співали хори з Керниці, Любіня Малого та Любіня Великого. На закінчення академії заслужена орхестра з Керниці, що відограла вязанку українських пісень та збірна деклямація про Крути. Зворушливі були теж моменти, коли [illegible] основників читальні, місцевий старший селянин, [illegible] у простих щирих словах, як він радіє, що діждався моменту, коли після 40 літ праці „Просвіта" перебрала село та зробила його таким, про яке колись [illegible] було мріяти. Промовляв теж о. сов. Цар, що ще [illegible] був на перших основних зборах читальні „Просвіти" в Любіні; він і побажав любінчанам дальших успіхів у праці. Після цього зложили привіти відпоручники всіх місцевих установ та деякі гості. На святі був відпоручник Матірного Т-ва „Просвіта" у Львові п. Яр. Курдидик, що в коротких бадьорих словах схарактеризував працю „Просвіти" на наших землях та завдання, які стоять ще перед нами та які очолює наша цьогорічна Ювилятка. Академію закінчено многоліттям та національним гимном. Побажатиб Любіневі Великому, щоб після цього величавого свята працював далі у себе пильно і став прикладним осередком для цілої округи. А треба признати, що в Любіні є кому працювати, треба тільки трохи доброї волі й охоти до праці.

ПІДГАЄЧЧИНА

Підгаєччина — „Просвіті". Дня 28. серпня ц. р. відбулося ювілейне свято в честь „Просвіти" у Волиці, пов. Підгайці, з такою програмою: процесійний похід з церкви в Голгочах ([illegible]) у супроводі орхестри з Вербова та двох хорів з Голгіч, панахида на цвинтарі у Волиці (відслужив о. сов. В. Стадник) та проповідь, похід на громадську площу, дефіляда і відкриття свята, виступи хорів з Вербова і з Голгіч та чотири деклямації, живі шахи (гурток молоді з Волиці), „Напад татар" і живий образ, промова делегата філії дир. М. Зеленка. Слід замітити, що село Волиця в більшости польське, але просвітянське свято випало — за допомогою Вербова і Голгіч — величаво і причинилося значно до підбадьорення місцевих українців. Українські доми були в день свята прикрашені ювілейними наліпками „Просвіти". Того самого дня вшанували ювілей „Просвіти" спільним святом читальні у Бурканові-Лесьмаці і Бурканові-Куті. На програму зложилися: похід з орхестрою з читальняного дому на громадську площу, дефіляда і промова делегата Ол. Голубіна, виступи хору з Бурканова-Лесьмака під управою п. Гаміляки і хору з Бурканова-Кута під управою о. Є. Антоновича, рецитація дівочого доросту та деклямацій. І тут прикрашено вікна домів ювілейними наліпками.

З подібною програмою відсвяткували тієї самої неділі ювілейне свято Шумляни, де промову виголосив заступник голови філії м-р О. Яворський. Це село колись дуже занедбане, тепер виявляє щораз більшу свідомість. Місцеві товариства — читальня, кружок „Р. Школи" і кооператива „Надія" прислали спільний привіт Матірній Просвіті-Ювилятці.

ЗОЛОЧІВЩИНА.

Золочівщина — Просвіті". Дня 24. м. м. вшанували „Просвіту гарним ювілейним святом **Золочів-Шляхи.** Свідомі громадяни, головно молодь, прислали з цієї нагоди до Матірної „Просвіти" привіт з 62 підписами, а долучені до привіту гарні світлини, які будуть своєчасно вміщені в просвітніх виданнях, ілюструють зразкове виконання програми, на яку зложилися продукції хорів, деклямації (м. ін. дитячі), рецитації та промови. Дня 28. м. м. відсвяткувало ювілей „Просвіти" Закомаре, пов. Золочів, з такою програмою: По Службі Божій, що її відправив о. зав. Вол. Безручко при співі запрошеного хору з Підлиса пішов процесійний обхід під проводом найстарших місцевих просвітян на цвинтар, де зложено вінці на могилі першого великого просвітянина Закомаря о. Данила Танячкевича і померлих виділових читальні. На цвинтарі відправлено панахиду, а о. Безручко виголосив прегарну проповідь, підкреслюючи, що люди вмирають, але дух „Просвіти" й її робітників живе і буде жити. По відправі ювілейного молебня пішов похід під Народній Дім, де голова читальні, Іван Баландюк, відчитав привіт „Просвіті", якого всі вислухали в поставі „позір". На другу частину торжества зложилися виступи хору під орудою Кирила Турчала, промова голови читальні, при чому память померших членів ушановано двохвилинною мовчанкою, в деклямацій і рецитацій хлопців і дівчат та в танку „чумак" (Павло Петриця). У святі взяла участь також читальня в Гумниськ. Закінчено свято відспіванням національного гимну. До уладження цього гарного свята причинився багато студ. богословія Яр. Особа. Під привітом „Просвіті", який прислали до Матірного Товариства, підписалося 147 громадян і громадянок Закомаря. З привітом прислано також дві світлини зі свята.

ЗАЛІЩИКИ.

Показ рідного промислу в Заліщиках відбудеться в днях від **20. до 22. IX. ц. р.** а не — як було оголошено — від 18.—21. IX. Тому українські фірми, які досі не зголосили своїх експонатів, мають змогу це ще зробити і взяти активну участь у показі, який заповідається дуже гарно.

З кіна.

КІНО „КАСІНО": „МОДЕЛЬКА".

Фільма з Джон Крофорд, що любить драматично-зворушливі ролі енергійних дівчат, які серед злиднів уміють пробивати собі дорогу в житті і зі Спенсером Трасі не менше енергійним, добрим і чесним типом. Є це історія бідної дівчини, що тяжко заробляє як моделька на утримання безробітної родини і виходить досить необачно заміж за гарного моряка, не добачуючи великих хиб його характеру. Цікава сцена шлюбу в ресторані з наскрізь американськими побутовими подробицями, цікава знайомість з самодільником-мільонером добродушним і безоглядно чесним, який уміє мовчати, помагати людям у потребі і витримати „шляхотну лінію" поведінки. Фільма не має ефектовних сцен ні краєвидів, тільки кілька останніх моделів жіночої моди, зате має чимало психольоґічних моментів, що нагадують добру сценічну драму

Спорт.

ЧОРНІ — УКРАЇНА

В неділю 18. ц. м. відбудуться на грищі Чорних змагання України за першенство Округової Ліги з Чорними. Обі дружини — це досі мистець і віцемистець Округової Ліги. Дружина України виступить до цих змагань скріплена двома знаменитими змагунами й маємо повну надію, що доложить усіх сил, щоб гідно зреґабілітуватися за минулонедільну слабу гру з Польонією. Ці змагання відбудуться **точно в год. 15.45.** В год. 14. відбудуться змагання резерв України і Чорних за мистецтво А-кл.

НАКОЛЕСНИЦЬКИЙ БІГ ЗА ЧАШУ „ДІЛА" Й О. СТЕФАНОВИЧА.

В неділю 18. ц. м. відбудуться заходом С. Т. Україна дві наколесницькі імпрези: Біг на 100 км. за переходову чашу Ред. „Діла" трасою Львів—Пісочна—Львів, для змагунів ліценціонованих і для всіх інших наколесників на 70 км. за переходову чашу ф-ми О. Стефанович трасою Львів—Миколаїв—Львів. Змагання за чашу „Діла" відбуваються вже вдруге, минулорічний переможець М. Степанюк. За чашу О. Стефановича поїдуть наші наколесники вже втрете: у 1929 р. здобув П Р. Яримович (Україна) і в 1937 р. С. Клак (Зоря). У цих змаганнях можуть брати участь змагуни — члени всіх українських клюбів, як теж українські наколесники без клюбової приналежности. Організатор імпрези — С. Т. „Україна" взиває всіх українських наколесників Львова і Краю до масової участи. Зголошення щоденно в год. 7—9 веч. в домівці Т-ва при вул. Л. Сапіги 49. І. Для учасників обох бігів подбали організатори відповідні памяткові і практичні нагороди уфундовані українськими установами та фірмами. Старт у год. 8. рано біля грища Чорних за Стрийською рогачкою.

——оо——

ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ К. Л. К ТА II. СПОРТОВІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ РЕМІСНИЧО-РОБІТНИЧОЇ ТА КУПЕЦЬКОЇ МОЛОДІ.

На місяць вересень припадає час великих спортових змагань. Українські змагуни після цілорічної праці над собою складають тепер іспит із своїх вмілостей та набутого знання.

Минулої неділі були ми свідками цікавих союзницьких ігрищ, де впав один український рекорд (400 м — 55.2) та багато союзницьких рекордів. В найблизшу суботу й неділю 17. і 18. ц. м. будуть змагатися зі собою легкоатлети К. Л. К. Карпатський Лещетарський Клюб згуртував довкруги себе велику частину наших визначних змагунів і рекордистів із Гавришком, Мартиновичем, Шерсталом, Гнатейком та іншими на чолі. Тому можна сподіватися, що на змаганнях К. Л. К. вони осягнуть гарні висліди.

Ці змагання цікавіші ще й тим, що будуть вони останньою пробою сил перед сензаційною стрічею репрезентацій К. Л. К. і Сокола, у дні 24. ц. м.

Програма

легкоатлетичних змагань К. Л. К. і II. спортових змагань української реміснично-робітничої та купецької молоді:

Субота 17. вересня ц. р. год. 15-та: Передбіги 100 м. мужчин; передбіги 60 м. жінок; скок угору мужчин; стусан кулею жінок; 5.000 м. мужчин; перебіг 400 м. мужчин; мет диском мужчин; скок удовжінь з місця жінок; гінці 4х100 м. мужчин; гінці 4х60 м. жінок.

Неділя 18. вересня ц. р. год. 8,15 рано: Елімінації дискавкового турніру копаного мяча; дефіляда; передбіги 100 м. реміснич. молоді; півфінали 100 м. мужчин; скок удовжінь мужчин; мет диском жінок; фінал 60 м. жінок; 1.500 м. мужчин; скок із жердкою мужчин; 2.000 м. навпростець реміснич. молоді; передбіги 200 м. мужчин; дружинний марш на 5 км. рем. молоді; півфінали 100 м. реміс. молоді; скок угору жінок; стусан кулею мужчин; 200 м. жінок; гінці 4х200 м. юніорів; півфінали дискавкового турніру.

Неділя 18. вересня ц. р. год. 15-та: Фінал 100 м. мужчин і ремісничої молоді; мет ратищем мужчин; скок удовжінь жінок; 3.000 м. реміс. молоді; 100 м. жінок; трискок мужчин; фінал 400 м. муж.; мет ратищем жінок; фінал 200 м. мужчин; гінці 4х100 м. жінок; гінці 800 х 400 х 200 х 100 м. мужчин: фінал дискавкового турніру копаного мяча.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Пятниця 16. 9. год. 8. „Вовки в ночі".
Субота 17. 9. год. 8. веч. „Іван".

Театр ім. Котляревського.

ГОРОДЕНКА:
16. 9. Лісова пісня.
17. 9. Пригода в Черчі.
18. 9. Орленя.

Український Народний Театр ім. М. Садовського.

ВЕЛДІЖ:
16. 9. Мазепа.
17. 9. Безталанна.
18. 9. Гетьман Полуботок.

ВИГОДА:
19. 9. Пісня Бескиду.
20. 9. Гетьман Полуботок.
21. 9. Мазепа.

ЖУРАВНО:
22. 9. Безталанна.
23. 9. Пісня Бескиду.
24. 9. Чесна Сузанна.
25. 9. Гетьман Полуботок.
26. 9. Мазепа.

Театр небавком завітає до Львова з історично-народнім репертуаром. Нові декорації арт. Бобинського.

Український театр Йосифа Стадника сеніора.

БОРЩІВ:
16. 9. Виступ Стефи Стадниківної.
17. 9. Подвійна бухгальтерія.
18. 9. Гриць.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Північ кличе".
АПОЛЬО: „Індія говорить".
АТЛЯНТИК: „Вулиця гріху".
БАЛТИК: „Коли цвіте бузок".
ВАНДА: „Малий чародій" і „Варієте".
ГРАЖИНА: „Верес" на осн. Родзевичівни.
ЕВРОПА: „Я помилився" з Шарлем Боає.
КАСІНО: „Моделька" (Джоан Кроффорд).
КОПЕРНИК: „Друга молодість".
МАРУСЕНЬКА: „Інститутка" (Д. Дарбін).
МЕТРО: „Злазар".
МІРАЖ: „Велике Бетовенове кохання"
МУЗА: „Малий джентельмен", „Повір мені".
ПАЛЯС: „Шікаго".
ПАКС: „Косцюшко під Рацлавицями"
РАЯ: „Дипльоматична жінка".
РІЯЛЬТО: „Кафе Метрополь" з Льоретою Юнг.
РОКСІ: „Роберт і Бертран".
СВІТ: „Мужчини за заслоною", „Рапсодія Балтику".
СТИЛЕВЕ: „Кохання в кайданах" і ревія.
ТОН: „Серце і шпада", „Липері пустині".
УТІХА: „Чорти побережжя" та ревія.
ХИМЕРА: „Марнотратна дочка".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(ул. Марійська)
„Гарміш-Партенкірхен".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
Індія — Цейльон — Мадрас — Кольомбо.

Присилайте передплату

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 16. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Концерт сальон. орх., 8.00 Для шкіл, 8.10 Добридень наймолодшим; оповідання М. Коцюбинської, пісеньки, поезійки, мельодії, 11.00 Для шкіл: „Той, що віддавався бути мудрий", авд. для дітей, 11.30 Фрагм. з опер Бізета, пл., 12.03 Полуднева авд., 14.00 Нар. танки, з пл., 14.15 Популярна музика з пл. 15.10 Програма на завтра, 15.15 Казки для дітей, 15.30 Гутірка з хорими, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Концерт орх. мандолінистів, 16.45 У країні дикого конина, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Пісні з поясненнями: „Озеро" у вик. пареськ. симф. орх., пл., 17.45 Моди, 17.55 Гальо, позір! 18.00 Хемія та загадка життя, 18.10 „Чорний експрес" словно-муз. авд., бас у супр. форт., 18.45 Літер. новини, 19.00 Камер. концерт, скр., альтівка, віол., форт., 19.25, 20.55 Актуальна гутірка, 19.35 „Спогади з вакацій", розр. концерт: сільська орх., хор ревелєрсів, форт., 20.45 Веч. денник, 21.00 Китиця сонетів А. Рабінького. 21.10 Легка музика у вик. орх., 21.30 Спорт. вістки, 22.05 Концерт бажань, 22.55 Огляд преси. 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка й танк. музика з пл. (видає Варшава II.).

Субота, 17. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх. музика, 8.00 Авд. для шкіл, 8.10 Кінчаємо тиждень, погідна авд., 11.00 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.25 Р. Штравс, пл., 12.03 Полуднева авд., 14.00 Музика з пл., 14.15 Обідова музика у вик. орх., 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Театр Уяви для дітей: „За сімома горами", 15.45 Господ. вістки, 16.00 Розр. концерт: сальон. тріо, тенор, форт., 16.45 Гротески давнього права, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Новини зі світа та з плит, 17.45 Сяніж у перспективі століть, 17.55 Гальо, спорт!, 18.00 Наша програма, 18.10 Славні піяністи як композитори, форт., 18.45 Нові поезії Леоп. Стафа, 19.00 Пісні, муж. хор, 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Пісня і танок, нар. капеля, муж. і жін. хор, солісти, 20.00 Гасло: „Позір!" серед закордонних поляків, Ріки, 20.45 Веч. денник, 21.00 Гутірка зі слухачами, 21.10 Із фільм і оперетов, орх., 21.50 Спорт. вістки, 22.00 Година несподіванок, 23.00 Останні вістки, 23.05 Легка й танк. муз. з пл. (видає Варшава II.).

Неділя, 18. вересня 1938.

7.15 Пісня, 7.20 Музика у вик. орх., 8.00 Ранішній денник, 8.15 Для села: Хліб. Газетка, Зміни плодів, Грають гармоністи, 8.35 Львів здоровить, 8.40 Політика, що забезпечує збільшений врожай, 8.50 Хліб. скринька, 9.05 Нар. музика з пл., 9.15 Трансм. з Тарнова: Репортаж, богослуження, концерт, 11.45 За хлібом на чужину, 12.03 Симф. поранок, 13.00 Два кохання В. Сироковлі, 13.15 Орх., хор, 14.40 Трансм. з обжинків і передачі військ. дарунку тарнівському полкові, 15.05 Для села: Огляд ринків рільних продуктів. 15.50 Трансм. з Камениці (Хемніц) міжнар. метчу копаного мяча Польща-Німеччина, 16.40 Спів. рециталь А. Шлемінськоі в супр. форт., 17.10 Легка музика з пл., 17.30 Звук. тижневик, 18.00 Радіо у гостині у лісників, орх., спів; у перерві в год. 19.00 Хвилина бюра студій, 20.00 Програма на завтра, 20.05 Популярна словно-муз. авд., 20.35 21.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. денник, 21.00 Варто жити, весела авд., 22.00 Від передмістя до передмістя. словно-муз. авд., (сцени з водевілів), 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка й танк. музика з пл. (Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 16. вересня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00, 18.00 Розр. муз., 17.00 Нім. пісні у вик. сол., 19.00 Увертура та вальси, 21.10 Нова розр. музика, БІЛГОРОД 18.10 Нар. пісні, 18.45 Скрипка, БУДАПЕШТ 18.30 Орх. концерт, 17.30 Віол., 19.40, 20.00 Циг. музика, 21.00 Фінський вечір, орх., сол., ВІДЕНЬ 15.30 Сценки, 16.00, 17.10 Концерт симф. орх., 18.45, 19.00 Моцартові твори у вик. сол. і смичк. квартету, 20.10, 21.00 „Весела вдова" оп. Легара, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 М. Щербей „Вартовий" оповідання, Концерт орх., МІЛЯНО 17.15 Сопран, форт., 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.00, 22.00 „Стеатерельо" оп. Куціяк, ПРАГА 18.20 Легка музика, 20.00, 21.00 „Св. Людмила" орат. Дворжака, РАДІО ПАРІ 18.00 Скрипка, 18.32 Для жінок, 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 Театр Уяви „Ля Сіт де Воа" драма Декава, РИМ 17.15 Танк. муз., 21.00 Розр. програма, 22.10 Орг. музика, 23.15 Танк. музика, СОФІЯ 18.00 Легка музика, 19.20 Сонати у вик. сол., 19.50, 20.00, 21.00, 22.00 „Травіята" оп. Верді, ШТУТГАРТ 20.10, 21.00, 22.00 „Фіделіо" оп. Бетовена.

Субота, 17. вересня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Пісні, 18.00 Легка муз., 19.00 Розр. музика, 20.10, 21.00, 22.00 „Богема" оп. Пучіні, БІЛГОРОД 20.00, 21.00 Вес. вечір, БУДАПЕШТ 12.05 Вок. концерт, 17.30, 18.00 Циг. музика, 18.30 Концерт солістів, 19.25, 20.00 Орх. концерт, 22.15 Джез, ВІДЕНЬ 12.00, 13.15, 14.10 Розр. концерт, 20.10 Веселий вечір, 21.00 „Відпустка на слово чести", авд., 22.30, 23.00 А завтра неділя, розр. концерт, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Спортові актуалії Закарпаття, Марія Шілер: „Ів пчілки у пластунки" пєса, МІЛЯНО 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Фальстаф" оп. Верді, ПРАГА 18.20 Сальон. музика, 20.25, 21.00 Розр. муз., хор, солісти, РАДІО ПАРІ 19.00 Балетова музика, 17. і 18. століття, 20.15 Камер. музика, 20.30, 21.00 Театр Уяви, 22.55 Симф. музика, 23.00 Танк. музика, РИМ 17.15, 19.31, 20.30 Розр. концерт, 21.00 Комедія, 21.40, 22.00 Концерт квартету, СОФІЯ 17.00 Камер. муз., 19.00 Легка муз., 18.45 Квартет мандолиністів, 20.00 Спів, 21.45, 22.00 Легка й танкова музика.

Неділя, 18. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. мельодії, 20.10 Пісні й танки народів, 22.30 Веселі мельодії, БУДАПЕШТ 16.35 Циг. музика, 18.30 19.00 Орх. концерт, 22.00 Військ. орх., ВІДЕНЬ 14.00 Оперетові мельодії, 15.35 Квартет ц-дур Гайдна, 16.00 „Відень грає" веселе пополудне, КОШИЦІ 8.20 „Гутірка словака з русином", 9.00 Передача з Мукачева: Гр.-кат. богослуження, хор із села Пістрялова, 18.00 Про наших композиторів, Нар. пісні співає хор із Пістрялова, Декламації, 18.45 Закорд. огляд, ЛЯЙПЦІГ 15.20 Сканд. форт. музика, МІЛЯНО 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 „Вдова" ком. Сімонія, МІНХЕН 20.10 21.00 „Кравець із Шенаву" оп. Брандт-Буіса, ПРАГА 17.15 Розр. музика, 18.00 Перли чеської музики, 19.30 20.00 21.00 22.00 „Русалка" оп. Дворжака, РАДІО ПАРІ 18.00 Розр. музика, 19.00 19.30 Сценка, 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт, РИМ 17.00 18.00 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 Муз. вечір: „Ля Пасіоне" орат. Маліпера, „Андерсенова казка" в муз. обробітці.

БІРЖА.

Львів, 15 вересня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·17 89·70 Доляри американські 5·31·50, 5·28·50 Доляри канад. 5·30·50—5·28·00 Фльорени гол. 286·84—285·10 Франки фр. 14·36—14·26 Франки швайцарські 120·30—119·50 Фунти англ. 25·58—25·42, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 14·30—13·80 Кор. дан. 114·20—113·35 Кор. норв. 128·43—127·45 Корони шв. 131·89—130·90 Ліри італ. 20·19—19·50, Марки фінлян. 11·33—11·15, Марки нім. 70·00 — 72·00, Тель Авів 25·30—24·70, Марки нім. срібні 87·00 — 84·00

Акції.

Банк Польський 124·50 Цукор, 37·70 Вугіль 35·63, Ліпльпоп 81·5., Моджеів 17·25, Островець 64·0., Стараховичі, 44·50 Габербуш 57·25

Папери

4 % інв. проц. внутр. 67·00, 66·38 3 % інв., 1 сн. непот серія 94·00 3 % пол. інв. 2 сн. 85·75 серія 95·00 5 % конверс. 70·00 прем. дол. 42·00 4 % консол. 66·30
Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 15. вересня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·65 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2·70 зол.
молоко . . . . 14—15 сот.
1 кг. яєць 1·25

Тенденція на масло та яйця сильна, на молоко вдержана.

Радіокутик.

БОРОТЬБА З РАДІОХИЖАЦТВОМ В ЮГОСЛАВІЇ.

Перша подорож пропагандового авта по Югославії виказала, що в цій державі є величезна кількість радіохижаків. Через те радіове тов. у Білгороді подало до відома цілого населення, що власники не зареєстрованих приймачів, підлягатимуть карі 900 динарів. Вирішено втягнути теж і громадянство до боротьби з цим надужиттям. Товариство визначило 300 динарів нагороди кожному, хто повідомить владу, що відкрив нелегального приймача. Безсумніву це причиниться до зменшення кількости радіохижацтва, але також спричинить до розвою доносів між громадянством Югославії.

ЮГОСЛАВІЯ НЕ МАЄ ПОПУЛЯРНОГО ПРИЙМАЧА.

Югославянське радіово-пропагандове авто вирушило у другу подорож по державі. В часі цієї подорожі відвідало авто 37 міст та сел. Провірено всього 425 радіових приймачів. При чому виявилося, що радіовими абонентами є здебільша священики, вчителі, урядовці, лікарі та купецтво. Селяни майже зовсім не

мають спромоги набути приймача, тому що ці апарати за дорогі. Югославія не має дешевого 2-3 лямпового приймача, потребу якого сильно відчувається.

РАДІОХИЖАЦТВО В НІМЕЧЧИНІ.

Від квітня до червня ц. р. засуджено в Німеччині 238 радіохижаків. В більшости випадків завдяки амнестії, кару дарувано. Тільки у двох випадках укарано нелегальних радіослухачів двохтижневою вязницею. 75 засуджено на грошеву кару від 5 до 60 мр.

ОПОВІСТКА.

Подяка. Управі харчівні, ресторану „Гастрономія" у Львові, вул. Косцюшка 3 складаю цією дорогою щиру подяку за безплатні обіди, які вона мені видає і тим дає мені змогу продовжувати науку. **Степан Казимирко,** студент консерваторії.

Для найбідніших зложили в нашій Адміністрації п. Шутрова Винники 2 зол.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10.

ОГОЛОШЕННЯ

(а оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Пятниця 16. 9. год. 8. „Вовки в ночі".
Субота 17. 9. год. 8. веч. „Іван"

Театр ім. Котляревського.

ГОРОДЕНКА:
16. 9. Лісова пісня.
17. 9. Пригода в Черчі.
18. 9. Орлиця.

Український Народний Театр ім. М. Садовського.

ВЕЛДІЖ:
16. 9. Мазепа.
17. 9. Бесталанна.
18. 9. Гетьман Полуботок.

ВИГОДА:
19. 9. Пісня Бескиду.
20. 9. Гетьман Полуботок.
21. 9. Мазепа.

ЖУРАВНО:
22. 9. Бесталанна.
23. 9. Пісня Бескиду.
24. 9. Чесна Сузанна.
25. 9. Гетьман Полуботок.
26. 9. Мазепа.

Театр небавом заїжджає до Львова з історично-народнім репертуаром. Нові декорації арт. Бобинського.

Український театр Йосифа Стадника сенізра.

БОРЩІВ:
16. 9. Виступ Стефи Стадниківної.
17. 9.Подвійна бухгальтерія.
18. 9. Гриць.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Пісні ближче".
АПОЛЬО: „Індія говорить".
АТЛЯНТИК: „Вулиця гріху".
БАЛТИК: „Коли цвите бузок".
ВАНДА: „Малий чародій" і „Варієте".
ҐРАЖИНА: „Верес" за пов. Родзевичівни.
ЕВРОПА: „Я помилився" з Шерлем Боє.
КАСИНО: „Модельна" (Джоен Крофорд).
КОПЕРНИК: „Друга молодість".
МАРУСЕНЬКА: „Інституцка" (Д. Дарбі).
МЕТРО: „Зелзар".
МІРАЖ: „Велике Бетовенове кохання"
МУЗА: „Малий джентельмен", „Повернені".
ПАЛЯС: „Шіваго".
ПАКС: „Косцюшко під Рацлавицями"
РАЯ: „Дипльоматична жінка".
РІЯЛЬТО: „Кафе Метрополь" з Льоретою Йонг.
РОКСІ: „Роберт і Бертран".
СВІТ: „Мужчини за пістолями", „Репортаж Балтику".
СТИЛЕВІЯ: „Козаченя з найдавнє" і ревія.
ТОН: „Серце і шпада", „Лицарі пустині".
УТІХА: „Чорне узбережжя" та ревія.
ХИМЕРА: „Марнотратна донька".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вх. Марійська)
„Ґарміш-Партенкірхен".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Сии)
Індія — Цейльон — Мадрас — Кольомбо.

Присилайте передплату

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 16. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній деник, 7.15 Концерт сальон. орх., 8.00 Для шкіл, 8.10 Добридень найменшим: оповідання М. Косинської, пісеньки, вірші, мелодії, 11.00 Для шкіл: „Той, що відважився бути музикою", авд. для дітей, 11.30 Фрагм. з опер Бізета, пл., 12.03 Полудневна авд., 14.00 Нар. танки, з пл., 14.15 Популярна музика з пл., 15.10 Програма на завтра, 15.15 Казки для дітей, 15.30 Гутірка з жінками, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Концерт орх. мандолістів, 16.45 У країні дитячого сміху, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Пісні з повоєнних опер: „Поворот" у виконанні симф. орх. пл., 17.45 Мода, 17.55 Гальо, спорт! 18.00 Хвилина чи вагання життя. 18.10 „Чорний експрес" словно-муз. авд., бас у супр. форт., 18.45 Літер. новини, 19.00 Камер. концерт скр., альтівки, віол., форт., 19.25, 20.55 Актуальна гутірка, 19.35 „Способи в вакацій", розр. концерт: сільська орх., хор ревелерсів, форт., 20.45 Веч. деник, 21.00 Кантата сонетів А. Рибіцького, 21.10 Легка музика у вик. орх., 21.50 Спорт. вістки, 22.05 Концерт бажань, 22.35 Огляд преси, 22.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка й танц. музика з пл. (видає Варшава II.).

Субота, 17. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній деник, 7.15 Орх. музика, 8.00 Авд. для шкіл, 8.10 Кінчаємо тиждень, погідна авд., 11.00 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.25 Р. Штравс, пл., 12.03 Полуднева авд., 14.00 Музика з пл., 14.15 Обідова музика у вик. орх., 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Театр Уяви для дітей: „За сімома горами", 15.45 Господ. вістки, 16.00 Розр. концерт: сальон. тріо, тенор, форт., 16.45 Ґротески давнього права, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Новини зі світа та з плит, 17.45 Спів у перспективі століть, 17.55 Гальо, спорт!, 18.00 Наша програма, 18.10 Славні піяністи як композитори, форт., 18.45 Нові поезії Леоп. Стафа, 19.00 Пісні, муж. хор, 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Пісня і танок, хор. капели, муж. і жін. хор, солісти, 20.00 Гасло: „Поспір!" серед закордонних поляків, Ріхи, 20.45 Веч. деник, 21.00 Гутірка зі слухачами, 21.10 Із фільм і оперетох, орх., 21.30 Спорт. вістки, 22.00 Година несподіванок, 23.00 Останні вістки, 23.05 Легка й танц. муз. з пл. (видає Варшава II.)

Неділя, 18. вересня 1938.

7.15 Пісня, 7.20 Музика у вик. орх., 8.00 Ранішній деник, 8.15 Для села: Хліб, Газетка, Зміни плодів, Грають гармоністи, 8.35 Львів здоровить, 8.40 Політика, що забезпечує збільшений врожай, 8.50 Хліб. сировина, 9.05 Нар. музика з пл., 9.15 Трансм. з Тарнова: Репортаж, богослуження, концерт, 11.45 За хлібом на чужину, 12.03 Симф. поранок, 13.00 Для вояків В. Сироковні, 13.15 Орх., хор, 14.40 Трансм. з облаків і передачі військ. двигуну тарнівському полкові, 15.05 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, 15.30 Трансм. з Камениці (Хемніц) міжнар. матчу копаного мяча Польща-Німеччина, 16.40 Спів. рецитал А. Шлезінської в супр. форт., 17.10 Легка музика з пл., 17.20 Звук. тижневик, 18.00 Радіо у гостині у лісників, орх., спів; у перерві з год. 19.00 Хвилина бюра студій, 20.00 Програма на завтра, 20.05 Популярна словно-муз. авд., 20.35 21.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. деник, 21.00 Варто жити, весела авд., 22.00 Від передмістя до передмістя, словно-муз. авд. (сонце з водевілів), 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка й танц. музика з пл. (Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 16. вересня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00, 18.00 Розр. муз., 17.00 Нім. пісні у вик. сол., 19.00 Увертура та вальси, 21.10 Нова розр. музика, БІЛГОРОД 18.10 Нар. пісні, 18.45 Серенада, БУДАПЕШТ 18.30 Орх. концерт, 17.30 Вокал., 19.40, 20.00 Циг. музика, 21.00 Фінський вечір, орх., сол., ВІДЕНЬ 15.30 Сонати, 16.00, 17.10 Концерт симф. орх., 18.45, 19.00 Моцартові твори у вик. сол. і смичк. квартету, 20.10, 21.00 „Весела вдова" оп. Легара, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 М. Щербей „Вартовий" оповідання, Концерт орх., МІЛЯНО 17.15 Сопран, форт., 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.00, 22.00 „Стентеріелло" оп. Кучіні, ПРАГА 18.20 Легка музика, 20.00, 21.00 „Св. Людмила" орат. Дворжака, РАДІО ПАРІ 18.00 Серенада, 18.32 Для жінок, 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 Театр Уяви „Ля Сіт де Воа" драма Девара, РИМ 17.15 Танк. муз., 21.00 Розр. програма, 22.10 Орг. музика, 23.15 Танц. музика, СОФІЯ 18.00 Легка музика, 19.20 Сонати у вик. сол., 19.50, 20.00, 21.00, 22.00 „Травіята" оп. Верді, ШТУТГАРТ 20.10, 21.00, 22.00 „Фіделіо" оп. Бетовена.

Субота, 17. вересня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Пісні, 18.00 Легка муз., 19.00 Розр. музика, 20.10, 21.00, 22.00 „Богема" оп. Пучіні, БІЛГОРОД 20.00, 21.00 Вес. вечір, БУДАПЕШТ 12.05 Вок. концерт, 17.30, 18.00 Циг. музика, 18.30 Концерт солістів, 19.25, 20.00 Орх. концерт, 22.15 Джез, ВІДЕНЬ 12.00, 13.15, 14.10 Розр. концерт, 20.10 Веселий вечір, 21.00 „Відпустка на слово чести", авд., 22.30, 23.00 А завтра неділя, розр. концерт, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Спортові актуалії Закарпаття, Марія Шільрі: „Із пісніми у пластунів" пісні, МІЛЯНО 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Фальстаф" оп. Верді, ПРАГА 18.20 Сальон. музика, 20.25, 21.00 Розр. муз., хор, солісти, РАДІО ПАРІ 19.00 Балетова музика, 17. і 18. століття, 20.15 Камер. музика, 20.30, 21.00 Театр Уяви, 22.55 Симф. музика, 23.00 Танц. музика, РИМ 17.15, 19.31, 20.30 Розр. концерт, 21.00 Комедія, 21.40, 22.00 Концерт квартету, СОФІЯ 17.00 Камер. муз., 19.00 Легка муз., 18.45 Квартет мандолістів, 20.00 Спів, 21.45, 22.00 Легка й танкова музика.

Неділя, 18. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. мельодії, 20.10 Пісні й танки народів, 22.30 Веселі мельодії, БУДАПЕШТ 16.35 Циг. музика, 18.30 19.00 Орх. концерт, 22.00 Військ. орх., ВІДЕНЬ 14.00 Оперетові мельодії, 15.35 Квартет ц-дур Гайдна, 16.00 „Віденьгрес" веселе пополудне, КОШИЦІ 8.20 „Гутірка словака з русином", 9.00 Передача з Мукачева: Гр.-кат. богослуження, хор із села Шестралова, 18.00 Про наших композиторів, Нар. пісні співає хор із Шестралова, Декламації, 18.45 Закорд. огляд, ЛЯЙПЦІҐ 15.20 Скалд. форт. музика, МІЛЯНО 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 „Вдова" ком. Сімонія, МІНХЕН 20.10 21.00 „Кравець із Шенаву" оп. Брандт-Букса, ПРАГА 17.15 Розр. музика, 18.00 Перли чеської музики, 19.30 20.00 21.00 22.00 „Русалка" оп. Дворжака, РАДІО ПАРІ 18.00 Розр. музика, 19.00 19.30 Сценка, 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт, РИМ 17.00 18.00 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 Муз. вечір: „Ля Пасіоне" орет. Маліпера, „Андерсенова казка" в муз. обробітці.

БІРЖА.

Львів, 15 вересня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90.17 89.70 Долари американські 5.31.50, 5.28.53 Долари канад. 5.30.50—5.28.05 Фльорени гол. 286.84—285.10 Франки фр. 14.36—14.26 Франки швайцарські 120.30—119.50 Фунти англ. 25.58—25.42 Гульдени данц. 100.25—99.75, Корони ч. 14.30—13.80 Кор. дан. 114.20—113.55 Кор. норв. 128.43—127.45 Корони шв. 131.19—130.93 Ліри італ. 20.19—19.50, Марки фінлян. 11.33—11.15, Марки нім. 70.00 — 72.00, Гель Авів 25.30—24.70 Марки нім. срібні 87.09 — 84.00

Акції.

Банк Польський 124.50 Цукор, 37.70 Вугіль 35.63 Ліпопо 81.5., Модзеїв 17.25, Островець 64.0., Старахович 44.30 Габербуш 57.25.

Папери

4% пів. прем. внутр. 67.00, 66.38 3% ін в., 1 ем. веност серія 94.00 3% поз ін. 2 ем. 85.75 серія 95.60 5% конверс. 70.00 прем. дол. 42.00 4% консол. 66.30

Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 15 вересня 1938.

1 кг. масла десер. більш. без оп. 2.65 зол.,
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2.70 зол.
молоко - - - 14—15 сот.
1 кг. яєць 1.25

Тенденція на масло та яйця сильна, на молоко вдержана.

Радіокутик.

БОРОТЬБА З РАДІОХИЖАЦТВОМ В ЮГОСЛАВІЇ.

Перша подорож пропагандового авта до Югославії виявила, що в цій державі є величезна кількість радіохижаків. Через те радіове тов. у Білгороді звернулося до відома цілого населення, що власники не зареєстрованих приймачів підлягатимуть карі 900 динарів. Вирішено втягнути теж і громадянство до боротьби з цим надуживанням. Товариство визначило 200 динарів нагороди кожному, хто повідомить владу, що відкриє нелегального приймача. Безсумніву це причиниться до зменшення кількости радіохижацтва, але також спричинить до розвою доносів між громадянством Югославії.

ЮГОСЛАВІЯ НЕ МАЄ ПОПУЛЯРНОГО ПРИЙМАЧА.

Югославське радіово-пропагандове авто поїхало у другу подорож по державі. В часі цієї подорожі відвідало авто 27 міст чи сіл. Провірено всього 429 радіових приймачів. При тому виявилося, що радіоаматори абонентами є здебільша священики, вчителі, урядовці, лікарі та купецтво. Селяни майже зовсім не мають спромоги набути приймача, тому, що ці апарати за дорогі. Югославія не має дешевого 2-3 лямпового приймача, потребу якого сильно відчувається.

РАДІОХИЖАЦТВО В НІМЕЧЧИНІ.

Від квітня до червня ц. р. засуджено в Німеччині 238 радіохижаків. В більшости випадків завдяки амнестії, кару дарувано. Тільки у двох випадках укарано нелегальних радіослухачів додатковою вязницею. 75 засуджено на грошеву кару від 5 до 60 мр

ОПОВІСТКА.

Подяка. Управі харчівні, ресторану „Гастрономія" у Львові, вул. Косцюшка 3 складаю цією дорогою щиру подяку за безплатні обіди, які вона мені видає і тим дає мені змогу продовжувати науку. **Степан Казимирко,** студент консерваторії.

Для найбідніших зложили в нашій Адміністрації п. Шутрови Вашинки 2 зол.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок 10